

UNIVERSITEIT GENT
FACULTEIT POLITIEKE EN SOCIALE WETENSCHAPPEN

**Het stemgedrag van UKIP MEPs: resoluut tegen alles of
genuanceerder dan het lijkt?**

Wetenschappelijke verhandeling

Aantal woorden: 24 903

Laure-Anne Rigaux

MASTERPROEF EU-STUDIES

PROMOTOR: PROF. DR. HENDRIK VOS

COMMISSARIS: MARJOLEIN DEROUS

ACADEMIEJAAR 2015-2016

Voorwoord

Met deze masterproef sluit ik mijn opleiding Politieke Wetenschappen aan de Universiteit Gent af. Graag neem ik hierbij de gelegenheid om iedereen te bedanken die mij tijdens de lange, maar leerrijke weg hiernaartoe heeft ondersteund.

In de eerste plaats gaat mijn dank en appreciatie uit naar mijn promotor prof. Dr. Hendrik Vos, voor zijn goede ondersteuning en zijn snelle, efficiënte en constructieve feedback.

Daarnaast wil ik graag iedereen bedanken uit mijn stageomgeving bij de N-VA delegatie in het Europees Parlement. Mijn collega's stonden steeds paraat om me een woordje uitleg te geven bij bepaalde parlementaire procedures of om me aan relevant bronnenmateriaal te helpen. In het bijzonder wil ik graag mijn stagebegeleider, de heer Luc Rochtus, bedanken. Zijn input betekende een aanzienlijke meerwaarde voor deze masterproef. Ook tot Annabel Tavernier wil ik graag een woord van dank richten, om me wegwijs te maken in het analyseren van stemmingen.

Tenslotte wil ik graag mijn dankbaarheid uiten aan mijn ouders en mijn vriend Wouter. Hun vertrouwen en onvoorwaardelijke ondersteuning vormden een onmisbare schakel tijdens het schrijven van deze masterproef. Mijn oprechte dank hiervoor.

Abstract

Oppositie tegen het Europese integratieproject werd een intrinsiek onderdeel van de Europese politiek. In de specifieke context van het Verenigd Koninkrijk werd de eurosceptische United Kingdom Independence Party (UKIP) doorheen de jaren electoraal steeds sterker. Ondanks haar toenemende belang is deze partij onderbestudeerd, en dan vooral op het supranationale niveau. Deze masterproef heeft als doelstelling deze lacune op te vullen, meer bepaald door analyse van het stemgedrag van de Europarlementsleden van deze partij. *Wat kan er afgeleid worden uit het stemgedrag van UKIP MEPs? Stemmen ze resoluut tegen alles of is het genuanceerder dan het lijkt?* Dit wordt onderzocht op basis van kwantitatieve data afkomstig van VoteWatch Europe, aangevuld met een documentanalyse. Het onderzoek wijst uit dat UKIP nog steeds een echte anti-EU partij is, die tot nu toe niet richting institutionalisering evolueerde. Op het eerste gezicht lijkt de partij resoluut tegen alles te stemmen, maar diepere analyse brengt meer nuance aan het licht. De partij neemt wel degelijk de inhoud van voorstellen in het Europees Parlement in overweging en keurt paragrafen en amendementen goed wanneer ze in overeenstemming zijn met de eigen standpunten. Dit onderzoek draagt bij tot en verbindt de huidige literatuur over UKIP (Brack, 2012, 2013; Lynch & Whitaker, 2014; Usherwood, 2008, 2010) en de literatuur over stemgedrag in het Europees Parlement (Hix, Noury & Roland, 2007; Jensen & Spoon, 2010). Het geeft inzicht in de positie en de standpunten die UKIP in het Europees Parlement inneemt en toont aan dat het relevant is om eurosceptische partijen in de context van deze instelling te onderzoeken.

Inhoudstafel

Voorwoord	3
Abstract	4
Inhoudstafel	5
Lijst met afkortingen	7
Lijst met figuren	9
Lijst met tabellen	10
1 Inleiding	11
2 Literatuuroverzicht.....	14
2.1 United Kingdom Independence Party.....	14
2.1.1 Inleiding	14
2.1.2 Strategisch dilemma: anti-establishment of institutionalisering?.....	15
2.1.3 UKIP en de Conservative Party: twee vissers aan dezelfde electorale vijver	17
2.1.4 UKIP in het Europees Parlement.....	19
2.1.5 Overzicht	21
2.2 Stemgedrag in het Europees Parlement	24
2.2.1 Cohesie van politieke fracties	24
2.2.2 MEPs: actoren met twee principals	25
2.2.3 Coalitievorming in het Europees Parlement.....	26
2.2.4 De dimensies van stemgedrag in het Europees Parlement	26
2.2.5 Nichepartijen in het Europees Parlement	27
2.2.6 Overzicht	28
3 Onderzoeksopzet.....	30
3.1 Onderzoeksvraag en deelvragen	30
3.2 Operationalisering en methodologie.....	32
3.2.1 Algemeen	32
3.2.2 Methode en bronnen.....	34
3.2.3 Operationalisering en precieze werkwijze per deelvraag.....	36
3.2.3.1 Deelvraag 1: Stemmen de UKIP MEPs als een blok of stemmen ze verschillend?.....	36
3.2.3.2 Deelvraag 2: Brengen de UKIP MEPs dezelfde stemmen uit als de rest van de Europese fractie waartoe zij behoren?.....	38
3.2.3.3 Deelvraag 3: Behoren de UKIP MEPs bij stemmingen in het parlement veelal tot het meerderheids- of minderheidskamp?	38

3.2.3.4	Deelvraag 4: Leunt het stemgedrag van de UKIP MEPs nauw aan bij dat van de Conservative Party MEPs?	40
3.2.3.5	Deelvraag 5: Kan er een bepaald patroon of strategie afgeleid worden uit het stemgedrag van de UKIP MEPs?	41
4	Onderzoek: bespreking stemgedrag van UKIP MEPs	44
4.1	Interne stemcohesie UKIP	44
4.1.1	Resultaten	44
4.1.2	Conclusie	46
4.2	Stemcohesie ten aanzien van EFDD-fractie	47
4.2.1	Resultaten	47
4.2.2	Conclusie	50
4.3	Meerderheid versus minderheid	51
4.3.1	Resultaten	51
4.3.2	Conclusie	52
4.4	UKIP MEPs versus Conservative Party MEPs.....	53
4.4.1	Resultaten	53
4.4.2	Conclusie	55
4.5	Patroon stemgedrag	56
4.5.1	Resultaten	56
4.5.1.1	Algemeen.....	56
4.5.1.2	Gedetailleerde stemanalyses	58
4.5.2	Conclusie	66
5	Conclusies	70
6	Bibliografie	76
	Appendix	84

Lijst met afkortingen

ECB	<i>Europese Centrale Bank</i>
ECH/ECR	<i>Europese Conservatieven en Hervormers/European Conservatives and Reformists</i>
ECON	<i>Economic and Monetary Affairs Committee</i>
ENV/ENF	<i>Europa van Naties en Vrijheid/Europe of Nations and Freedom</i>
EP	<i>Europees Parlement</i>
EU	<i>Europese Unie</i>
EVD/EFD	<i>Europa van Vrijheid en Democratie/Europe of Freedom and Democracy</i>
EVDD/EFDD	<i>Europa van Vrijheid en Directe Democratie/Europe of Freedom and Direct Democracy</i>
EVP/EPP	<i>Europese Volkspartij/European People's Party</i>
GUE/NGL	<i>Confederale Fractie Europees Unitair Links/Noords Groen Links / Confederal Group of the European United Left/Nordic Green Left</i>
IMF	<i>Internationaal Monetair Fonds</i>
INI	<i>Own-initiative</i>
IS	<i>Islamitische Staat</i>
LIBE	<i>Civil Liberties, Justice and Home Affairs Committee</i>
MEP	<i>Member of the European Parliament</i>

TAXE *Tax Rulings and Other Measures Similar in Nature or Effect Committee*

UKIP *United Kingdom Independence Party*

VK *Verenigd Koninkrijk*

Lijst met figuren

Figuur 1. Stemgedrag UKIP MEPs	33
Figuur 2. Stemgedrag UKIP MEPs: resultaat	74

Lijst met tabellen

Tabel 1. Overzicht onderzoeksveld UKIP	22
Tabel 2. Belangrijkste conclusies uit UKIP-literatuur, in functie van de masterproef	23
Tabel 3. Belangrijkste conclusies uit EP-literatuur, in functie van de masterproef	29
Tabel 4. Loyaliteit ten aanzien van nationale partij	45
Tabel 5. Loyaliteit ten aanzien van de politieke groep.....	48
Tabel 6. Samenstelling EFDD-fractie	49
Tabel 7. Stemgedrag UKIP MEPs bij eindstemmingen van INI-rapporten in het begin van de achtste legislatuur	57
Tabel 8. Overzicht van het onderzoek.....	75

1 Inleiding

Europa is niet meer weg te denken uit ons dagdagelijkse leven. Er bestaat Europese regelgeving over voedselveiligheid, milieu, mobiliteit, communicatie, arbeidsrechten en nog zoveel meer. Met de euro is er zelfs een gemeenschappelijke Europese munt. Het is duidelijk dat het Europese integratieproces sinds zijn beginjaren sterk is uitgebreid. Maar met het groter worden van het Europese integratieproces, is ook de oppositie tegen het Europese project sterk toegenomen. Euroscepticisme is een stabiele component van de Europese politiek geworden (Brack, 2013). Dit heeft zich vertaald in het ontstaan van eurosceptische partijen in de verschillende lidstaten, die bovendien nog electoraal succesvol zijn ook.

Met het referendum over een exit uit de Europese Unie op de agenda, staat het Verenigd Koninkrijk (VK) aangaande dit thema middenin de spotlights. In de specifieke context van deze lidstaat valt de eurosceptische United Kingdom Independence Party (UKIP), die reeds sinds haar ontstaan in 1993 campagne voert tegen het Britse lidmaatschap van de Europese Unie, niet meer te negeren in het partijlandschap. UKIP was al gedurende enige tijd aan een sterke electorale opmars bezig, toen ze in 2014 een echte politieke aardbeving veroorzaakte. De partij eindigde immers als eerste bij de Europese parlementsverkiezingen in het Verenigd Koninkrijk (The Guardian, 2014, 26 mei). In tussentijdse verkiezingen later dat jaar won UKIP bovendien haar eerste twee zetels in de *House of Commons*, het Britse parlement¹ (The Guardian, 2014, 10 oktober; Reuters, 2014, 21 november). Door de sterk groeiende populariteit van UKIP staat het maatschappelijke en journalistieke debat rond deze partij niet stil. Dit wordt alleen maar versterkt in de aanloop naar het Brexit-referendum op 23 juni. Een exit van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie is immers de hoeksteen van het UKIP-partijprogramma en deze aanloop betekent dan ook *showtime* voor de partij.

Het is duidelijk dat UKIP, alsook de daaraan gerelateerde thema's (zoals euroscepticisme en Brexit), een actueel en maatschappelijk relevante topic zijn. Maar ook vanuit wetenschappelijk oogpunt loont het de moeite om deze partij onder de loep te nemen. UKIP is namelijk een eerder opmerkelijke eurosceptische partij. Het is een van de oudste en grootste binnen deze categorie.

¹ De twee verkozenen zijn Douglas Carswell en Mark Reckless. Beide politici zetelden eerst voor de Conservative Party in het Lagerhuis, maar beslisten om van partij te veranderen naar UKIP. Om die reden moesten ze hun zetel opnieuw verkiesbaar stellen. Beide mannen raakten echter herverkozen en zetelen nu in het Lagerhuis (House of Commons) voor UKIP (De Standaard, 2015, 25 april). Bij de algemene parlementsverkiezingen van 2015 verloor Reckless zijn zetel echter. Carswell is wel nog steeds parlamentslid (Metro, 2015, 8 mei).

Nog belangrijker: weinig eurosceptische partijen boeken zo'n grote electorale successen, zeker omdat het bij UKIP, in tegenstelling tot bij andere partijen zoals het Front National of de Partij voor de Vrijheid, in essentie en van in het begin haast uitsluitend draait om een verzet tegen de Europese Unie. Bovendien is het de meest anti-Europese partij van het Verenigd Koninkrijk, een land met een van de sterkste eurosceptische reputaties van alle Europese lidstaten. In april 2002 deed de toenmalige president van de Europese Commissie, Romano Prodi, de volgende uitspraak in een speech aan de universiteit van Oxford: 'Britain's attitude to Europe contrasts with that of many of its EU partners. It's a source of fascination, perplexity, and sometimes frustration for your friends elsewhere in Europe' (Prodi, Oxford, 29 april 2002). Het is tevens de enige lidstaat waar een potentiële exit daadwerkelijk op de agenda staat. Al deze aspecten dragen er toe bij dat UKIP een erg interessante case vormt binnen het eurosceptische onderzoeksveld.

Tenslotte kan beargumenteerd worden dat het interessant is om UKIP te onderzoeken in de specifieke context van het Europees Parlement (EP). Zoals men verder in het literatuuroverzicht kan lezen, is tot op heden het grootste deel van het wetenschappelijk onderzoek beperkt tot het niveau van de partij en de nationale arena. Onderzoek naar UKIP op het supranationale niveau is nog extreem beperkt. Zoiets kan wel verrassend genoemd worden, aangezien de partij net het meeste electorale succes boekt op het Europese niveau. Bovendien lijkt het boeiend om het gedrag van een eurosceptische partij in het Europees Parlement nader te gaan bekijken, omdat eurosceptische partijen deze institutie en de rest van de Europese Unie net sterk contesteren (Benedetto, 2008). Dit kan interessante inzichten opleveren.

In deze masterproef staat UKIP op het supranationale niveau aldus centraal, meer bepaald door het stemgedrag van haar Europarlementsleden onder de loep te nemen en in kaart te brengen: *'Wat kan er afgeleid worden uit het stemgedrag van UKIP MEPs? Stemmen ze resoluut tegen alles of is het genuanceerder dan het lijkt?'*. Dat is de onderzoeksvraag waar deze masterproef een antwoord op zal formuleren.

Bij wijze van proefballon voor het onderzoek, kan verwezen worden naar een paper afkomstig van de internationale denktank Policy Network (Thillaye, 2014). Naar aanleiding van het einde van de zevende legislatuur, analyseerde deze paper het stemgedrag van Britse MEPs tijdens

deze periode. De paper noemt UKIP ‘de onverschillige’², aangezien ze vaststelt dat de partij bijna steevast tegen stemt in het Europees Parlement. Deze masterproef heeft tot doel dieper in te gaan op het stemgedrag van de UKIP MEPs, om tot veelzijdige en wetenschappelijk onderbouwde inzichten te komen over deze partij in het Europees Parlement.

De structuur van deze masterproef is als volgt. Eerst zal een overzicht gegeven worden van de wetenschappelijke literatuur waar dit onderzoek op stoelt. Hierbij zal eerst ingegaan worden op het specifieke academische debat omtrent UKIP. Vervolgens komt een overzicht aan bod van de wetenschappelijke literatuur inzake stemgedrag in het Europees Parlement. Hierna volgt de onderzoeksopzet, met een weergave van de centrale onderzoeksvraag en deelvragen enerzijds, en een beschrijving van de precieze operationalisering en werkwijze anderzijds. Daarop volgt het eigenlijke onderzoek. In dit onderdeel worden per deelvraag de onderzoeksresultaten uitvoerig besproken en geanalyseerd. Hierbij volgt er ook telkens een tussenconclusie. Het laatste onderdeel vat het onderzoek samen en formuleert een algemene conclusie. De verschillende deelaspecten die in het onderzoek geanalyseerd zijn, worden hier geïntegreerd in één enkel besluit. Verder bevat dit onderdeel een aantal suggesties voor verder onderzoek en een evaluatie van de zwakke punten van het onderzoek.

² De paper spreekt van “the ‘dismissive’ Europeans” (Thillaye, 2014).

2 Literatuuroverzicht

In wat volgt zal respectievelijk een overzicht gegeven worden van de huidige literatuur over de United Kingdom Independence Party (UKIP) en over stemgedrag in het Europees Parlement. Waar het onderdeel omtrent UKIP de opzet heeft een exhaustief overzicht te geven van het wetenschappelijke debat rond deze partij, beperkt het onderdeel inzake stemgedrag zich tot een overzicht van de relevante bevindingen, in functie van het onderzoek.

2.1 *United Kingdom Independence Party*

2.1.1 Inleiding

De wetenschappelijke literatuur bevat een ruime verscheidenheid aan studies betreffende euroscepticisme. Hier komen verschillende landen, partijen en theoretische invalshoeken aan bod. Binnen dit scala vormt onderzoek naar de eurosceptische United Kingdom Independence Party (UKIP) een nog onderbelicht en recent studieveld. Ondanks het feit dat de partij al sinds 1993 bestaat, is er geen specifieke literatuur betreffende UKIP terug te vinden voor het jaar 2008. Sindsdien hebben enkele auteurs (zoals bijvoorbeeld Abedi en Lundberg, Usherwood, en Whitaker en Lynch) getracht dit hiaat op te vullen, maar er blijft nog steeds veel ruimte voor verder academisch onderzoek.

Het valt op dat het academische debat over UKIP zich concentreert rond zes thema's.

Ten eerste bestaan er verschillende visies over de conceptualisering van de partij. Langs de ene kant zijn er auteurs (Lynch, Whitaker & Loomes, 2012; Usherwood, 2008) die UKIP conceptualiseren als een single-issue partij. Langs de andere kant vinden we auteurs (Abedi & Lundberg, 2009; Tournier-Sol, 2015) die UKIP conceptualiseren als een anti-establishment partij. Beide visies zijn niet noodzakelijk tegengesteld aan elkaar. Uit de literatuur blijkt zelfs dat deze auteurs meestal tot dezelfde conclusies komen. Maar beide visies creëren wel duidelijk een andere invalshoek voor het wetenschappelijk onderzoek betreffende de partij.

Een tweede prominent thema binnen de UKIP-literatuur, is onderzoek naar wie er precies op de partij stemt en hoe het grote succes van de partij te verklaren valt. Auteurs (Lynch & Whitaker, 2011; Ford, Matthew & Goodwin, 2012; Treib, 2014) zijn het er over eens dat

mensen die op UKIP stemmen eerder oud zijn dan jong, gekenmerkt worden door financiële onzekerheid en vaak uit de arbeidersklasse afkomstig zijn. De partij trekt volgens hen meer mannen aan dan de Conservative Party en meer vrouwen dan de British National Party (BNP). Ze zijn het er ook over eens dat euroscepticisme de voornaamste reden is voor steun aan de partij, maar dat het migratiethema en teleurstelling in de grootste partijen tevens een rol spelen.

In de derde plaats is het opmerkelijk dat er in de academische literatuur geen eensgezindheid bestaat over de toekomst van UKIP. Aan de ene kant van het wetenschappelijke spectrum bevinden zich auteurs (Abedi & Lundberg, 2009; Lynch & Whitaker, 2013; Usherwood, 2008) met een negatieve toekomstvisie. De auteurs verwijzen in hun argumentatie naar de organisatorische en strategische tekortkomingen van UKIP. Illustratief hier is de publicatie met als titel 'Doomed to failure? UKIP and the organisational challenges facing right-wing populist anti-political establishment parties' van Abedi en Lundberg (2009), waaruit duidelijk blijkt dat deze auteurs er niet in geloven dat het electorale succes van UKIP zal blijven duren. Aan de andere kant van het wetenschappelijke spectrum bevinden zich auteurs (Ford & Goodwin, 2014; Hayton, 2010; Treib, 2014) die er net van overtuigd zijn dat het succes van UKIP wel van blijvende duur is. Hayton (2010) spreekt Abedi en Lundberg (2009) zelfs expliciet tegen door te stellen dat de organisatorische en strategische uitdagingen van UKIP geen onoverkomelijke barrière vormen voor verder electoraal succes.

Ook al zijn deze drie thema's prominent aanwezig in de UKIP-literatuur, toch zal hier niet verder over uitgeweid worden. Zij geven namelijk geen voedingsstof voor het onderzoek dat in deze masterproef wordt uitgewerkt.

De overige drie thema's die duidelijk naar voor komen in de specifieke UKIP-literatuur zijn de strategische dilemma's waar UKIP mee te kampen heeft, de relatie van de partij met andere Britse partijen en de rol van de partij in het Europese Parlement. Deze thema's schuiven elk een problematiek naar voor, die geïntegreerd zullen worden in dit masteronderzoek.

2.1.2 Strategisch dilemma: anti-establishment of institutionalisering?

Ten eerste kan er in de literatuur een uitgebreid debat teruggevonden worden over het strategische dilemma waar UKIP mee te kampen heeft. Usherwood (2008, 2010) stelt dat UKIP vanwege zijn electorale succes een keuze moet maken tussen trouw blijven aan zijn

kernideologie of profiteren van de electorale politieke opportuniteiten. De auteur stelt dat kiezen voor de eerste optie de oorspronkelijke, trouwe kiezers gunstig zal stemmen, maar verder electoraal succes in de weg zal staan. Kiezen voor de tweede optie zou inhouden dat de partij zijn kernideologie sterk zal moeten verruimen en meer geïnstitutionaliseerd zal worden, wat gepaard zal gaan met het verliezen van de oorspronkelijke, trouwe kiezers en een duidelijke identiteit. De auteur benadrukt verder dat dit dilemma gepaard gaat met interne spanningen binnen de partij. Ook Abedi en Lundberg (2009) zijn actief in dit academische debat. Terwijl Usherwood (2008, 2010) deze problematiek benadert vanuit een conceptualisatie van UKIP als een single-issue partij, benaderen Abedi en Lundberg (2009) dit als UKIP zijnde een populistische anti-establishment partij. Zij stellen dat de populistische, anti-establishment identiteit van UKIP niet samengaat met groeiend electoraal succes omdat dit de partij onder druk zet om over te gaan tot een systematische normalisatie, het zich inschrijven in de Britse partijpolitiek en het ambiëren van een plaats in de regering. Het grote electorale succes van UKIP bedreigt dus met andere woorden hun existentiële identiteit, volgens de auteurs. Tournier-Sol (2015) is een andere auteur die deze problematiek benadert vanuit een populistische invalshoek. Ook zij stelt dat UKIP de contradictie moet oplossen tussen het behouden van zijn populistische, anti-establishment identiteit en de evolutie richting institutionalisering die zich opdringt vanwege het electorale succes.

Het valt hier op dat Usherwood, Abedi en Lundberg en Tournier-Sol louter de strategische problematiek uiteenzetten zonder uitspraken te doen over mogelijke oplossingen. Ford, Goodwin en Cutts (2012) doen dit echter wel. Zij stellen, net zoals de andere auteurs, vast dat UKIP met een strategisch probleem te kampen heeft. Maar de auteurs gaan verder door te stellen dat de beste optie voor UKIP is om vast te blijven houden aan de kernideologie, zodat ze hun oorspronkelijke, trouwe kiezers blijven aantrekken. Tenslotte zijn er nog Lynch, Whitaker en Loomes (2012). Zij stellen eveneens dat UKIP het dilemma moet oplossen tussen ofwel trouw blijven aan de kernideologie (wat de groei van hun politieke representatie in de weg zal staan), ofwel evolueren richting institutionalisering (wat ten koste gaat van een duidelijk profiel, de oorspronkelijke kiezersaanhang en gepaard kan gaan met interne spanningen). Deze auteurs onderzochten echter ook wat de mening is binnen UKIP zelf over hoe de partij dit probleem dient op te lossen. De auteurs stellen dat de partijleden het er over eens zijn dat UKIP een ruimer programma dient te hebben, maar dat er grote onenigheid is over hoe dit programma er precies dient uit te zien.

Uit de literatuur blijkt heel duidelijk dat UKIP met een prominent probleem te kampen heeft, waarbij het interessant is te kijken hoe de partij hierop anticipeert. Bovendien stelt de literatuur niet eensgezind en duidelijk een oplossing voor. Tenslotte blijkt uit het onderzoek van Lynch, Whitaker en Loomes (2012) dat er ook binnen de partij geen duidelijke visie is over hoe de partij verder dient te evolueren. Daarom lijkt het interessant om in het onderzoek naar het stemgedrag van UKIP MEPs te gaan kijken hoe deze strategische problematiek zich vertaalt in het stemgedrag. Stemmen de UKIP MEPs resoluut tegen alles? Dit zou namelijk te verwachten zijn uit hun anti-establishment profiel. Of kan er uit hun stemgedrag een bepaalde strategie afgeleid worden, waaruit blijkt dat ze hun ideologie hebben verruimd? En zo ja, hoe ziet deze strategie er dan precies uit? Om bovendien verder te bouwen op het onderzoek van Lynch, Whitaker en Loomes (2012), zal onderzocht worden of de onenigheid over de strategie zich vertaalt in verschillend stemgedrag van de UKIP partijleden in het Europees Parlement.

Het is hier wel belangrijk te vermelden dat uit de literatuur blijkt dat UKIP sinds zijn ontstaan zijn agenda reeds heeft verruimd. Usherwood (2010) stelt dat sinds 2002 de partij begonnen is met het verruimen van zijn beleid. De auteur legt vooral de nadruk op de ontwikkeling van een asiel- en migratiebeleid. Lynch en Whitaker (2011, 2013) en Abedi en Lundberg (2009) komen eveneens tot deze vaststelling en verwijzen naast migratie ook naar economie. Zij menen dat UKIP geen single-issue partij meer is. Dennison & Goodwin (2015) tenslotte benadrukken ook dat de partij sterk inzet op migratie. Zij gaan zelfs nog een stap verder en stellen dat UKIP dit thema heeft afgesnoept van de Conservative Party. Volgens de auteurs waren de Conservatives historisch gezien de ‘eigenaars’ van dit thema, maar worden zij nu in het Verenigd Koninkrijk niet langer gezien als de meest competente partij op dit gebied. Deze stelling brengt ons naadloos bij de volgende problematiek in het academische debat omtrent UKIP: de relatie tussen UKIP en de Conservative Party.

2.1.3 UKIP en de Conservative Party: twee vissers aan dezelfde electorale vijver

Een tweede problematiek die prominent aanwezig is in de specifieke UKIP-literatuur is de verhouding tussen UKIP en andere Britse partijen. Hierbij wordt bijna uitsluitend gefocust op de relatie met de Conservative Party. Verschillende onderzoekers (Gruber & Bale, 2014; Tournier-Sol, 2015; Usherwood, 2008) stellen dat het toenemende electorale succes van UKIP vooral ten koste gaat van en een bedreiging vormt voor de Conservative Party. Tournier-Sol

(2015) en Usherwood (2008) zijn het er over eens dat beide partijen sterk overlappen qua ideologie en electoraat. Lynch en Whitaker (2013) sluiten zich hierbij aan door te stellen dat UKIP en de Conservative Party willen concurreren op hetzelfde politieke territorium.

De problematiek wordt in de literatuur benaderd vanuit verschillende invalshoeken. Langs de ene kant zijn er auteurs die de problematiek bekijken vanuit het oogpunt van UKIP. Eerst en vooral zijn er Ford, Goodwin en Cutts (2012). Zij stellen dat de beste strategie voor UKIP is om zich te focussen op de extreemrechtse kiezerspool, in plaats van richting de centrumrechtse standpunten van de Conservative Party te evolueren. Dit zal de partij volgens hen de meeste trouwe kiezers opleveren. Lynch en Whitaker (2013) pikten in op het strategische advies van Ford et al. (2012) door te stellen dat UKIP deze strategie niet geadopteerd heeft en net wel is gaan azen op de kiezerspool van de Conservative Party. De auteurs menen dat dit bovendien de meest verstandige strategie is, omdat een radicaalrechts standpunt innemen te veel interne divisie zou veroorzaken en te veel centrumrechtse kiezers zou afschrikken. Abedi en Lundberg (2009) zijn het hier echter niet mee eens. Zij poneren dat UKIP nog steeds een duidelijk te onderscheiden, populistisch standpunt inneemt en dat beide partijen wel degelijk in symbiose naast elkaar kunnen bestaan, in plaats van als vijanden. Tenslotte stellen Lynch, Whitaker en Loomes (2012) dat er ook binnen de partij zelf onenigheid is over de gepaste houding ten aanzien van de Conservative Party. Sommigen binnen de partij zijn voorstander van een constructieve en samenwerkende houding, anderen wensen een keiharde, competitieve houding aan te nemen.

Langs de andere kant zijn er in de literatuur ook auteurs die de problematiek bekijken vanuit het perspectief van de Conservative Party. Gruber en Bale (2014) zeggen dat er voor de partij veel strategieën mogelijk zijn om de bedreiging van UKIP het hoofd te bieden. Maar zij menen dat de partij best uitgaat van zijn eigen kracht, en zich blijft focussen op zijn eigen kernpunten. Zij zijn er van overtuigd dat pogingen om het UKIP-probleem op te lossen net meer kwaad dan goed zullen doen voor de partij. Hayton (2010) is ook een auteur die de Conservative Party wil waarschuwen dat een bepaalde strategie aannemen en de UKIP-standpunten achternahollen een risicovolle zaak is. Tournier-Sol (2015) echter meent dat de Conservative Party toch richting UKIP geëvolueerd is door op vlak van migratie hun standpunt te verrechtsen en door een referendum te beloven over een mogelijke 'Brexit'³. De auteur vraagt zich tevens af hoe de strategie van de Conservative Party ten opzichte van UKIP verder zal evolueren.

³ Dit referendum staat ondertussen ook officieel op de agenda en zal georganiseerd worden op 23 juni 2016 (zie supra).

Tenslotte zijn er nog twee studies van Lynch en Whitaker (2013, 2014), waarin de strategie van UKIP wordt vergeleken met die van de Conservatives, respectievelijk op het nationale en op het supranationale niveau. De auteurs stellen hierbij vast dat beide partijen erg verschillende strategieën aannemen in de politieke arena, zowel nationaal als supranationaal.

Uit de literatuur blijkt duidelijk dat de relatie tussen de Conservative Party en UKIP niet onbelangrijk is. De verschillende auteurs maken duidelijk dat beide partijen met elkaar concurreren, waarbij de verdere evolutie van deze relatie wordt voorgesteld als onderwerp voor verder onderzoek. Dit geeft voedingsstof om deze problematiek te integreren in de masterstudie, waarbij het stemgedrag van de UKIP MEPs wordt vergeleken met dat van de Conservative Party MEPs. Analyseren op welke vlakken hun stemgedrag verschilt en overeenstemt, zal inzichten opleveren over hoe ze zich vandaag de dag tot elkaar verhouden binnen het politieke spectrum.

2.1.4 UKIP in het Europees Parlement

Hoewel er reeds wat literatuur ontwikkeld is over de voorgaande thema's, valt het tenslotte op dat er nog maar weinig onderzoek is gedaan naar UKIP in het Europees Parlement. Dit kan eigenaardig genoemd worden, aangezien de partij over 22 van de 73 Britse Parlementszetels in het Europees Parlement beschikt⁴. Deze lacune heeft aanleiding gegeven tot de focus van deze masterproef: het stemgedrag van de UKIP MEPs. Er zijn in de wetenschappelijke literatuur toch vier onderzoeken terug te vinden die aandacht hebben voor UKIP op het supranationale niveau. Eerst en vooral is er het onderzoek van Lynch, Whitaker en Loomes (2012) naar de mening van UKIP verkiezingskandidaten over de rol die UKIP MEPs zouden moeten innemen in het Europees Parlement. Daaruit bleek dat men het er sterk over eens was dat vooral euroscepticisme en het nationaal belang moesten verdedigd worden in het parlement. Over verdere betrokkenheid in het parlement, bijvoorbeeld op vlak van wetgevend werk, was er echter geen eensgezindheid.

In een recenter werk gaan Lynch en Whitaker (2014) dieper in op het supranationale niveau door te kijken waarom eurosceptische partijen fracties vormen in het Europees Parlement en

⁴ Het Europees Parlement is samengesteld uit 751 MEPs uit de 28 verschillende Europese lidstaten. 73 van hen zijn afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk.

hoe deze zich hier gedragen, met sterke focus op UKIP en de Conservative Party. Hierbij komen verschillende bevindingen naar voor. Ten eerste stellen de auteurs dat de fractie waartoe UKIP behoort in het Europees Parlement, Europa van Vrijheid en Democratie (EFD)⁵, ontstaan is om publiciteit en organisatorische voordelen te verwerven. UKIP kan op die manier euroscepticisme promoten en oppositie ontwikkelen binnen het parlement. De auteurs menen dat de partij niet geïnteresseerd is in actief beleid voeren en constructieve medewerking in het parlement. Een tweede bevinding van de auteurs is dat er onenigheid is binnen UKIP over hoe betrokken de partij zou moeten zijn in het parlement. Dit sluit aan bij de bevindingen van hun onderzoek uit 2012. Niet alle UKIP MEPs zijn volgens hen tevreden over het lidmaatschap van UKIP in de EFD-fractie. Een volgende vaststelling van de auteurs is dat de cohesie binnen de EFD enorm laag ligt. Dit komt volgens Lynch en Whitaker omdat de fractie louter gevormd is omwille van praktische voordelen. Dit vertaalt zich in verschillend stemgedrag bij de verschillende partijen binnen deze fractie. Tenslotte stellen de auteurs vast dat er een groot verschil is tussen de Conservative Party en UKIP wat betreft motivatie om te groeperen en gedrag in het Europees Parlement, ook al identificeren de auteurs beide partijen als eurosceptisch.

Tenslotte is er nog het werk van de Belgische Nathalie Brack (2012, 2013). Zij heeft twee werken geschreven waarin zij onderzoekt hoe rechtse eurosceptische partijen hun mandaat in het Europees Parlement interpreteren en opnemen⁶. Brack stelt dat de eurosceptische MEPs allesbehalve een homogene groep zijn en dat er verschillende strategieën en percepties van hun mandaat in het parlement te onderscheiden zijn. Deze variatie vat zij samen in drie ideaaltypische rollen: de afwezige, de openbare redenaar, en de pragmatist⁷. Zij plaatst UKIP MEP's in de eerste twee categorieën. De rol van de afwezige houdt zo weinig mogelijk parlementaire betrokkenheid in. Brack stelt dat de afwezige qua stemgedrag zich ofwel onthoudt ofwel tegen stemt. Bij de rol van de openbare spreker is het openbaar spreken en het verspreiden van negatieve informatie over de Europese Unie primair. Buiten spreken is hun parlementaire betrokkenheid zeer beperkt.

⁵ De EFD-fractie is uit elkaar gevallen na de Europese parlementsverkiezingen van 2014. UKIP maakt nu deel uit van de nieuwe EFDD-fractie, die sinds juni 2014 bestaat (www.efddgroup.eu, 2016, 24 april).

⁶ In een recentere studie heeft Brack (2012, 2013) deze werken verder uitgebreid door ook eurosceptische partijen van de linkerkant en het politieke centrum mee in beschouwing te nemen. Dit leverde een extra rol op, namelijk die van 'participant' (Brack, 2015).

⁷ De pragmatist neemt een constructievere houding aan. Deze houding bestaat er in gedeeltelijk betrokken te raken in het parlement in de hoop iets te kunnen veranderen (Brack, 2012, 2013).

Uit de literatuur blijkt duidelijk dat UKIP op het supranationale niveau een nog onderzocht thema is, afgezien van de uitzonderingen die hierboven vermeld zijn. In deze werken is er aandacht voor UKIP op het supranationale niveau, maar een specifiek onderzoek over het stemgedrag van UKIP MEPs ontbreekt nog. Daarom is het de bedoeling om in deze masterproef verder te bouwen op de reeds bestaande literatuur. Lynch, Whitaker en Loomes (2012) beperkten zich tot het onderzoeken van de mening van UKIP kandidaten over de rol van UKIP MEPs en stelden vast dat hier geen volledige eensgezindheid over was. Daarom zal in het masteronderzoek nagegaan worden hoe deze onenigheid zich vertaalt in het stemgedrag. Ook de strategische en ideologische bevindingen die naar boven kwamen bij het onderzoek van Lynch en Whitaker (2014) zijn nuttig om op verder te bouwen. Dit werk blijft, ondanks de focus op UKIP en de Conservative Party, op het niveau van de partijgroepen in het EP. Bovendien wordt de strategie in het algemeen onderzocht, en niet hoe de strategie zich vertaalt in het stemgedrag. Stemgedrag werd wel degelijk opgenomen in het onderzoek, maar enkel om de cohesie binnen de groepen te onderzoeken. In het onderzoek over UKIP MEPs zal worden nagegaan of het stemgedrag de strategische en ideologische bevindingen bevestigen of net tegenspreken. Hetzelfde geldt voor het werk van Brack (2012, 2013). Haar werk bekijkt het gedrag van rechtse eurosceptische MEPs in het algemeen en er is geen specifieke focus op stemgedrag in het bijzonder. Het lijkt interessant en nuttig om ook haar strategische bevindingen te toetsen aan het UKIP stemgedrag.

2.1.5 Overzicht

In onderstaande tabellen 1 en 2 wordt het wetenschappelijke debat over UKIP op een overzichtelijke manier weergegeven en samengevat. In tabel 1 wordt een onderscheid gemaakt tussen de thema's waar de masterproef wel en niet op voortbouwt. In tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste conclusies die in de literatuur naar voor komen, in functie van de masterproef.

Tabel 1. Overzicht onderzoeksveld UKIP

Thema's waar masterproef niet op ingaat	Conceptualisering partij	• Usherwood (2010) • Lynch, Whitaker & Loomes (2012) • Abedi & Lundberg (2009) • Tournier-Sol (2015)
	Verklaringen voor grote succes van de partij	• Lynch & Whitaker (2011) • Ford, Matthew & Goodwin (2012) • Treib (2014)
	Toekomstperspectief partij	• Abedi & Lundberg (2009) • Lynch & Whitaker (2013) • Ford & Goodwin (2014) • Hayton (2010) • Treib (2014) • Usherwood (2008)
Thema's waar masterproef op ingaat	Strategische dilemma's voor partij	• Usherwood (2008, 2010) • Abedi & Lundberg (2009) • Tournier-Sol (2015) • Ford, Goodwin & Cutts (2012) • Lynch & Whitaker (2011, 2013) • Lynch, Whitaker & Loomes (2012)
	Relatie partij met andere Britse partijen	• Usherwood (2008) • Gruber & Bale (2014) • Tournier-Sol (2015) • Lynch & Whitaker (2013, 2014) • Ford, Goodwin & Cutts (2012) • Abedi & Lundberg (2009) • Lynch, Whitaker & Loomes (2012) • Hayton (2010) • Dennison & Goodwin (2015)
	Rol van partij in het Europees Parlement	• Lynch, Whitaker & Loomes (2012) • Lynch & Whitaker (2014) • Brack (2012, 2013)

Tabel 2. Belangrijkste conclusies uit UKIP-literatuur, in functie van de masterproef

Conclusie	Auteurs	Onderzoeksvraag
Er is onenigheid binnen UKIP over de richting en de rol van de partij.	• Usherwood (2010) • Lynch, Whitaker & Loomes (2012)	Deelvraag 1 – Stemmen de UKIP MEPs als een blok of stemmen ze verschillend?
De fractie waartoe UKIP behoort in het Europees Parlement is erg heterogeen.	• Lynch & Whitaker (2014) • Brack (2012, 2013)	Deelvraag 2 – Brengen de UKIP MEPs dezelfde stemmen uit als de rest van de Europese fractie waartoe zij behoren?
UKIP en de Conservative Party rivaliseren sterk met elkaar.	• Usherwood (2008) • Gruber & Bale (2014) • Tournier-Sol (2015) • Lynch & Whitaker (2013, 2014) • Ford, Goodwin & Cutts (2012) • Lynch, Whitaker & Loomes (2012) • Hayton (2010) • Abedi & Lundberg (2009) • Dennison & Goodwin (2015)	Deelvraag 4 – Leunt het stemgedrag van de UKIP MEPs nauw aan bij dat van de Conservative Party MEPs?
UKIP kampt met een strategisch dilemma.	• Usherwood (2008, 2010) • Abedi & Lundberg (2009) • Tournier-Sol (2015) • Ford, Goodwin & Cutts (2012) • Lynch & Whitaker (2011, 2013) • Lynch, Whitaker & Loomes (2012)	Deelvraag 3 – Behoren de UKIP MEPs bij stemmingen in het parlement veelal tot het meerderheids- of minderheidskamp?
		Deelvraag 5 – Kan er een bepaald patroon of strategie afgeleid worden uit het stemgedrag van UKIP MEPs?
UKIP op het supranationale niveau vormt een grote lacune binnen de UKIP-literatuur.	• Brack (2012, 2013) • Lynch & Whitaker (2014) • Lynch, Whitaker & Loomes (2012)	

→ Centrale onderzoeksvraag: *‘Wat kan er afgeleid worden uit het stemgedrag van UKIP MEPs? Stemmen ze resoluut tegen alles of is het genuanceerder dan het lijkt?’*

2.2 *Stemgedrag in het Europees Parlement*

Om het stemgedrag van UKIP MEPs grondig in kaart te brengen, is niet enkel het academische debat rond UKIP belangrijk, maar ook de wetenschappelijke literatuur inzake stemgedrag in het Europees Parlement. Dit literatuuroverzicht beperkt zich echter tot wat relevant is voor het onderzoek en laat andere, tevens vaak interessante, bevindingen uit dit studieveld buiten beschouwing.

Wetenschappelijke literatuur inzake stemgedrag in het Europees Parlement gaat zeer breed. Toch zijn enkele thema's zeer prominent en herhaaldelijk aanwezig in dit debat. In wat volgt, worden deze op beknopte wijze besproken.

2.2.1 Cohesie van politieke fracties

Een eerste veelbesproken thema is de cohesie van de politieke fracties, waarin de Europarlementsleden gegroepeerd zijn. Verschillende auteurs (Attin , 1990; Faas, 2003; Hix, Noury & Roland, 2005, 2007) stellen vast dat de Europese fracties gekenmerkt worden door een hoge mate van cohesie. Waar het wat verouderde werk van Attin  (1990) besluit dat er echter nog ruimte is voor verbetering, poneren de recentere werken van Hix, Noury & Roland (2005, 2007) dat de cohesie binnen de politieke fracties sterk gestegen is doorheen de tijd. Als verklarende factor wijzen zij naar de toegenomen macht van het EP, maar ook naar het groter worden van de politieke fracties. Een grotere fractie leidt volgens de auteurs namelijk tot een hogere mate van cohesie. Hix et al. (2007) voegen wel een belangrijke nuance toe aan hun bevindingen: wanneer politieke fracties zijn samengesteld uit een groot aantal kleinere nationale partijdelegaties, dan ligt de cohesie lager. Deze nuance kan bevestigd worden door de vaststelling van Lynch & Whitaker (2014) dat de cohesie van de EFD-fractie⁸, die samengesteld is uit vele, kleine nationale partijdelegaties, erg laag is (zie supra). Ook Kreppel & Tsebelis (1999) bevestigen de nuance, maar slechts deels: zij stellen dat de cohesie van kleine politieke fracties aan de rechterzijde inderdaad relatief laag is. Zij zeggen echter ook dat de kleinere, heterogene fracties aan de linkerzijde wel een hoge mate van cohesie vertonen.

⁸ Deze fractie is ondertussen, zoals reeds eerder vermeld, omgevormd tot de EFDD-fractie.

Aan de andere zijde van dezelfde medaille zijn er auteurs (Faas, 2003; Hix, 2002; Klüver & Spoon, 2015) die onderzocht hebben wanneer MEPs afwijken van de fractielijn (en de cohesiegraad dus naar beneden halen). Hix (2002) toont aan dat afwijken van de Europese fractielijn kan verklaard worden door de afstand tussen de standpunten van de nationale partij en die van de Europese fractie: hoe groter de afstand, hoe groter de kans dat een MEP zal afwijken van de fractielijn. Klüver & Spoon (2015) breiden de verklaring uit en voegen er aan toe dat dit effect nog versterkt wordt indien het thema waarover gestemd wordt, zeer belangrijk is voor de nationale partij. Faas (2003) gaat specifieker in op welke nationale partijen het meest de cohesie naar beneden halen in de Europese fracties. Dit zijn volgens Faas (2003) de eurosceptische partijen, de partijen die een gecentraliseerde methode hebben voor kandidaatselectie, de partijen die hun MEPs nauwer in het oog houden en de partijen die in eigen land in de regering zitten.

In het onderzoek naar het stemgedrag van UKIP MEPs kunnen deze bevindingen getoetst worden aan de specifieke case van UKIP, meer bepaald aan de relatie tussen UKIP en diens politieke fractie, de EFDD. Wordt deze politieke fractie ook gekenmerkt door een hoge mate van cohesie? Of wijkt UKIP vaak af van de EFDD-lijn? En zo ja, is dit in lijn met wat de literatuur schrijft over afwijkend gedrag?

2.2.2 MEPs: actoren met twee principals

Vervlochten met het eerste thema, is het debat betreffende wie de controle heeft over de MEPs: de nationale partij, de politieke fractie in het Europees Parlement of de MEPs zelf. Uit de literatuur blijkt dat hier vrijwel eensgezindheid over is. Hix (2002) concludeert dat de nationale partijstandpunten de grootste determinanten zijn van het stemgedrag van MEPs. Klüver & Spoon (2015) bevestigen dit door te besluiten dat het stemgedrag van MEPs de beleidsvoorkeuren weergeeft van de nationale partij, ook al hebben de MEPs twee principals (de nationale partij en de Europese fractie). Hix, Noury & Roland (2007) komen tot dezelfde conclusie en stellen dat wanneer het standpunt van de nationale partij en de politieke fractie verschillen, de MEP normaliter zal meestemmen met de nationale partijdelegatie. Dit klinkt echter contradictorisch met bovenstaande stelling dat de cohesie van de politieke fracties is toegenomen. Maar Hix et al. (2007) voegen er aan toe dat openlijke conflicten tussen nationale partijen en Europese fracties geen dagelijkse kost zijn en dat ingeval van potentieel conflict, de nationale partij er meestal vrijwillig voor zal kiezen om niet tegen diens politieke fractie te

stemmen. Ook Raunio (2000) komt tot dezelfde conclusie als Hix (2002). De auteur voegt hier bovendien aan toe dat de controle van de nationale partij op MEPs is toegenomen doorheen de tijd, wat hij verklaart door de toegenomen macht van het EP. Langs de andere kant stelt de auteur wel dat MEPs een zekere onafhankelijkheid hebben behouden en geen expliciete steminstructies meekrijgen vanuit hun hoofdstad.

Hiermee in verband staand, is het relevant te vermelden wat auteurs vaststellen met betrekking tot de cohesie van nationale partijdelegaties. Faas (2003) constateert dat deze cohesiegraad haast perfect is. Ook Hix et al. (2007) deden de vaststelling dat MEPs bijna altijd meestemmen met de nationale partijdelegatie, ongeacht de eigen persoonlijke beleidsvoorkeuren. In het onderzoek naar UKIP kan nagegaan worden of ook de MEPs van deze partij steeds trouw als een blok stemmen.

2.2.3 Coalitievorming in het Europees Parlement

Ten derde kan er in de literatuur veel onderzoek gevonden worden naar coalitievorming in het Europees Parlement. Van een echt ‘debat’ is er niet bepaald sprake, omdat telkens dezelfde conclusies naar voor komen. Hix, Noury & Roland (2005, 2007) stellen vast dat coalitievorming in het EP wordt bepaald door de afstand tussen fracties op de links-rechts as. De grootte van politieke fracties daarentegen is volgens Hix et al. (2007) geen determinant van coalitievorming. De auteurs stellen met andere woorden dat ideologische standpunten voor MEPs zwaarder doorwegen dan tot het winnende kamp behoren. Ook Kreppel & Tsebelis (1999) concluderen dat coalitievorming gedetermineerd wordt door de links-rechts breuklijn en voegen hier aan toe dat coalities bijgevolg telkens anders zijn, afhankelijk van het onderwerp waarover gestemd wordt. Hix (2001) komt tot dezelfde conclusie: er worden verschillende coalities gevormd bij de verschillende onderwerpen die op de plenaire agenda staan. Deze literatuur betreffende coalitievorming kan in het achterhoofd gehouden worden bij het onderzoek naar het stemgedrag van UKIP.

2.2.4 De dimensies van stemgedrag in het Europees Parlement

Verwant met het thema ‘coalitievorming’, is de literatuur betreffende de dimensies van legislatief gedrag in het EP: wat bepaalt het stemgedrag van MEPs? Opnieuw valt het op dat er veel eensgezindheid is in de academische literatuur. Zowel Hix (2001) als Keppel & Hix (2003)

stellen vast dat het legislatief gedrag in het EP wordt bepaald door de links-rechts as. Hix, Noury & Roland (2006, 2007) vullen deze bevinding verder aan. Zij concluderen eveneens dat de klassieke links-rechts as de belangrijkste determinant is van het stemgedrag in het EP. Maar zij voegen hier aan toe dat er, in mindere mate, nog een tweede dimensie aanwezig is. Deze dimensie omvat de breuklijn voor/tegen Europese integratie enerzijds, en dynamieken gerelateerd aan regeringsoppositie⁹ anderzijds. Twee onderzoeken van McElroy & Benoit (2007, 2012), naar de beleidsstandpunten van de Europese fracties, komen tot dezelfde conclusie: fracties in het EP positioneren zich rond de links-rechts as en de as van pro/contra Europese integratie. In lijn met deze constataties wijzen verschillende auteurs (Faas, 2003; Hix, 2001; Hix et al., 2007; Kreppel & Tsebelis, 1999) er op dat stemgedrag van MEPs gebaseerd is op ideologie, en niet op hun nationaliteit.

Deze literatuur geeft inzicht in wat het stemgedrag van MEPs bepaalt. Het onderzoek naar UKIP zal dan ook een casestudy kunnen vormen om deze inzichten na te gaan.

2.2.5 Nichepartijen in het Europees Parlement

Een vreemde eend in de bijt is het onderzoek van Jensen & Spoon (2010). Waar haast alle auteurs in deze specifieke wetenschappelijke literatuur Europarlementsleden in het algemeen en als één groep onderzoeken, focussen Jensen & Spoon (2010) zich specifiek op nichepartijen en onderscheiden zij deze van partijen in het algemeen. Deze auteurs stellen vast dat nichepartijen in het Europees Parlement anders reageren op institutionele stimuli dan mainstream partijen. Regeringsdeelname en institutionele veranderingen in het EP hebben volgens de auteurs namelijk een effect op het stemgedrag van nichepartijen, terwijl dit bij andere partijen niet het geval is. Bovendien bekritiseren zij expliciet het extensieve werk van Hix et al. (2007), door aan te duiden dat deze auteurs geen onderscheid maken tussen mainstream partijen en nichepartijen en dat hun conclusies daarom geen rekening houden met belangrijke variaties tussen verschillende partijen.

De vaststellingen van Jensen & Spoon (2010) demonstreren dat het in het academisch debat over stemgedrag in het Europees Parlement interessant is en de moeite loont om nichepartijen onder de loep te nemen en te beschouwen als een relevante en aparte onderzoeksgroep. Bovendien valt het in deze literatuurstudie betreffende stemgedrag in het EP op dat er niet echt

⁹ Hiermee bedoelen Hix et al. (2006, 2007) dat MEPs van partijen die wel in de Raad van Ministers vertegenwoordigd zijn, anders stemmen dan MEPs van andere partijen.

sprake is van een ‘debat’, aangezien auteurs hier meestal op dezelfde lijn zitten en tot symbiotische conclusies komen. Enkel het werk van Jensen & Spoon (2010) geeft echt een aanzet voor debat, door het werk van Hix et al. (2007) te bekritisieren en aan te tonen dat nichepartijen een relevante en belangrijke onderzoeksgroep zijn.

Deze optelsom toont aan dat een onderzoek naar het stemgedrag van UKIP MEPs ook waardevol en nuttig is in het academisch debat over stemgedrag in het Europees Parlement. Zo’n onderzoek bouwt immers verder op de constatering van Jensen & Spoon (2010), wiens onderzoek het enige is dat een echt discussiepunt naar voor schuift in dit academische debat.

2.2.6 Overzicht

In onderstaande tabel 3 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste conclusies die in de wetenschappelijke literatuur betreffende stemgedrag in het Europees Parlement naar voor komen, in functie van de masterproef.

Tabel 3. Belangrijkste conclusies uit EP-literatuur, in functie van de masterproef

Conclusie	Auteurs	Onderzoeksvraag ¹⁰
De cohesie van nationale partijdelegaties is haast perfect.	• Faas (2003) • Hix et al. (2007)	Deelvraag 1 – Stemmen de UKIP MEPs als een blok of stemmen ze verschillend?
Europese fracties worden gekenmerkt door een hoge mate van cohesie.	• Attin� (1990) • Faas (2003) • Hix et al. (2005, 2007)	Deelvraag 2 – Brengen de UKIP MEPs dezelfde stemmen uit als de rest van de Europese fractie waartoe zij behoren?
Onder bepaalde omstandigheden zal een MEP afwijken van de fractielijn.	• Faas (2003) • Hix (2002) • Klüver & Spoon (2015) • Kreppel & Tsebelis (1999)	
Coalities worden gevormd op basis van de standpunten op de links-rechts as.	• Hix (2001) • Hix et al. (2005, 2007) • Kreppel & Tsebelis (1999)	Deelvraag 3 – Behoren de UKIP MEPs bij stemmingen in het parlement veelal tot het meerderheids- of minderheidskamp?
De twee determinanten van het stemgedrag van MEPs zijn de links-rechts as en de as van pro-contra Europese integratie.	• Faas (2003) • Hix (2001) • Hix et. al (2006, 2007) • Kreppel & Hix (2003) • Kreppel & Tsebelis (1999) • McElroy & Benoit (2007, 2012)	Deelvraag 5 – Kan er een bepaald patroon of strategie afgeleid worden uit het stemgedrag van de UKIP MEPs?
Het is de nationale partij die de controle heeft over de MEPs.	• Hix (2002) • Hix et al. (2007) • Klüver & Spoon (2015) • Raunio (2000)	
Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen mainstream partijen en nichepartijen.	• Jensen & Spoon (2010)	Centrale onderzoeksvraag – Wat kan er afgeleid worden uit het stemgedrag van UKIP MEPs? Stemmen ze resoluut tegen alles of is het genuanceerder dan het lijkt?’

¹⁰ Voor deelvraag 4 is er geen relevante literatuur teruggevonden in het academisch debat betreffende stemgedrag in het Europees Parlement. Dit is echter niet vreemd of problematisch, gezien deze deelvraag heel specifiek op de UKIP-literatuur stoelt.

3 Onderzoeksopzet

In dit onderdeel wordt het onderzoeksopzet uitgebreid toegelicht. Eerst komt de centrale onderzoeksvraag en de daarbij horende deelvragen aan bod. Elke deelvraag zal bondig worden uitgelegd, waarbij ook een korte link wordt gemaakt naar de literatuur. Vervolgens zal de methodologie worden besproken, alsook de bronnen die voor het voeren van het onderzoek geraadpleegd worden. In het laatste deel tenslotte wordt per deelvraag de operationalisering en precieze werkwijze uit de doeken gedaan.

3.1 Onderzoeksvraag en deelvragen

De centrale onderzoeksvraag van deze masterproef luidt als volgt: *‘Wat kan er afgeleid worden uit het stemgedrag van UKIP MEPs? Stemmen ze resoluut tegen alles of is het genuanceerder dan het lijkt?’*.

De bedoeling van het onderzoek is om het stemgedrag van UKIP MEPs grondig in kaart te brengen, in al zijn facetten. Om dit mogelijk te maken, zal de centrale onderzoeksvraag opgelost worden aan de hand van een reeks specifieke deelvragen.

Deelvraag 1 – Stemmen de UKIP MEPs als een blok of stemmen ze verschillend?

Enkele auteurs (Lynch, Whitaker & Loomes, 2012, Usherwood, 2010) stellen in hun onderzoek dat men binnen UKIP niet altijd op dezelfde lijn zit, onder andere over de te varen koers, de rol van de partij in het Europees Parlement en de relatie met de Conservative Party. Daarom zal in het onderzoek nagegaan worden of deze onenigheden zich ook vertalen in verschillend stemgedrag van de UKIP MEPs. Daarnaast blijkt uit de literatuur eveneens dat nationale partijdelegaties in het Europees Parlement gekenmerkt worden door een haast perfecte cohesie, wat betreft hun stemgedrag (Faas, 2003; Hix et al., 2007). Dit onderzoek zal nagaan of deze vaststelling eveneens geldt voor een eurosceptische partij zoals UKIP.

Deelvraag 2 – Brengen de UKIP MEPs dezelfde stemmen uit als de rest van de Europese fractie waartoe zij behoren?

Deze onderzoeksvraag bouwt verder op deelvraag 1. Na te zijn nagegaan hoe samenhangend het stemgedrag van de UKIP MEPs onderling is, zal het onderzoek bekijken hoe het stemgedrag van de UKIP MEPs zich verhoudt tot dat van de rest van de Europese fractie

waartoe zij behoren¹¹. Deze resultaten zullen getoetst worden aan de bevindingen uit het literatuuroverzicht, onder andere aan de werken van Lynch en Whitaker (2014), Brack (2012, 2013), Hix et al. (2005, 2007) en Faas (2003).

Deelvraag 3 – Behoren de UKIP MEPs bij stemmingen in het parlement veelal tot het meerderheids- of minderheidskamp?

Om het stemgedrag van een partij grondig in kaart te brengen, is het niet alleen van belang om het stemgedrag zelf te bestuderen, maar ook om te gaan kijken naar het resultaat hiervan. Komt het stemgedrag overeen met de uiteindelijke uitkomst van de stemrondes? Wanneer wel en wanneer niet? Het beantwoorden van deze onderzoeksvraag zal enerzijds inzicht geven in de impact die UKIP MEPs hebben in het Europees Parlement. Anderzijds zal het duidelijk maken welke positie UKIP inneemt in het EP: zit de partij dikwijls in het meerderheidskamp of maakt het vaker deel uit van de oppositie? De onderzoeksresultaten zullen onder andere gelinkt worden aan de werken van Hix (2001), Hix et al. (2005, 2007) en Abedi en Lundberg (2009).

Deelvraag 4 – Leunt het stemgedrag van de UKIP MEPs nauw aan bij dat van de Conservative Party MEPs?

Uit het literatuuroverzicht blijkt duidelijk dat de relatie tussen UKIP en de Conservative Party een *hot item* is in het wetenschappelijke debat. Daarom is het relevant om dit thema op te nemen in het onderzoek, door specifiek hun stemgedrag in het Europees Parlement te gaan vergelijken en op zoek te gaan naar verschillen en gelijkenissen. Deze onderzoeksvraag vertrekt vanuit de literatuur over de relatie tussen UKIP en de Conservative Party. Enkele voorbeelden zijn Usherwood (2008), Gruber en Bale (2014) en Tournier-Sol (2015). Bij het analyseren van de onderzoeksresultaten zal in het bijzonder aandacht besteed worden aan de studies van Lynch en Whitaker (2013, 2014). In deze werken wordt expliciet de vergelijking gemaakt tussen beide partijen, zowel op nationaal als op supranationaal niveau. De bevindingen van het onderzoek zullen dus vooral aan hun inzichten getoetst worden.

¹¹ UKIP behoort tot de fractie ‘Europa van Vrijheid en Directe Democratie’ (EFDD).

Deelvraag 5 – Kan er een bepaald patroon of strategie afgeleid worden uit het stemgedrag van de UKIP MEPs?

Na in de vorige onderzoeksvragen verschillende deelaspecten van het stemgedrag te hebben onderzocht, vormt het beantwoorden van deze vraag het hoofdluik van het onderzoek. Hier wordt immers specifiek het stemgedrag van de UKIP MEPs onder de loep genomen. Het is de bedoeling om hier een bepaald patroon of strategie uit af te leiden. Stemmen ze resoluut tegen alles? Zo niet, wanneer stemmen ze dan voor en wat kan hier uit afgeleid worden? Is UKIP nog steeds met Europa bezig? Inzicht verkrijgen in de hedendaagse positie van deze partij in het EP is het doel van deze vraag.

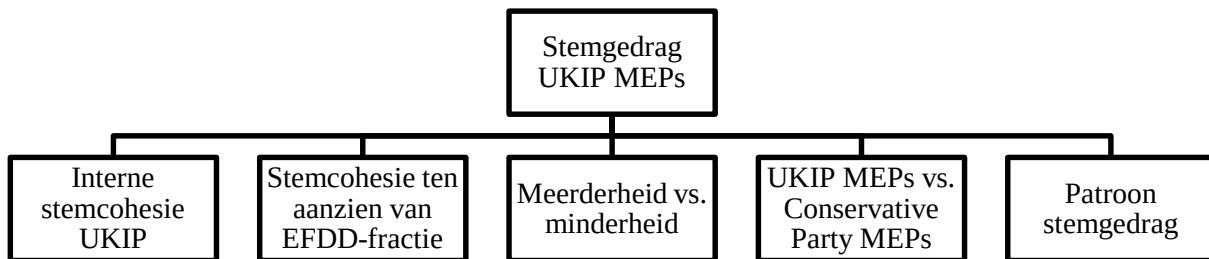
Deelvraag 5 bouwt ten eerste voort op het academische debat betreffende het strategische dilemma waar UKIP mee te kampen heeft. Voorbeelden uit het literatuuroverzicht zijn Usherwood (2008, 2010), Abedi en Lundberg (2009) en Ford, Goodwin en Cutts (2012). Met dit onderzoek zal duidelijk worden hoe deze strategische problematiek zich vertaalt in het stemgedrag van de MEPs. Ten tweede bouwt deze onderzoeksvraag verder op de beperkte literatuur die bestaat over UKIP op het supranationale niveau. De conclusies uit de onderzoeken van Brack (2012, 2013) en Lynch en Whitaker (2014) inzake het gedrag van UKIP in het Europees Parlement zullen getoetst worden aan de bevindingen over het stemgedrag van de UKIP MEPs. Tenslotte kan deze deelvraag, met zijn specifieke focus op UKIP, gezien worden als een testcase voor de algemene literatuur inzake stemgedrag in het Europees Parlement. Jensen & Spoon (2010) geven immers aan dat het de moeite loont en tevens nodig is om een onderscheid te maken tussen soorten partijen bij het onderzoeken van stemgedrag in het Europees Parlement.

3.2 Operationalisering en methodologie

3.2.1 Algemeen

De bedoeling van het eigenlijke onderzoek is om het stemgedrag van UKIP MEPs uitgebreid in kaart te brengen. Om dit zo nauwgezet mogelijk te doen en om de centrale onderzoeksvraag onderzoekbaar te maken, wordt het onderzoek opgesplitst. Aan de hand van vijf deelvragen (zie supra), zullen vijf deelaspecten van het stemgedrag van UKIP worden blootgelegd. Dit wordt schematisch weergegeven in figuur 1. Deze inzichten zullen op het einde van het onderzoek worden samengelegd en samengevat worden in één enkele conclusie. Deze conclusie vormt dan

het antwoord op de centrale onderzoeksvraag, waarin een duidelijk beeld gevormd wordt over het stemgedrag van UKIP MEPs, in al zijn facetten.

Figuur 1. Stemgedrag UKIP MEPs

Het onderzoek zal zich buigen over het begin van de achtste legislatuur (juli 2014 – heden) van het Europees Parlement. De precieze einddatum van het onderzoek hangt af van deelvraag tot deelvraag, en zal in 3.2.3 verder worden toegelicht (zie *infra*). Er is voor deze periode geopteerd omwille van twee redenen. Ten eerste blijkt uit de inleiding dat UKIP een zeer actueel thema is, dat bovendien erg snel evolueert. Een onderzoek voeren dat gebruik maakt van de recentste data lijkt daarom een logische keuze. Ten tweede is er ook een –weliswaar minder belangrijke– pragmatische reden om het onderzoek te beperken tot de huidige legislatuur. Door enkel data te gebruiken van één legislatuur, zijn alle data afkomstig van een en dezelfde groep MEPs¹². Dit vereenvoudigt de analyse, omdat er telkens met eenzelfde onderzoeksgroep gewerkt kan worden.

Wat de schaal van het onderzoek betreft, zullen alle UKIP MEPs opgenomen worden in het onderzoek. Dit zijn er 22 in totaal. Voor deelvraag 4 worden ook data opgenomen over de Conservative Party MEPs. Deze partij telt er momenteel 20. Hier dient echter nog een belangrijke opmerking gemaakt te worden. Noch de UKIP-delegatie, noch de Conservative

¹² De nationale partijdelegaties zijn wel ietwat gewijzigd doorheen de legislatuur (zie *infra*).

Party-delegatie is onveranderd gebleven sinds het begin van de legislatuur¹³. Voor deelvraag 1 en 2 wordt er gewerkt met de UKIP- en Conservative Party-delegatie zoals die vandaag de dag samengesteld is. Voor deelvragen 3, 4 en 5 wordt er bij elke hoofdelijke stemming gewerkt met de delegaties zoals die op de dag van de stemming van toepassing waren.

3.2.2 Methode en bronnen

De methode die gehanteerd zal worden bij het uitvoeren van dit onderzoek, is de analyse van kwantitatieve data afkomstig van VoteWatch Europe (www.votewatch.eu). Dit is een internationale non-gouvernementele organisatie, die tot doel heeft om een eenvoudige toegang aan te reiken tot data van stemmingen en andere activiteiten, zowel van het Europees Parlement als van de Raad. Specifiek met betrekking tot het Europees Parlement, geeft de website van deze organisatie onder andere toegang tot alle hoofdelijke stemmingen die hebben plaatsgevonden in de plenaire vergadering. Deze data kunnen geraadpleegd worden per MEP, Europese fractie, nationale partijdelegatie, lidstaat en beleidsdomein waaronder het desbetreffende dossier valt. In dit onderzoek worden deze data van VoteWatch Europe verwerkt door middel van Excel. Op welke wijze dit precies gebeurt, wordt per deelvraag uitgelegd in 3.2.3 (zie infra).

Hier dient opgemerkt te worden dat VoteWatch Europe enkel toegang geeft tot alle hoofdelijke stemmingen die in het Europees Parlement plaatsvinden. Niet alle stemmingen in het EP gebeuren echter hoofdelijk. Het EP beschikt namelijk over drie verschillende manieren van stemmen. De meeste stemmingen gebeuren bij handopsteking. Het resultaat hiervan wordt nergens vastgelegd en kan bijgevolg achteraf niet nagegaan worden. Een tweede categorie is de elektronische stemming. Hier brengen de MEPs hun stem uit via een knopje en het resultaat wordt weergegeven op een scherm vooraan in de plenaire kamer. Hoe elke MEP gestemd heeft, wordt echter tevens niet geregistreerd. Hoofdelijke stemmingen tenslotte komen overeen met de elektronische stemmen, met dat verschil dat er wél geregistreerd wordt hoe elke MEP heeft gestemd. Deze stemmen kunnen dus achteraf geraadpleegd en onderzocht worden (Hix et al.,

¹³ Janice Atkinson behoorde in het begin van de legislatuur nog tot de UKIP-partij, maar werd in maart 2015 verbannen. Nu zetelt ze als onafhankelijke MEP in de fractie 'Europa van Naties en Vrijheid' (The Guardian, 2015, 16 juni). Amjad Bashir startte eveneens de achtste legislatuur als lid van UKIP. Bashir stapte echter op in het begin van 2015, om lid te worden van de Conservative Party (The Telegraph, 2015, 24 januari). Philip Bradbourn tenslotte was MEP voor de Conservative Party, totdat hij overleed in december 2014. Daniel Dalton volgde hem op als MEP (Staffordshire Newsletter, 2015, 14 januari).

2007). Onderzoekers kunnen met andere woorden slechts een deel van alle stemmingen in het EP bestuderen, omdat enkel de hoofdelijke stemmingen worden geregistreerd en vastgelegd. Dit is een beperking van het onderzoek dat in het achterhoofd dient gehouden te worden. Deze beperking kan echter enigszins gerelativeerd worden. Volgens het reglement van het Europees Parlement, de zogenaamde *Rules of Procedure*, moeten alle eindstemmingen hoofdelijk gebeuren. Hiernaast wordt er eveneens hoofdelijk gestemd over een stuk tekst, indien een politieke fractie of ten minste veertig MEPs hier op voorhand schriftelijk om verzoeken¹⁴ (Europees Parlement, 2014). Hieruit kan afgeleid worden dat alleszins belangrijke en gevoelige stemmingen hoofdelijk gebeuren. Dus ook al zijn hoofdelijke stemmingen geen accurate sample van alle stemmingen in het Europees Parlement, ze bevatten in ieder geval wel de meest belangrijke en gevoelige, inclusief alle stemmingen van dossiers in hun geheel.

In een onderdeel van het onderzoek worden de resultaten van deze kwantitatieve data aangevuld met stemanalyses. Om deze analyses uit te voeren wordt er eveneens gebruik gemaakt van de kwantitatieve data van VoteWatch Europe. Deze data worden echter gecompleteerd met een kleine documentanalyse, waarbij stemverklaringen en de inhoud van rapporten van het Europees Parlement onder de loep worden genomen. Deze bronnen zijn publiek raadpleegbaar op de website van het Europees Parlement (www.europarl.europa.eu). Een laatste bron die nodig is voor het uitvoeren van de stemanalyses, zijn stemlijsten van een van de parlementaire fracties van het Europees Parlement. Deze zijn niet publiek raadpleegbaar. Dankzij het doorlopen van een stage bij de N-VA delegatie in het EP¹⁵, konden de stemlijsten van de ECR-fractie geraadpleegd worden.

Het was de doelstelling om de kwantitatieve data van VoteWatch Europe tevens aan te vullen met enkele interviews. De gedachte hierachter was om de conclusies, getrokken uit de data van VoteWatch Europe, voor te leggen aan de onderzoeksgroep om op deze manier de conclusies te toetsen en beter te onderbouwen. De ambitie was om een interview af te nemen met enerzijds twee UKIP MEPs, en anderzijds met een Conservative Party MEP. Het bleek echter moeilijker dan verwacht om interviews met deze MEPs te strikken, ook al kon er dankzij een stage bij het

¹⁴ Voor de volledigheid dient vermeld te worden dat de *Rules of Procedure* nog twee andere situaties voorschrijven, waarin een hoofdelijke stemming verplicht is. Ten eerste dient het Europees Parlement haar goedkeuring te geven aan een nieuwe Europese Commissie via een hoofdelijke stemming. Ten tweede dient eveneens een motie van afkeuring jegens de Europese Commissie hoofdelijk gestemd te worden (Europees Parlement, 2014).

¹⁵ Ik liep stage bij de N-VA delegatie in het Europees Parlement in het kader van de master EU-Studies. Mijn stage liep van 8 februari 2016 tot en met 8 april 2016.

Europees Parlement rechtstreeks met hen in contact worden getreden. De grootste hindernis hierbij was de timing van het interviewverzoek, een tweetal maanden voor het Brexit-referendum. UKIP heeft aangegeven absoluut geen tijd te hebben voor een interview, daar de MEPs het te druk hebben vanwege het referendum en erg weinig in Brussel zijn.

Voor een interview met de Conservative Party werd MEP David Campbell Bannerman¹⁶ gecontacteerd. In tegenstelling tot het stroeve en moeizame contact met UKIP, verliep dit contact wel erg vlot en deze MEP toonde zich bovendien bereid een interview te geven. Na enkele annuleringen en nieuwe afspraken, bleek echter ook dit interview onmogelijk om te organiseren wegens geen tijd¹⁷.

Het ontbreken van interviews kan gezien worden als een zwak punt in dit onderzoek. Deze bijkomende bron aan informatie zou een rijke toevoeging kunnen geweest zijn aan de onderzoeksresultaten. Er is echter alle mogelijke moeite gedaan om deze informatiebron mee te kunnen nemen in het onderzoek.

3.2.3 Operationalisering en precieze werkwijze per deelvraag

Dit onderdeel bouwt verder op de methodologie, door in te gaan op de operationalisering en de precieze werkwijze. Dit zal per deelvraag uitgebreid worden toegelicht, omdat elke deelvraag op zijn eigen manier wordt geoperationaliseerd. Ten gevolge daarvan wordt de databank van VoteWatch Europe telkens op een andere wijze geïnstrumenteerd.

3.2.3.1 *Deelvraag 1: Stemmen de UKIP MEPs als een blok of stemmen ze verschillend?*

Om na te gaan of de UKIP MEPs al dan niet als een blok stemmen, zal de parameter ‘loyaliteit ten aanzien van nationale partij’ gehanteerd worden. Deze parameter betekent hoe vaak een MEP meestemt met de politieke lijn van zijn of haar nationale partijdelegatie. Hiervoor zal de indeling per MEP in de VoteWatch Europe database worden geraadpleegd. Per MEP wordt de ‘loyaliteit ten aanzien van de nationale partij’ netjes in percentage weergegeven. Deze percentages van alle UKIP MEPs zullen vervolgens in een overzichtelijke tabel worden

¹⁶ Dit is geen toevallige keuze. David Campbell Bannerman zetelde zelf als MEP voor UKIP, tot hij in mei 2011 overstapte naar de Conservative Party (The Telegraph, 2014, 16 mei). Dit lijkt daarom een geschikt contactpersoon, met veel kennis ter zake betreffende de relatie tussen beide partijen.

¹⁷ De reden was hier eveneens een erg drukke agenda omwille van het Brexit-referendum.

verzameld. Dit zal resulteren in een duidelijk beeld van ‘de loyaliteit ten aanzien van de nationale partij’ van de UKIP MEPs.

Om deze waarden te kunnen gebruiken voor het onderzoek, is het uiteraard belangrijk om te weten hoe deze percentages berekend worden. VoteWatch Europe heeft voor elke hoofdelijke stemming die heeft plaatsgevonden sinds het begin van de huidige legislatuur bepaald wat de politieke lijn is van elke nationale partijdelegatie. De politieke lijn dient begrepen te worden als het standpunt dat wordt aangenomen door de meerderheid van de nationale partijdelegatie (bijvoorbeeld ‘voor’, ‘tegen’ of ‘onthouding’). Indien een gelijk aantal MEPs een verschillende positie innemen, dan is er geen politieke lijn. Een MEP is ‘loyaal’ ten aanzien van zijn of haar nationale partijdelegatie wanneer zijn of haar stem identiek is aan de politieke lijn van deze nationale partijdelegatie. De waarde van ‘de loyaliteit ten aanzien van de nationale partij’ geeft dus procentueel weer bij hoeveel stemmingen een MEP loyaal was (www.votewatch.eu).

Hier stopt het onderzoek voor deze deelvraag echter niet. De VoteWatch database geeft tevens een ranking weer betreffende deze parameter. In deze ranking worden alle MEPs van het Europees Parlement gerangschikt volgens hun loyaliteit ten aanzien van de nationale partij, waarbij nr. 1 de meest loyale MEP is en nr. 751 de minst loyale. Deze ranking bevordert het interpreteren van de procentuele data, omdat ze op deze manier als relatief laag, middelmatig of hoog kunnen geïnterpreteerd worden (in vergelijking met alle andere MEPs in het EP). Deze data zullen mee in de overzichtstabel weergegeven worden.

Het voordeel van deze methode is dat alle hoofdelijke stemmingen bij deze berekening betrokken zijn. Dit is niet mogelijk bij de laatste drie deelvragen, waar zich een selectie opdringt (zie infra). Dit voordeel brengt echter ook een nadeel met zich mee: er kan niet nagegaan worden bij welke stemmingen de MEPs zich niet loyaal gedragen. Daar deze deelvraag niet de hoofdbrok vormt van het onderzoek, wordt dit niet als een hindernis gezien en weegt het voordeel op tegen het nadeel.

Tenslotte is het belangrijk mee te geven op welke datum de data zijn geïmporteerd. Deze data variëren immers regelmatig een klein beetje, afhankelijk van het stemgedrag van alle MEPs in het Europees Parlement bij elke plenaire zitting. Om met zo recent mogelijke data te werken, zijn deze geïmporteerd op 21 april 2016.

3.2.3.2 *Deelvraag 2: Brengen de UKIP MEPs dezelfde stemmen uit als de rest van de Europese fractie waartoe zij behoren?*

Deze deelvraag zal op parallelle wijze opgelost worden als deelvraag 1. Om te onderzoeken of de UKIP MEPs dezelfde stemmen uitbrengen als de rest van de Europese fractie waartoe zij behoren, zal de parameter ‘loyaliteit ten aanzien van de politieke fractie’ gehanteerd worden. Ook deze parameter is per MEP opgenomen in de VoteWatch Europe database, uitgedrukt in een percentage. Daarnaast geeft VoteWatch Europe eveneens een ranking weer per MEP. De werkwijze zal hier identiek zijn: alle percentages zullen in een duidelijke tabel gegoten worden, waarna de data (inclusief de ranking per MEP) zullen worden geïnterpreteerd. Deze data zijn eveneens geïmporteerd van de databank van VoteWatch Europe op 21 april 2016. Voor deze methode zijn overigens dezelfde voor- en nadelen van toepassing als diegenen die bij deelvraag 1 besproken zijn (zie supra).

VoteWatch Europe berekent deze parameter op dezelfde wijze als de parameter ‘loyaliteit ten aanzien van de nationale partij’. Voor elke hoofdelijke stemming wordt de politieke lijn van de politieke fractie bepaald op basis van het standpunt van de meerderheid van de fractie. De parameter geeft bijgevolg per MEP procentueel weer bij hoeveel hoofdelijke stemmingen een MEP ‘loyaal’ is ten aanzien van zijn of haar politieke fractie en dus een stem uitbrengt overeenkomstig de politieke lijn van de fractie.

3.2.3.3 *Deelvraag 3: Behoren de UKIP MEPs bij stemmingen in het parlement veelal tot het meerderheids- of minderheidskamp?*

Deelvraag 3, alsook deelvragen 4 en 5 vereisen een andere aanpak dan deelvragen 1 en 2. Om deze vragen op te lossen, zal een selectie worden gemaakt van de hoofdelijke stemmingen in het Europees Parlement. Het is immers praktisch gezien niet mogelijk en haalbaar om alle hoofdelijke stemmingen in de analyse op te nemen. Daarom dient een selectiecriterium gekozen te worden, dat in de eerste plaats een inhoudelijk relevante, maar daarnaast ook een praktisch haalbare selectie oplevert.

Na overweging lijkt het selectiecriterium ‘Own Initiative Reports’ (INI-rapporten) ruim aan deze eisen te voldoen. Met andere woorden, het onderzoek zal zich voor deelvragen 3, 4 en 5 beperken tot alle INI-rapporten die hoofdelijk gestemd zijn in het EP tijdens de huidige legislatuur. INI’s zijn een belangrijk instrument van het Europees Parlement om de eigen visie

te uiten over uiteenlopende zaken van Europees belang of om bepaalde thema's onder de aandacht te brengen. Deze rapporten zijn met andere woorden een belangrijk hulpmiddel van het EP om de legislatieve agenda te proberen beïnvloeden, waarin de instelling kan schrijven wat het wil en zelf niet in een stramen van wetteksten wordt gedwongen (The Secretary General, 2014). Omdat deze rapporten van het Europees Parlement zélf komen (en niet geïnitieerd zijn door de Europese Commissie) en als doel hebben een bepaald signaal te geven (en dus een echt idee bevatten), vormen zij inhoudelijk gezien een interessant, bruikbaar en geschikt criterium voor het selecteren van de hoofdelijke stemmingen in deze masterproef. Bovendien worden op deze manier alle beleidsdomeinen mee in rekening genomen. Daarnaast resulteert het hanteren van dit criterium in een beheersbare en onderzoekbare selectie van hoofdelijke stemmingen. Kiezen voor dit criterium is dus niet enkel omwille van inhoudelijke, maar ook omwille van pragmatische redenen verantwoordbaar.

De selectie van de INI-rapporten behelst het begin van de achtste legislatuur, meer bepaald de periode van juli 2014 tot en met februari 2016. Dit resulteert in een onderzoeksample van 110 INI-rapporten.

Specifiek voor het oplossen van deelvraag 3, zal de parameter 'result of vote' worden gebruikt. Deze parameter geeft in de databank van VoteWatch Europe weer wat het resultaat is van de hoofdelijke stemming in kwestie in de plenaire vergadering: 'for' (aangenomen) of 'against' (verworpen). UKIP wordt beschouwd tot het minderheidskamp te behoren wanneer het partijstandpunt van UKIP verschilt met de 'result of vote' in de plenaire vergadering. Andersom wordt de partij beschouwd tot het meerderheidskamp te behoren, wanneer het partijstandpunt van UKIP gelijk is aan de 'result of vote' in de plenaire vergadering. Het partijstandpunt van UKIP betekent in dit onderzoek het standpunt dat door de meerderheid van de UKIP MEPs wordt ingenomen bij de stemming.

Of UKIP tot het meerderheids- of minderheidskamp behoort bij een hoofdelijke stemming, wordt telkens systematisch nagegaan aan de hand van Excel. Bij elke stemming wordt eerst per MEP bepaald of hij of zij tot het meerderheids- of minderheidskamp behoort, meer bepaald door zijn of haar stem te vergelijken met de 'result of vote'. Indien dit gelijk is, krijgt hij of zij het label 'plurality'. Indien dit verschilt, krijg hij of zij het label 'opposition'. Vervolgens wordt opgeteld hoeveel UKIP MEPs het label 'plurality' hebben, en hoeveel het label 'opposition' hebben. Via een formule in Excel wordt vervolgens per stemming bepaald of de partij tot het

meerderheids- dan wel tot het minderheidskamp behoort, door na te gaan welk label bij meer dan de helft (>50%) van de UKIP MEPs voorkomt. De uitkomst hiervan (opposition/plurality) is dan gelijk aan het kamp waartoe de partij in zijn geheel behoort. De uitkomst van deze formule wordt voor alle geselecteerde stemmingen in een tabel weergegeven. Via een filter kan eenvoudig nagegaan worden bij hoeveel en bij welke stemmingen de partij tot een bepaald kamp behoort.

Bij dit onderzoek zijn enkel de stemopties 'for', 'against' en 'abstain' in rekening genomen. De opties 'didn't vote', 'absent' en 'documented absence' zijn buiten beschouwing gelaten, om enkel werkelijk uitgebrachte stemmen in rekening te nemen en ruis op de onderzoeksresultaten te vermijden.

3.2.3.4 Deelvraag 4: Leunt het stemgedrag van de UKIP MEPs nauw aan bij dat van de Conservative Party MEPs?

Deze deelvraag wordt opgelost aan de hand van dezelfde selectie van hoofdelijke stemmingen als voor deelvraag 3. Bij deze vraag wordt echter niet alleen gekeken naar het stemgedrag van UKIP MEPs. Ook het stemgedrag van de Conservative Party MEPs wordt in deze analyse mee in rekening genomen.

Voor het oplossen van deze deelvraag worden de parameters 'aantal ja-stemmen', 'aantal nee-stemmen', 'aantal onthoudingen', 'aantal niet-gestemd' en 'aantal afwezig' gehanteerd. Ook hier worden per hoofdelijke stemming systematisch een aantal stappen doorlopen in Excel, om een antwoord op de deelvraag te formuleren. Als eerste stap moet het partijstandpunt van beide partijen worden vastgesteld. Dit gebeurt door voor elke partij afzonderlijk na te gaan hoeveel MEPs een bepaalde stem uitbrachten, wat overeen komt met de parameters die hier gehanteerd worden. Vervolgens wordt geregistreerd welke parameter het hoogste cijfer (en dus de meeste stemmen) heeft. Dit is dan het partijstandpunt. Vervolgens worden de partijstandpunten van UKIP en van de Conservative Party met elkaar vergeleken via een Excel-formule. Zijn deze standpunten gelijk, dan is het resultaat van de formule gelijk aan 'same'. Zijn deze standpunten verschillend, dan is het resultaat van de formule gelijk aan 'different'. Door het resultaat van deze formule voor alle hoofdelijke stemmingen te verzamelen in één enkele tabel, kan via het hanteren van een filter zeer eenvoudig nagegaan worden hoe vaak en bij welke stemmingen de partijen eenzelfde of een verschillende stem uitbrachten.

3.2.3.5 *Deelvraag 5: Kan er een bepaald patroon of strategie afgeleid worden uit het stemgedrag van de UKIP MEPs?*

Het oplossen van deelvraag 5 vormt het hoofdlijk van het onderzoek en bestaat dan ook uit twee onderdelen. Het eerste onderdeel komt neer op een algemene, brede analyse en het tweede onderdeel op een gedetailleerde stemanalyse van vijf geselecteerde INI-rapporten.

3.2.3.5.1 *Algemeen*

In de eerste fase worden dezelfde hoofdelijke stemmingen onder de loep genomen als deze bij deelvraag 3 en 4. Om een antwoord te vinden op de deelvraag, wordt een grote overzichtstabel gemaakt in Excel waarin al deze stemmingen opgenomen zijn (zie Appendix, tabel A3). Voor elke stemming bevat de tabel de volgende relevante elementen: de titel van het rapport waarover gestemd wordt, de datum van stemming, de parlementaire commissie waaronder het rapport valt, het resultaat van de stemming in de plenaire vergadering ('result of vote'), het resultaat van deelvraag 3 ('plurality'/'opposition'), het resultaat van deelvraag 4 ('same'/'different'), het partijstandpunt van UKIP ('UKIP Max') en tenslotte voor elke mogelijke stemoptie het aantal UKIP MEPs die voor deze optie gekozen hebben ('for'/'against'/'abstain'/'didn't vote'/'absent'/'documented absence'). Op elke kolom wordt een filter gezet. De bedoeling is om via het filteren van verschillende kolommen (zoals bijvoorbeeld op parlementaire commissie of op partijstandpunt van UKIP) een aantal patronen en eigenaardigheden vast te kunnen stellen in het stemgedrag van de UKIP MEPs.

3.2.3.5.2 *Gedetailleerde stemanalyses*

In de tweede fase worden vijf INI-rapporten in detail geanalyseerd. Het onderscheid met de eerste fase is dat daar enkel wordt gekeken naar de eindstemming van rapporten in hun geheel. In deze tweede fase wordt bij elk geselecteerd rapport elke hoofdelijke stemming inhoudelijk geanalyseerd. Eerst en vooral wil dit zeggen dat niet enkel de eindstemming, maar ook de hoofdelijke stemmingen van afzonderlijke paragrafen en amendementen onder de loep zullen genomen worden. Daarnaast zal telkens ook de inhoud van deze stukken tekst mee in rekening genomen worden, om te weten welke standpunten de UKIP'ers innemen. Bovendien wordt ook een bijkomende bron geraadpleegd, met name stemverklaringen (zie infra). Het doel is eveneens een rode lijn, patronen en eigenaardigheden te kunnen vinden.

Omdat in de tweede fase een gedetailleerdere analyse wordt gevoerd, zullen hier meer zaken waargenomen kunnen worden dan bij de algemene analyse. Vermits dit echter een tijdsintensief werk is, kan dit helaas niet voor alle INI-rapporten uit het onderzoek gebeuren. Daarom wordt de pragmatische keuze gemaakt dit bij slechts vijf rapporten te doen. Deze rapporten zijn op een weloverwogen manier geselecteerd. Uit het literatuuroverzicht blijkt dat UKIP zijn beleid heeft verruimd en hierbij inzet op migratie (Abedi & Lundberg, 2009; Dennison & Goodwin, 2015; Lynch & Whitaker, 2011, 2013; Usherwood, 2010). Abedi en Lundberg (2009) en Lynch en Whitaker (2011, 2013) verwijzen naast migratie ook naar economie. Omdat hieruit blijkt dat deze twee beleidsdomeinen belangrijk zijn voor UKIP, wordt er voor gekozen op basis hiervan de selectie te maken. Enerzijds worden alle INI-rapporten geselecteerd die afkomstig zijn van de LIBE-commissie. Deze parlementaire commissie houdt zich bezig met burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken. Deze LIBE-rapporten zijn dan ook rechtsreeks of onrechtstreeks gelinkt aan het migratiethema. Van de 110 INI-rapporten die reeds geselecteerd werden voor het algemene onderzoek, zijn er drie afkomstig van de LIBE-commissie. De grote algemene selectie van INI-rapporten behelst de periode tot en met februari 2016. Omdat op een recentere datum nog een LIBE-rapport gestemd werd waarin migratie bovendien het centrale thema was, wordt ook dit INI-rapport meegenomen in het onderzoek. Om anderzijds ook een of meerdere rapporteren te selecteren die gelinkt zijn aan economie, wordt het INI-rapport afkomstig van de TAXE-commissie geselecteerd. Deze parlementaire commissie was tijdelijk opgericht naar aanleiding van het Dieseltgate-schandaal. De INI-rapporten in rekening nemen die afkomstig zijn van de ECON-commissie, die zich bezighoudt met economische en monetaire zaken, is geen geschikte optie. Dit aantal¹⁸ ligt namelijk veel te hoog. Vandaar dat voor de TAXE-commissie wordt geopteerd. Alles samengeteld bekomen we een selectie van vijf rapporten, waarvan er vier aan migratie gelinkt zijn en één aan economie.

Om de stemanalyses uit te kunnen voeren, moet er eerst geweten zijn welke delen tekst en welke amendementen hoofdelijk zijn gestemd. Deze informatie kan verkregen worden aan de hand van stemlijsten van een van de parlementaire fracties. Dit onderzoek gebeurt aan de hand van de stemlijsten van de ECR-fractie¹⁹. De INI-rapporten en amendementen zelf zijn publiek beschikbaar op de website van het EP.

¹⁸ Tijdens de onderzochte periode werden twaalf INI-rapporten gestemd die afkomstig zijn van de ECON-commissie.

¹⁹ Deze stemlijsten konden verkregen worden dankzij het doorlopen van de stage bij de N-VA delegatie in het Europees Parlement. De N-VA maakt in het Europees Parlement deel uit van de ECR-fractie.

De stemanalyse van elk INI-dossier begint met het maken van een overzichtelijke tabel, bestaande uit vijftientig kolommen: een kolom die weergeeft over welke paragraaf of over welk amendement het gaat, een kolom voor de korte inhoud van deze paragraaf of dit amendement, tweeëntwintig kolommen die weergeven hoe elke UKIP MEP heeft gestemd (een kolom per MEP) en tenslotte nog een kolom voor zaken die opvallen. Eens deze tabel ingevuld is kunnen patronen, eigenaardigheden en een rode draad eenvoudig vastgesteld worden.

Om het interpreteren van de stemmen van de UKIP MEPs te ondersteunen en om meer inzicht te verwerven in hun standpunten, worden deze stemanalyses aangevuld met het ontleden van stemverklaringen van de UKIP MEPs. Observeren hoe een MEP gestemd heeft is één zaak, dit stemgedrag interpreteren is immers nog een andere zaak. Een bepaalde stem uitbrengen kan een heleboel redenen hebben en overhaaste conclusies zijn door een buitenstaander snel getrokken. Deze moeilijkheid kan deels overkomen worden door het raadplegen van stemverklaringen. Deze documenten zijn publiek raadpleegbaar op de website van het Europees Parlement.

4 Onderzoek: bespreking stemgedrag van UKIP MEPs

In dit hoofdstuk trachten we een duidelijk beeld te vormen van het stemgedrag van UKIP MEPs, in al zijn facetten. Dit doen we aan de hand van vijf deelvragen, die elk een deelaspect van het stemgedrag van de MEPs onder de loep te nemen. Eerst komt de interne stemcohesie van de UKIP MEPs aan bod. Vervolgens zal bestudeerd worden hoe coherent de UKIP MEPs stemmen ten aanzien van hun politieke fractie, de EFDD-fractie. In een derde stap zal nagegaan worden of de partij veelal in de meerderheid of in de minderheid zit bij stemmingen in het Europees Parlement. Als vierde onderdeel zal het stemgedrag van de UKIP MEPs vergeleken worden met dat van de MEPs van de Conservative Party. Tenslotte zal onderzocht worden of er bepaalde patronen of strategieën kunnen afgeleid worden uit het stemgedrag van de UKIP MEPs.

4.1 *Interne stemcohesie UKIP*

In dit onderdeel staat de volgende deelvraag centraal: *‘Stemmen de UKIP MEPs als een blok of stemmen ze verschillend?’*. Hier zal met andere woorden nagegaan worden in welke mate UKIP MEPs eenzelfde stem uitbrengen tijdens de plenaire zittingen van het Europees Parlement, meer bepaald bij alle hoofdelijke stemmingen die sinds het begin van de huidige legislatuur plaatsvonden.

4.1.1 Resultaten

Wanneer men een eerste blik werpt op de onderzoeksresultaten, dan lijkt de interne stemcohesie van UKIP in het Europees Parlement zeer hoog. UKIP MEP Aker stemde in de onderzochte periode het vaakst mee met de politieke lijn van de partij, namelijk bij 99,01% van de stemmingen. De laagst scorende UKIP MEP is Arnott. Zijn loyaliteit ten aanzien van de nationale partij bedraagt 93,44%. De interne stemcohesie van UKIP varieert dus tussen 93,44% en 99,01%, wat niet zo slecht lijkt. Veertien van de tweeëntwintig UKIP MEPs scoren bovendien hoger dan 98% op deze parameter.

De meeste andere MEPs in het Europees Parlement blijken het echter beter te doen, wanneer de ranking van ‘loyaliteit ten aanzien van nationale partij’ in beschouwing wordt genomen.

Deze ranking rangschikt alle MEPs volgens hun score op de parameter ‘loyaliteit ten aanzien van nationale partij’, waarbij nr. 1 de meest loyale MEP is en nr. 751 de minst loyale. Ook al lijken de scores van de UKIP MEPs op zich vrij hoog, de ranking maakt duidelijk dat vele andere MEPs beter scoren. Aker, de meest loyale UKIP’er, staat op nr. 315 in de ranking. Arnott, de minst loyale UKIP’er, neemt de 728^e plaats in op de ranking, wat al bijna helemaal onderaan is. In vergelijking met de andere MEPs in het Europees Parlement zijn de UKIP scores dus relatief laag.

Het is wel opvallend dat de UKIP scores vrij ver uit elkaar liggen. Op de ranking staan de UKIP’ers verspreid tussen nr. 315 en nr. 728. Er zijn dus meer en minder loyale UKIP’ers. Vier MEPs van deze partij staan in de ranking boven plaats 376 en scoren dus beter dan de helft van alle MEPs. Deze loyale MEPs zijn Aker, Seymour, Hookem en Agnew. UKIP MEPs die onderaan de ranking bengelen zijn Nuttall, Batten, Helmer, Dartmouth en Arnott.

De onderzoeksresultaten worden op overzichtelijke wijze weergegeven in tabel 4, waarin de UKIP MEPs gerangschikt zijn van zeer loyaal naar minder loyaal.

Tabel 4. Loyaliteit ten aanzien van nationale partij

MEP	Loyalty to national party	Ranking Loyalty to national party
Aker	99,01%	315
Seymour	98,97%	328
Hookem	98,92%	340
Agnew	98,87%	354
Etheridge	98,69%	408
Bours	98,60%	425
O'Flynn	98,51%	445
Woolfe	98,49%	451
James	98,45%	462
Carver	98,29%	499
Finch	98,26%	508
Farage	98,15%	522
Reid	98,15%	522
Parker	98,00%	548
Collins	97,98%	551
Gill	97,89%	567

Coburn	97,57%	591
Nuttall	97,08%	631
Batten	97,03%	633
Helmer	96,11%	676
Dartmouth	95,10%	697
Arnott	93,44%	728

4.1.2 Conclusie

In dit onderdeel werd een antwoord gezocht op volgende deelvraag: *‘Stemmen de UKIP MEPs als een blok of stemmen ze verschillend?’*. De onderzoeksresultaten maakten duidelijk dat de interne stemcohesie van UKIP op zich vrij hoog ligt, met veertien van de tweeëntwintig UKIP MEPs die bij meer dan 98% van de hoofdelijke stemmingen meestemden met de politieke lijn van UKIP. Toch getuigen de onderzoeksresultaten niet van een perfect uniform blok. UKIP MEPs wijken wel degelijk soms af van de partijlijn. Bovendien kon er ook vastgesteld worden dat zeer veel MEPs in het Europees Parlement nog loyaler zijn ten aanzien van hun nationale partijdelegatie. Er kan dus geconcludeerd worden dat de UKIP MEPs meestal als een blok stemmen, maar dat afwijkingen zeker voorkomen. We zouden UKIP dan ook een zwak uniform blok kunnen noemen.

In de literatuurstudie stelden Usherwood (2010) en Lynch, Whitaker en Loomes (2012) dat de partij met interne spanningen te kampen heeft en dat er onenigheid is binnen de partij over de richting en de rol van de partij. Hier stellen we vast dat het uniforme blok van UKIP wel eens gebroken wordt en dat UKIP MEPs soms een andere stem uitbrengen dan de rest van de partij. Dit lijkt in lijn met de conclusies uit de literatuur. Maar of beide vaststellingen daadwerkelijk aan elkaar gelinkt kunnen worden, kan niet met zekerheid bevestigd worden door de onderzoeksresultaten. Verder onderzoek kan nagaan waarom UKIP MEPs soms afwijken van de partijlijn.

Hix et al. (2007) en Faas (2003) constateerden dat de cohesiegraad van nationale partijdelegaties haast perfect is. UKIP lijkt deze constataties niet te bevestigen. De partij stemt zeer cohesief, maar de loyaliteitscijfers van de UKIP MEPs liggen bij sommigen te laag om echt van een ‘perfecte’ cohesie te kunnen spreken. De onderzoeksresultaten kunnen bijgevolg ook aan de conclusie van Jensen en Spoon (2010) gekoppeld worden, dat het nodig is om nichepartijen te beschouwen als een relevante en aparte onderzoeksgroep. Wat de algemene

literatuur voorschrijft over de cohesie van nationale partijdelegaties, blijkt immers niet te stroken met wat vastgesteld wordt over UKIP. Met betrekking tot partijen in het EP in het algemeen, stroken de onderzoeksresultaten wel met de inzichten van Hix et al. (2007) en Faas (2003). Het feit dat UKIP immers zo laag in de ranking scoort, toont aan dat andere partijdelegaties in het Europees Parlement wel een bijna perfecte cohesie moeten hebben.

4.2 Stemcohesie ten aanzien van EFDD-fractie

In dit gedeelte zal een antwoord gezocht worden op volgende deelvraag: *‘Brenge de UKIP MEPs dezelfde stemmen uit als de rest van de Europese fractie waartoe zij behoren?’* Hier zal dus onderzocht worden hoe vaak UKIP MEPs hetzelfde stemgedrag vertonen als de rest van de EFDD-fractie, meer precies bij alle hoofdelijke stemmingen die sinds het begin van de huidige legislatuur plaatsvonden.

4.2.1 Resultaten

Bij het beschouwen van de onderzoeksresultaten valt het meteen op dat de UKIP-scores betreffende ‘loyaliteit ten aanzien van de politieke groep’ lager liggen dan de UKIP-scores uit het vorige onderdeel, waar de ‘loyaliteit ten aanzien van de nationale partij’ onderzocht werd (zie supra). De UKIP’er die in de onderzochte periode het vaakst meestemde met de politieke lijn van de EFDD is Finch, die bij 89,17% van de hoofdelijke stemmingen loyaal was. Dartmouth blijkt met een loyaliteitsscore van 78,55% het minst vaak mee te stemmen met de rest van de EFDD-fractie. Geen enkele UKIP’er scoort dus hoger dan 90%. Nu is het nog de vraag hoe hoog of laag deze scores zijn in vergelijking met de andere MEPs in het Europees Parlement. Hiervoor raadplegen we de ranking van ‘loyaliteit ten aanzien van de politieke groep’, waarbij nr. 1 de meest loyale MEP is en nr. 751 de minst loyale. Finch, de UKIP’er met de hoogste loyaliteitsscore, staat op plaats 583 in de ranking. De UKIP’er met de laagste plaats op de ranking is logischerwijze Dartmouth, die plaats 683 inneemt. Uit de ranking kunnen we afleiden dat UKIP laag scoort op deze parameter en onderaan de ranking bengelt. De meeste andere MEPs in het Europees Parlement stemmen vaker mee met de politieke lijn van hun fractie.

Het valt wel op dat de UKIP scores hier dicht bij elkaar liggen dan bij de ‘loyaliteit ten aanzien van de nationale partij’. Dit is ook logisch te verklaren. Uit het vorige onderdeel is gebleken dat de UKIP MEPs meestal (maar niet altijd) als een blok stemmen (zie supra). Dit betekent dat wanneer er eentje afwijkt van de fractielijn, ze meestal allemaal afwijken.

De onderzoeksresultaten zijn op overzichtelijke wijze weergegeven in tabel 5, waarin de UKIP MEPs gerangschikt zijn van zeer loyaal naar minder loyaal.

Tabel 5. Loyaliteit ten aanzien van de politieke groep

MEP	Loyalty to political group	Ranking Loyalty to political group
Finch	89,17%	583
Coburn	88,30%	597
Nuttall	88,18%	600
Aker	88,04%	604
Farage	87,42%	613
Parker	86,09%	625
Collins	85,68%	626
Reid	85,65%	627
Etheridge	85,46%	628
Carver	85,30%	629
O'Flynn	85,25%	631
Gill	85,11%	633
Batten	84,84%	635
Hookem	84,76%	636
James	84,35%	638
Agnew	84,09%	639
Seymour	83,47%	646
Helmer	83,09%	650
Bours	82,89%	651
Woolfe	81,05%	667
Arnott	79,69%	679
Dartmouth	78,55%	683

De vaststelling dat UKIP relatief vaak afwijkt van de fractielijn doet ook wel even de wenkbrauwen fronsen. De EFDD is immers een fractie met slechts 46 leden en UKIP is hier met zijn 22 MEPs de grootste partijdelegatie. Dat UKIP vaak afwijkt van de fractielijn betekent dat zij niet altijd de fractielijn bepalen en dus niet altijd dominant zijn binnen de EFDD. Hoe

kan dit verklaard worden en welke delegatie is er dan wel dominant? Om deze vaststelling te begrijpen loont het de moeite om te gaan kijken naar de precieze samenstelling van de EFDD-fractie (zie tabel 6). We zien dat deze fractie bestaat uit twee grote nationale partijdelegaties, namelijk UKIP (Britse delegatie) en Movimento 5 Stelle (Italiaanse delegatie). UKIP is de grootste delegatie, maar telt net 1 MEP te weinig om op zichzelf de politieke lijn van de fractie te bepalen en deze dus te domineren. Om te begrijpen hoe het komt dat UKIP soms afwijkt van de fractielijn, zijn we willekeurig naar enkele hoofdelijke stemmingen van INI-rapporten gaan kijken, meer bepaald naar hoe de EFDD-fractie hier op stemt. Hieruit blijkt dat UKIP en Movimento 5 Stelle erg vaak een verschillend standpunt innemen en dat de EFDD-fractie dus vaak verdeeld is tussen twee kampen. Omdat geen van beide op zichzelf een meerderheid haalt en dus de fractielijn niet alleen kan domineren en omdat de rest van de EFDD-fractie bestaat uit zeer kleine nationale partijdelegaties, bepalen deze kleine delegaties welk kamp ‘wint’ en de fractielijn bepaalt. Vaak is dit het kamp van UKIP, waarbij de Italiaanse fractie als ‘rebel’ wordt bestempeld. Maar soms wint het Italiaanse kamp en in deze gevallen wijken de UKIP MEPs af van de EFDD-lijn. UKIP en Movimento 5 Stelle domineren met andere woorden afwisselend de EFDD-fractie en zijn hiervoor afhankelijk van de kleinere delegaties.

Tabel 6. Samenstelling EFDD-fractie

Lidstaat	Partij	Aantal MEPs
Verenigd Koninkrijk	UKIP	22
Italië	Movimento 5 Stelle	17
Frankrijk	Onafhankelijk	1
Zweden	Sverigedemokraterna	2
Litouwen	Partija Tvarka ir teisingumas	1
Tsjechië	Strana svobodných občanů	1
Polen	KORWiN	1
Duitsland	Alternative für Deutschland	1
Totaal		46

Bron: MEPs by Member State and political group (VoteWatch Europe, 2016)

4.2.2 Conclusie

Uit de onderzoeksresultaten die in dit onderdeel besproken werden, is gebleken dat op de deelvraag *‘Brenge de UKIP MEPs dezelfde stemmen uit als de rest van de Europese fractie waartoe zij behoren?’* het antwoord ‘nee’ moet geformuleerd worden. In veel gevallen stemt de partij wel mee met de politieke lijn van de EFDD, maar in vergelijking met andere MEPs in het Europees Parlement wijken de UKIP’ers erg vaak af.

Deze onderzoeksresultaten bevestigen de stelling van Brack (2012, 2013, 2015) dat eurosceptische MEPs allesbehalve een homogene groep zijn. De constatering dat UKIP en Movimento 5 Stelle erg vaak verschillend stemmen en dat de EFDD vaak verdeeld is over twee kampen, bevestigt specifiek de vaststellingen uit het onderzoek van Lynch & Whitaker (2014) die in de literatuurstudie beschreven werden: de cohesie binnen de EFD (de toenmalige EFDD) ligt enorm laag, deze fractie is louter gevormd omwille van praktische voordelen en dit vertaalt zich in verschillend stemgedrag tussen de verschillende partijen binnen deze fractie.

De resultaten confirmeren eveneens de conclusies uit de academische literatuur over stemgedrag in het Europees Parlement, meer bepaald over wanneer MEPs afwijken van de fractielijn en over de cohesiegraad van de Europese fracties. Faas (2003) stelde dat eurosceptische partijen sneller de cohesie in politieke fracties naar beneden halen. Kreppel & Tsebelis (1999) stelden vast dat de cohesie van kleine politieke fracties aan de rechterzijde relatief laag is. Hix (2002) en Klüver & Spoon (2015) tenslotte verklaarden afwijkingen van de fractielijn door de afstand tussen de standpunten van de nationale partij en die van de Europese fractie. Al deze conclusies zijn in lijn met onze bevindingen over UKIP.

Ook de vaststellingen van Attiná (1999), Faas (2003) en Hix et al. (2005, 2007) dat Europese fracties gekenmerkt worden door een hoge mate van cohesie, worden bevestigd door onze onderzoeksresultaten. De ranking toonde immers aan dat het soms afwijkende gedrag van UKIP resulteert in een erg lage plaats in de rangschikking, wat bewijst dat andere MEPs weinig of nooit afwijken van de fractielijn.

4.3 *Meerderheid versus minderheid*

In wat volgt staat niet het stemgedrag zelf centraal, maar wel het resultaat ervan: *‘Behoren de UKIP MEPs bij stemmingen in het parlement veelal tot het meerderheids- of minderheidskamp?’* Er zal nagegaan worden of het standpunt van UKIP overeen komt met de uitkomst van de stemrondes, meer bepaald bij de eindstemmingen van de 110 geselecteerde INI-rapporten.

4.3.1 Resultaten

De onderzoeksresultaten geven een duidelijk en ongenueanceerd antwoord op de deelvraag. 110 eindstemmingen van INI-rapporten werden onderzocht. Bij slechts twee eindstemmingen zat UKIP in het meerderheidskamp. Bij de overige 108 eindstemmingen behoorde de partij steeds tot de oppositie en dus tot het minderheidskamp. Het is opvallend dat deze 108 rapporten allemaal zijn aangenomen door het Europees Parlement, terwijl de twee rapporten waarbij UKIP tot de meerderheid behoort, allebei zijn verworpen in de plenaire vergadering. Deze twee rapporten zijn ‘Europese strategie voor energiezekerheid’ en ‘Europees Semester voor de coördinatie van het economisch beleid: uitvoering van de prioriteiten voor 2015’.

Bij het rapport over ‘Europese strategie voor energiezekerheid’ werd de meerderheid gevormd door de GUE/NGL-fractie²⁰, de fractie van de Groenen/Vrije Europese Alliantie, de fractie van de Europese Conservatieven en Hervormers (ECR) en de EFDD-fractie (inclusief UKIP). Het is opvallend dat hier een meerderheid werd gevormd zonder de christendemocraten, de socialisten of de liberalen. Het was dan ook een vrij nipte meerderheid: 45% van de MEPs stemden ‘tegen’, 39% stemde ‘voor’ en 16% drukte de knop van ‘onthouding’ in. Dit was duidelijk een erg contentieus dossier. Uit een overzichtstabel van Votewatch Europe (zie Appendix, tabel A1) blijkt overigens dat de EPP (de christendemocratische fractie) zeer verdeeld heeft gestemd in deze eindstemming: 42 EPP’ers stemden ‘voor’, 73 EPP’ers stemden ‘tegen’ en 94 EPP’ers hebben zich onthouden. 6 waren afwezig en 3 hebben niet gestemd

²⁰ De GUE/NGL (Confederale Fractie Europees Unitair Links/Noords Groen Links)-fractie is de meest linkse fractie in het Europees Parlement (www.guengl.eu, 2016, 15 april).

(www.votewatch.eu, 2016, 22 april). Dit is toch wel opmerkelijk gezien het feit dat dit normaal een érg cohesieve fractie is²¹.

Bij het rapport ‘Europees Semester voor de coördinatie van het economisch beleid: uitvoering van de prioriteiten voor 2015’ werd de meerderheid gevormd door alle fracties met uitzondering van de fractie van de christendemocraten. Het rapport werd verworpen met een meerderheid van 65% van de stemmen. Uit een overzichtstabel van Votewatch Europe (zie Appendix, tabel A2) blijkt dat de EPP opnieuw zeer verdeeld heeft gestemd, waarbij 104 EPP’s zich hebben onthouden en 73 EPP’ers ‘voor’ hebben gestemd. Slechts 3 EPP’ers stemden ‘tegen’. De overige Europarlementsleden van deze fractie waren afwezig of stemden niet. Ook in het liberale kamp was er geen uniforme visie. De fractie was verdeeld tussen het ‘voor’- en ‘tegen’-kamp (www.votewatch.eu, 2016, 22 april).

De overige 108 rapporten werden wel aangenomen door het Europees Parlement. Omdat UKIP bij deze eindstemmingen telkens ‘tegen’ stemde of zich onthield, behoorde het bij deze stemmingen steeds tot het minderheidskamp. In enkele gevallen was de partij afwezig of heeft ze niet gestemd.

4.3.2 Conclusie

In dit onderdeel zijn we nagegaan of het standpunt van UKIP overeen komt met de uitkomst van de stemrondes, meer bepaald bij de eindstemmingen van de 110 geselecteerde INI-rapporten. De onderzoeksresultaten spraken voor zich: bij slechts 2 van de 110 INI-rapporten behoorde UKIP tot het meerderheidskamp. Dit waren bovendien rapporten die door het Europees Parlement zijn verworpen, terwijl de overige 108 rapporten wel werden aangenomen in de plenaire vergadering. Uit deze onderzoeksresultaten kunnen we besluiten dat UKIP quasi altijd tot het minderheidskamp behoort. UKIP lijkt zich daarom nog steeds te gedragen als een anti-establishment partij en lijkt niet echt opgeschoven te zijn richting institutionalisering, waarbij de partij zich zou conformeren met de klassieke partijpolitiek in het Europees

²¹ Tijdens het schrijven van deze masterproef liep ik, zoals reeds eerder vermeld, stage in het Europees Parlement. Dat de EPP een erg cohesieve fractie is, heb ik tijdens deze stage opgevangen en tevens in de praktijk waargenomen. De whipdiscipline in deze fractie is erg sterk.

Parlement²². De partij kan dan ook over het algemeen in het Europees Parlement beschouwd worden als een dood gewicht, met weinig of geen impact.

In de literatuurstudie concludeerden verschillende auteurs (onder andere Usherwood (2008, 2010), Abedi & Lundberg (2009) en Tournier-Sol (2015)) dat UKIP vanwege zijn electorale succes met een strategisch dilemma te kampen heeft tussen trouw blijven aan hun anti-establishment profiel en kernideologie of evolueren richting institutionalisering. Deze onderzoeksresultaten lijken aan te tonen dat UKIP trouw is gebleven aan zijn anti-establishment profiel. Dit was overigens wat Ford, Goodwin en Cutts (2012) hadden aanbevolen.

Tenslotte moet nog aangestipt worden dat de onderzoeksresultaten stroken met de vaststelling van Hix et al. (2007) dat bij coalitievorming ideologische standpunten zwaarder doorwegen dan tot het winnende (en dus meerderheids-) kamp behoren.

4.4 UKIP MEPs versus Conservative Party MEPs

In dit onderdeel ligt de focus niet enkel op UKIP, maar wordt er ook een andere Britse partij bij het onderzoek betrokken: de Conservative Party. Uit het literatuuroverzicht blijkt immers dat deze partijen met elkaar concurreren en sterk overlappen wat betreft ideologie en electoraat. Daarom zal in wat volgt het stemgedrag van de UKIP MEPs vergeleken worden met dat van de Conservative Party MEPs en op zoek gegaan worden naar gelijkenissen en verschillen tussen beide. Dit doen we door opnieuw de eindstemmingen van de 110 geselecteerde INI-rapporten onder de loep te nemen. De deelvraag die hier dan ook centraal staat is: *‘Leunt het stemgedrag van de UKIP MEPs nauw aan bij dat van de Conservative Party MEPs?’*.

4.4.1 Resultaten

De onderzoeksresultaten tonen aan dat UKIP en de Conservative Party vaker verschillend stemmen dan gelijk. De partijen brengen namelijk eenzelfde stem uit bij 43 van de 110 stemmingen, wat overeen komt met 39% van de onderzochte gevallen. Bij 67 van de 110 stemmingen brengen ze een verschillende stem uit, wat neerkomt op 61% van de onderzochte gevallen. Hun stemgedrag is dus duidelijk niet identiek, maar toch lijkt het verschil niet zó

²² Zoals bijvoorbeeld coalities aangaan, geen voortdurende oppositie voeren en vaker in de meerderheid zitten.

enorm groot. De percentages liggen immers niet mijlenver uit elkaar en bovendien kan het wel logisch beschouwd worden dat hun stemgedrag niet volledig overeenkomstig is, aangezien UKIP bijna altijd tegen stemt of zich onthoudt (zie supra). Het zou wat vreemd zijn mocht de Conservative Party, als Britse regeringspartij, ook bijna altijd tegen stemmen of zich onthouden in het Europees Parlement. In dat opzicht liggen de scores dus niet zo erg ver uit elkaar. Wat hier ook in rekening kan genomen worden, is dat een deel van de Conservative Party, net zoals UKIP, voorstander is van een Brexit (The Guardian, 2016, 22 februari). Dit doet vermoeden dat beide partijen effectief dicht bij elkaar staan qua standpunten, wat ook blijkt uit het literatuuroverzicht. Dat ze niet volledig hetzelfde stemgedrag vertonen tijdens de plenaire vergaderingen in het EP, valt dan misschien deels te verklaren doordat ze zich van elkaar wensen te onderscheiden om toch een eigen electoraat aan te trekken.

Wat betreft beleidsdomeinen, kan er vastgesteld worden dat de partijen inzake internationale handel, begrotingscontrole en landbouw steeds verschillend stemmen. Bij internationale handel²³ stemt de Conservative Party steeds voor, UKIP stemt soms tegen en soms onthoudt de partij zich. Wat betreft begrotingscontrole²⁴ stemt de Conservative Party opnieuw steeds voor, terwijl UKIP zich telkens onthoudt. Bij landbouw²⁵ tenslotte kan er vastgesteld worden dat de Conservative Party nogmaals telkens voor stemt. UKIP daarentegen stemt iedere keer tegen. Bij de beleidsdomeinen binnenlandse zaken, werkgelegenheid & sociale zaken, buitenlandse zaken, economie & monetaire zaken en energie, onderzoek & industrie kan er geen bijzonder patroon waargenomen worden. Hier stemmen UKIP en de Conservative Party soms verschillend, en soms gelijk. Enkele beleidsdomeinen zijn ‘randgevallen’, waarbij de partijen meestal maar niet altijd verschillend stemmen. Deze beleidsdomeinen zijn interne markt & consumentenbescherming, juridische zaken, milieubeheer, volksgezondheid & voedselveiligheid en tenslotte regionale ontwikkeling. Hieruit blijkt dat de stemmingen waarbij de partijen wel eenzelfde stem uitbrengen, niet echt gelinkt kunnen worden aan welbepaalde

²³ Dit betreft volgende rapporten: ‘Intellectuele eigendomsrechten in derde landen’, ‘De externe impact van het handels- en investeringsbeleid van de EU buiten de EU’, ‘Onderhandelingen over het trans-Atlantisch handels- en investeringspartnerschap (TTIP)’, ‘Protocol tot wijziging van de Overeenkomst van Marrakech tot oprichting van de Wereldhandelsorganisatie (handelsfacilitatieovereenkomst)’ en ‘Onderhandelingen over de Overeenkomst betreffende de handel in diensten (TiSA)’.

²⁴ Dit betreft volgende rapporten: ‘Jaarverslag 2013 over de bescherming van de financiële belangen van de EU – fraudebestrijding’ en ‘Bescherming van de financiële belangen van de EU: naar prestatie gebaseerde controles van het GLB’.

²⁵ Dit betreft volgende rapporten: ‘Een nieuwe EU-bosstrategie’, ‘Evaluatie van de tenuitvoerlegging van het Zuivelpakket’ en ‘De fruit- en groentesector na de hervorming van 2007’.

beleidsdomeinen en dat er ook geen opvallende lijn kan vastgesteld worden in het al dan niet gelijk of verschillend stemmen.

4.4.2 Conclusie

In dit onderdeel werd onderzocht of het stemgedrag van UKIP MEPs nauw aansluit bij dat van de Conservative Party MEPs. De onderzoeksresultaten tonen aan dat dit niet bepaald het geval is: de partijen stemmen vaker verschillend dan gelijk. Toch dient dit antwoord op de onderzoeksvraag genuanceerd te worden. Het verschil tussen het aantal stemmingen waarin ze verschillend en gelijk stemmen is niet zo enorm groot. Het onderzoek is echter te beperkt om hoogdravende conclusies te trekken over de relatie tussen UKIP en de Conservative Party. Zo kunnen de onderzoeksresultaten niet bevestigen hoe hun relatie qua stemgedrag is geëvolueerd doorheen de tijd en of een van beide richting de andere is geëvolueerd. Wel kan bevestigd worden dat beide partijen vandaag de dag een andere strategie aannemen qua stemgedrag in het Europees Parlement, waarbij UKIP zich gedraagt als een anti-establishment partij en de Conservative Party als een 'normale' partij.

In het literatuuroverzicht kon gelezen worden dat de relatie tussen de Conservative Party en UKIP een veelbesproken en onderzocht thema is in de wetenschappelijke literatuur. In deze literatuur komen uiteenlopende invalshoeken aan bod. Dit onderzoek is hier een zeer nuttige aanvulling op, daar nog geen specifiek onderzoek naar hun stemgedrag in het Europees Parlement bestond en dit dus een extra invalshoek aanbiedt in het academische debat. Omwille van de specifieke focus van dit onderzoek, kunnen bevindingen en stellingen uit de huidige literatuur niet echt bevestigd of onderuitgehaald worden. Dit laten de onderzoeksresultaten niet toe. Er zijn echter twee onderzoeken waar wel op ingepikt kan worden, beide van de auteurs Lynch en Whitaker (2013, 2014). Beide studies vergelijken de strategie van UKIP met die van de Conservatives, respectievelijk op het nationale en op het supranationale niveau, en stellen vast dat beide partijen zeer verschillende strategieën aannemen in de politieke arena. Daar in dit onderzoek vastgesteld wordt dat de partijen vaker verschillend stemmen dan gelijk en zich dus anders gedragen in het EP, kan dit masteronderzoek de bevindingen van Lynch en Whitaker (2013, 2014) bevestigen.

Een mogelijke suggestie voor verder onderzoek is een studie die de evolutie van beide partijen onder de loep neemt (op vlak van verschillende facetten) en vervolgens de vergelijking maakt tussen beiden.

4.5 *Patroon stemgedrag*

In dit laatste deel van het onderzoek wordt een antwoord geformuleerd op volgende deelvraag: *‘Kan er een bepaald patroon of strategie afgeleid worden uit het stemgedrag van de UKIP MEPs?’*. Het is met andere woorden de bedoeling om uit het stemgedrag van deze Europarlementsleden een rode draad en enkele patronen te halen. Eerst wordt een algemene analyse besproken, waarbij de eindstemmingen van de 110 geselecteerde INI-rapporten worden onderzocht. Vervolgens worden vijf INI-rapporten in detail besproken, waarbij niet enkel de eindstemming maar ook de stemmingen van afzonderlijke paragrafen en amendementen aan bod komen.

4.5.1 Resultaten

4.5.1.1 Algemeen

Het onder de loep nemen van het stemgedrag van UKIP MEPs bij eindstemmingen in het EP resulteert in een vrij eentonig beeld (zie tabel 7). Deze Europarlementsleden stemden namelijk bij 89 van de 110 onderzochte stemmingen tegen het rapport in kwestie. Wanneer de UKIP’ers niet tegen stemden, kozen ze er voor om zich te onthouden. Zij deden dit bij 16 stemmingen. In de overige gevallen was de meerderheid van de partij ofwel afwezig (bij 4 van de 110 stemmingen), ofwel was de meerderheid wel aanwezig maar kozen ze er voor om niet te stemmen (bij één stemming). Hierbij moet opgemerkt worden dat de UKIP’ers die bij deze stemmingen echter wel aanwezig waren en/of een stem uitbrachten, de duim naar omlaag staken. Het partijstandpunt was bij deze stemmingen dus eveneens ‘tegen stemmen’.

Het valt bovendien op dat de vier rapporten waarbij de meerderheid van de UKIP’ers afwezig waren in de plenaire vergadering, in één en dezelfde week gestemd werden. Dit was meer bepaald in de week van 27 april 2015. Dit doet vermoeden dat er die week een belangrijke gebeurtenis in het Verenigd Koninkrijk plaatsvond, waar de UKIPs MEPs prioriteit aan gegeven hebben. Wanneer men even terugbladert in de agenda, kan men inderdaad vaststellen

dat een week later, op 7 mei 2015, algemene parlementsverkiezingen in het land plaatsvonden, met het Britse lidmaatschap van de Europese Unie als erg groot campagnepunt. Dit lijkt een logische verklaring te zijn voor de massale afwezigheid van UKIP MEPs tijdens de plenaire zitting van eind april 2015²⁶.

Bij het overlopen van de uitgebrachte stemmen van UKIP is het opmerkelijk dat de partij geen enkele keer de duim omhoog stak en dus met andere woorden geen enkel rapport uit de onderzochte sample heeft aangenomen in de plenaire vergadering. Voor de volledigheid moet vermeld worden dat bij de stemming van het rapport ‘Ontwikkeling van een duurzame Europese basismetaalindustrie’, drie UKIP MEPs wel voor het rapport gestemd hebben. De overige MEPs van deze partij hebben het rapport echter verworpen. Het partijstandpunt was dus, naar gewoonte, wel degelijk ‘tegen stemmen’. Deze drie MEPs weken met andere woorden af van de partijlijn.

Met betrekking tot beleidsdomeinen kan er geen bepaald patroon waargenomen worden. De rapporten waarbij de UKIP’ers niet tegen stemden maar voor een onthouding kozen, ressorteren onder allerlei beleidsdomeinen. Hier kan geen echte lijn in vastgesteld worden.

Tabel 7. Stemgedrag UKIP MEPs bij eindstemmingen van INI-rapporten in het begin van de achtste legislatuur

Stemgedrag	Aantal eindstemmingen	In percentage
Tegen	89	80,91%
Voor	0	0%
Onthouding	16	14,54%
Niet gestemd	1	0,91%
Afwezig	4	3,64%
Totaal	110	100%

Deze onderzoeksresultaten doen de indruk ontstaan alsof de UKIP MEPs met een blinddoek in de plenaire vergadering zitten en systematisch tegen alle rapporten stemmen. Het lijkt alsof ze de inhoud van de rapporten niet eens in beschouwing nemen. Toch kan dat niet helemaal waar zijn, aangezien ze soms besluiten dat ze zich maar beter onthouden in plaats van tegen te

²⁶ Opmerkelijk is wel dat wanneer men even de andere Britse MEPs in beschouwing neemt, men kan vaststellen dat UKIP de enige Britse partij is die tijdens de plenaire zitting van 27 tot 30 april 2015 in Straatsburg massaal afwezig was.

stemmen. Om te achterhalen of er meer aan de hand is dan alleen maar systematisch tegen stemmen, worden in wat volgt de stemanalyses van vijf INI-rapporten in detail besproken. Hierbij wordt niet enkel telkens de eindstemming besproken, maar ook de hoofdelijke stemmingen van afzonderlijke paragrafen en amendementen. Deze stemanalyses worden aangevuld en geschraagd met de ontleding van stemverklaringen.

4.5.1.2 Gedetailleerde stemanalyses

Zoals hierboven aangegeven, worden in dit onderdeel gedetailleerde stemanalyses met betrekking tot vijf INI-rapporten besproken. Eerst komen vier rapporten aan bod die afkomstig zijn van de LIBE-commissie. Deze LIBE-rapporten zijn rechte of onrechtstreeks gelinkt aan het migratiethema. Het vijfde en laatste rapport is afkomstig van de bijzondere parlementaire TAXE-commissie en is gelinkt aan het thema economie. Elk rapport wordt telkens kort even inhoudelijk toegelicht, vooraleer over te gaan naar de stemanalyse.

4.5.1.2.1 Rapport 'De situatie van de grondrechten in de EU'

Dit INI-rapport kaart aan dat er nog steeds talloze schendingen van de grondrechten gebeuren op het grondgebied van de Europese lidstaten. Dit rapport stelt dan ook nieuwe oplossingen voor, bovenop de voorstellen die het Europees Parlement eerder deed, om de eerbiediging van de grondrechten te bevorderen (LIBE Commissie, 2015a, 2014/2254(INI)).

Bij het bekijken van de UKIP stemresultaten bij dit rapport valt er onmiddellijk iets op. Terwijl er reeds vastgesteld is dat de partij overheersend tegen stemt op eindstemmingen in de plenaire vergadering (namelijk bij circa 81% van de onderzochte stemmingen), is het bij deze diepgaandere analyse opmerkelijk dat UKIP op de afzonderlijke paragrafen en amendementen niet voornamelijk tegen stemt, maar zich onthoudt. Dit rapport bevat 32 hoofdelijke stemmingen. In 59% van de gevallen heeft UKIP zich onthouden. Slechts in 25% van de gevallen stemde de partij tegen. Bij enkele overige hoofdelijke stemmingen was er te grote verdeeldheid onder de UKIP MEPs om van een duidelijke partijlijn te kunnen spreken. Op de eindstemming onthield de partij zich echter niet, maar stemde naar haar gewoonte tegen. In stemverklaringen lichtten enkele UKIP MEPs deze tegen-stem toe (Europees Parlement, 2015b). Volgens Etheridge moet het VK niet de les gespeld worden door Europa inzake

grondrechten. Hij meent dat het land de Europese Unie niet nodig heeft en verwijst naar een voorstel uit het rapport om te beargumenteren dat het beter is dat het VK uit de Unie stapt. Arnott en Carver zijn van mening dat grondrechten een aangelegenheid zijn van de lidstaten en dat het rapport dit op Europees niveau wil aanpakken. Collins en Seymour sluiten zich hier bij aan, door te verklaren dat dit rapport voor hen te federalistisch is. Ook in het plenaire debat werd het UKIP-standpunt duidelijk gemaakt, door een tussenkomst van Batten. Deze MEP zei dat de Britse grondrechten aangetast worden door het Europees recht en verwees hierbij naar Brexit als oplossing (Europees Parlement, 2015a).

Even opmerkelijk is dat de partij eenmaal de duim omhoog stak, namelijk voor paragraaf 42. Terwijl dit bij de eindstemmingen nooit werd vastgesteld, blijkt hieruit dat UKIP soms toch wel degelijk een positieve stem uitbrengt. De paragraaf uitte grote ongerustheid over de revival van het antisemitisme in de Unie en over een toename van discriminatie en geweld gericht tegen de Joodse samenleving. Opvallend is wel dat deze paragraaf met 95,2% van de stemmen werd goedgekeurd door het Europees Parlement, wat een erg ruime meerderheid is. De stelling uit de paragraaf lijkt dus algemeen aanvaard te zijn.

Tevens interessant is dat bij de daaropvolgende paragraaf, die een gelijkaardige boodschap met betrekking tot de moslimgemeenschap bevat, UKIP zich opnieuw onthouden heeft en niet voor heeft gestemd. Deze paragraaf werd bovendien aangenomen met een wat kleinere meerderheid: 85,5%, wat nog steeds een hoog percentage is maar wel lager dan bij de vorige hoofdelijke stemming.

Tenslotte is het vermeldenswaardig dat enkele hoofdelijke stemmingen grondige verdeeldheid zaaiden binnen de partij. Zo zijn er drie paragrafen waarin het EP bezorgdheid uit ten aanzien van de opmars van politieke partijen die zich profileren op exclusie op basis van godsdienst, etniciteit en dergelijke. Verschillende UKIP MEPs (onder andere Dartmouth, Carver en Seymour) hebben deze paragrafen aangenomen, terwijl andere UKIP'ers (onder andere Aker, Collins en O'Flynn) tegen stemden of zich onthielden.

Uit de stemanalyse van dit rapport blijkt dat het stemgedrag van UKIP er anders uitziet wanneer men naar hoofdelijke stemmingen van aparte paragrafen en amendementen gaat kijken, dan wanneer men enkel de eindstemmingen in beschouwing neemt. UKIP stemde hier namelijk veel minder vaak negatief dan op eindstemmingen.

4.5.1.2.2 *Rapport ‘Het voorkomen van radicalisering en werving van Europese burgers door terroristische organisaties’*

Dit INI-rapport handelt over de radicalisering en de werving van EU burgers door terroristische organisaties en pleit voor een proactieve Europese strategie ter voorkoming hiervan. Het beoogt de formulering van nieuwe ideeën om de veiligheid binnen de EU te verbeteren (LIBE Commissie, 2015b, 2015/2063(INI)).

Bij dit rapport vonden er 40 hoofdelijke stemmingen plaats. Het is opvallend dat UKIP hier zeer gevarieerd heeft gestemd. Bij 42,5% van de stemmingen stak de partij de duim naar omlaag (waaronder ook bij de eindstemming). Onthouden deed UKIP bij 40% van de hoofdelijke stemmingen. De partij stak echter ook zeven keer de duim naar omhoog (17,5%).

In een stemverklaring leggen enkele UKIP MEPs²⁷ uit dat zij ‘nee’ zeggen tegen dit rapport omdat het naar hun mening pleit voor meer Europese inmenging, wetgeving en agentschappen (Europees Parlement, 2015j). Volgens hen is een van de grootste problemen het Europese vrij verkeer van personen, dat terroristen vrij door Europa zou laten reizen. Deze UKIP’ers stellen bovendien dat het VK de EU moet verlaten, opdat het veilig kan zijn. Parallel hiermee verklaart UKIP MEP Seymour dat volgens haar het probleem van radicalisering moet opgelost worden door individuele staten en niet door de EU.

Het loont de moeite te kijken naar de amendementen die door UKIP aangenomen zijn. Van de zeven amendementen waar deze partij ‘voor’ op stemde, waren er zes afkomstig van de ENF-fractie²⁸. Al deze zes amendementen hebben met elkaar gemeen dat ze de EU sterk bekritiseren en pleiten voor een aanpak op lidstatenniveau. Zo stelt bijvoorbeeld een van deze amendementen dat het Europees immigratiebeleid gefaald heeft bij het voorkomen van terrorisme en dat daarom het beheer van alle overgedragen bevoegdheden moeten worden teruggegeven aan de lidstaten. Tevens illustratief is het amendement dat er voor pleit om alle binnengrenzen te sluiten en opnieuw grenscontroles in te voeren op nationaal niveau (Europees Parlement, 2015g).

²⁷ Deze MEPs zijn Dartmouth, Batten, Carver, Coburn, Collins, Etheridge, James, Parker en Reid (Europees Parlement, 2015j).

²⁸ De ENF (Europe of Nations and Freedom) -fractie is een extreemrechtse fractie, waar onder andere het Front National en het Vlaams Belang deel van uitmaken (Rettman, 2015).

Ook een amendement van de christendemocratische fractie tenslotte werd door UKIP aangenomen. Hierin wordt aangekaart dat terroristische organisaties (zoals IS) financiële middelen bijeenrapen via zwarte praktijken en wordt er voor gepleit dat personen die aan deze praktijken meewerken zo snel mogelijk worden gestopt (Europees Parlement, 2015h).

Het valt bij deze amendementen wel op dat de zes ENF-amendementen geen meerderheid kregen in de plenaire vergadering en dus verworpen werden. UKIP zat hier dus steeds in de oppositie, ook al stemde het zelf voor. Het amendement van de christendemocratische fractie daarentegen kreeg een verpletterende meerderheid (99,9%) en werd dus door haast elke MEP in het Europees Parlement goedgekeurd.

Terwijl UKIP zesmaal ‘voor’ stemde op ENF-amendementen, onthield de partij zich in dit dossier ook driemaal bij amendementen van deze fractie (Europees Parlement, 2015g). Amendement 8 stelt dat personen die naar Syrië of Irak vertrokken zijn om zich daar in te laten met terroristische organisaties, het recht mag ontnomen worden om naar de Europese Unie terug te keren. Amendement 9 pleit voor het sluiten van de nationale grenzen, ter voorkoming van terroristische aanslagen. Amendement 12 tenslotte houdt een pleidooi voor de ontmanteling van terroristische organisaties en de uitwijzing van alle betrokkenen. Dit toont aan dat UKIP niet akkoord gaat met alle ENF-amendementen.

Ook uit dit rapport blijkt dat het stempatroon van UKIP er anders uitziet wanneer men tevens de afzonderlijke stemmingen in beschouwing neemt, in plaats van wanneer men enkel de eindstemmingen bekijkt. UKIP MEPs blijken wel degelijk hun duim omhoog te steken wanneer de inhoud van een tekst in lijn is met hun standpunten. Het valt hierbij op dat het ofwel gaat om amendementen die geen meerderheid halen in het Europees Parlement en dus niet algemeen gesmaakt worden door de meeste andere MEPs, ofwel om amendementen die door haast iedereen worden goedgekeurd (en waarvan de inhoud dus tot de *common sense* lijkt te horen).

4.5.1.2.3 Rapport ‘Speciaal verslag van de Europese Ombudsman betreffende het onderzoek op eigen initiatief naar Frontex (OI/5/2012/BEH-MHZ)’

Op 7 november 2013 lanceerde de Europese Ombudsman een speciaal verslag betreffende het onderzoek op eigen initiatief naar Frontex²⁹. In dit INI-rapport neemt het Europees Parlement

²⁹ Dit speciaal verslag kan teruggevonden worden onder het referentienummer ‘OI/5/2012/BEH-MHZ’.

een positief standpunt in over het speciaal verslag. Het EP steunt de aanbeveling van de Europese Ombudsman dat Frontex zou moeten beschikken over een mechanisme voor individuele klachtenbehandeling bij schendingen van fundamentele rechten tijdens operaties en stelt dan ook voor zo'n klachtenmechanisme op te richten (LIBE Commissie & PETI Commissie, 2015, 2014/2215(INI)).

Hoewel over veel afzonderlijke paragrafen van dit rapport is gestemd in de plenaire vergadering, gebeurden slechts twee stemmingen hoofdelijk, waaronder de eindstemming. Op deze eindstemming staken de UKIP MEPs naar gewoonte de duim naar beneden. Uit de stemverklaring blijkt dat de partij het rapport niet heeft aangenomen, omdat de oprichting van zo'n mechanisme enkel maar negatieve gevolgen zal hebben (zoals bijvoorbeeld het uitlokken van valse klachten en het demotiveren van het grenspersoneel). Soevereine staten zelf hun immigratiebeleid laten voeren zou een betere oplossing zijn om de grenzen te beschermen, aldus de UKIP'ers³⁰ in de stemverklaring (Europees Parlement, 2015l).

De andere hoofdelijke stemming betreft een ENF-amendement, dat beoogt om het originele INI-rapport te vervangen door een verwerping van de aanbeveling van de Europese Ombudsman inzake de oprichting van een klachtenmechanisme (Europees Parlement, 2015k). UKIP heeft dit aangenomen. De meeste andere MEPs in het EP deelden deze mening echter niet. Dit amendement is verworpen in de plenaire vergadering, met 88,4% van de stemmen dat nee-stemmen waren.

Ook deze stemanalyse bevestigt dat UKIP niet steevast tegen alles stemt.

4.5.1.2.4 Rapport 'Verslag over de situatie in het Middellandse Zeegebied en de noodzaak van een holistische EU-aanpak van migratie'

Dit INI-rapport handelt over de vluchtelingen crisis waarin de Europese Unie vandaag verkeert en heeft als doelstelling een holistische EU-aanpak te formuleren om deze crisis het hoofd te bieden. Het rapport behelst dan ook een grote verscheidenheid aan thema's: financiële steun

³⁰ Deze MEPs zijn Dartmouth, Carver, Coburn, Collins, Helmer, Hookem, James, Parker en Reid (Europees Parlement, 2015l).

aan derde landen, hotspots, hervestiging, criminele mensensmokkel, de participatie van het maatschappelijk middenveld, en nog veel meer (LIBE Commissie, 2016, 2015/2095(INI)).

UKIP heeft dit rapport bij de eindstemming verworpen. MEPs Arnott en Woolfe laten in een stemverklaring weten dat het voornamelijk het pleidooi is voor een permanent en verplicht Europees hervestigingsprogramma, met verplichte controle en distributie over de ganse Europese Unie, dat hen tegen de borst stuit. Woolfe haalt dit bovendien aan als een argument voor het VK om uit de Unie te stappen. Arnott geeft tevens te kennen dat de stelling uit het rapport dat de Schengenzone een van de belangrijkste verwezenlijkingen van de Europese integratie is, compleet tegengesteld is aan zijn visie en dat hij vandaar tegen het rapport gestemd heeft (Europees Parlement, 2016b).

Naast de stemming over het rapport in zijn geheel, gebeurden ook 20 andere stemmen inzake dit rapport hoofdelijk. De partij stemde negatief bij 48% van de hoofdelijke stemmen. Slechts enkele malen onthielden de UKIP MEPs zich (in 14% van de gevallen). Het is echter opvallend dat UKIP relatief vaak de duim omhoog stak, namelijk bij 38% van de hoofdelijke stemmen. Een interessante vaststelling hierbij is dat dit telkens, zonder enige uitzondering, gebeurde bij een stemming over een amendement afkomstig van de ENF-fractie. Deze amendementen bevatten dan ook heel wat anti-EU en anti-migratie standpunten, die kritiek uiten op de huidige Europese aanpak (Europees Parlement, 2016a). Ter illustratie kan er bijvoorbeeld verwezen worden naar amendement 7, dat de Europese Raad vraagt om alle onderhandelingen met Turkije af te breken en om de overeenkomst tussen de Unie en Turkije³¹ te annuleren. Wat deze amendementen overigens met elkaar gemeen hebben, is dat ze het allemaal niet gehaald hebben bij de stemming in de plenaire vergadering. Ze kregen dan wel een ‘voor’-stem van UKIP, de meerderheid van het Europees Parlement stemde telkens tegen.

Onderdelen van het rapport waar de UKIP MEPs uniform tegen stemden, zijn in de eerste plaats de paragrafen waar Woolfe en Arnott naar verwijzen in hun stemverklaring (zie supra). Daarnaast heeft UKIP ook paragrafen verworpen die onder andere pleiten voor meer Europese regels (om de intrede en het verblijf van derdelanders die werk zoeken in de EU te regelen) en die het Dublin-systeem willen hervormen door een centrale inzameling van asielaanvragen op Europees niveau in te voeren.

³¹ Dit verwijst naar de deal die de Europese Unie heeft gesloten met Turkije over de aanpak van de vluchtelingencrisis, tijdens de Europese Top van 17 en 18 maart 2016 (De Redactie.be, 2016, 18 maart).

Uit de stemanalyse van dit rapport blijkt dat UKIP MEPs paragrafen en amendementen die in lijn zijn met hun standpunten wel degelijk steunen en aannemen. Onderdelen en amendementen die daarentegen pleiten voor meer Europese regels en een versterking van het Europese niveau krijgen een uniforme ‘nee’-stem van de partij. Dit komt overeen met de vaststellingen uit de eerdere stemanalyses.

4.5.1.2.5 Rapport ‘Fiscale rulings en andere maatregelen van vergelijkbare aard of met vergelijkbaar effect’

In dit INI-rapport formuleert het Europees Parlement een hele reeks aanbevelingen om een eerlijk, rechtvaardig en evenwichtig belastingbeleid te bewerkstelligen binnen de Europese Unie. De aanleiding van dit rapport was het LuxLeaks-schandaal, dat uitbrak op 5 november 2014 (TAXE Commissie, 2015, 2015/2066(INI)).

Dit rapport bevatte 48 hoofdelijke stemmingen, wat relatief veel is. De UKIP MEPs hebben zich tweemaal onthouden (4%). Bij 15 hoofdelijke stemmingen (31%) heeft de partij positief gestemd. In de overige 31 gevallen (65%), waaronder ook opnieuw in de eindstemming, bracht UKIP een negatieve stem uit. Deze negatieve stem verklaren enkele UKIP MEPs³² wederom aan de hand van het anti-EU argument. Het verslag pleit voor een harmonisering van belastingen in gans de EU en dit is onaanvaardbaar voor UKIP. Ook UKIP MEP Seymour diende deze verklaring in en voegde hier aan toe dat nationale staten zelf hun belastingbeleid moeten beheren. Arnott tenslotte haalde opnieuw het Brexit-argument aan (Europees Parlement, 2015i).

Zoals hierboven aangegeven, stemde UKIP toch wel verscheidene keren positief in dit verslag. Dit was telkens een amendement van ofwel de ENF-, de GUE/NGL- of de EFDD-fractie. Hier zijn wel twee uitzonderingen op. Ten eerste heeft UKIP ook een amendement aangenomen van de fractie van de Groenen/Vrije Europese Alliantie. Dit amendement veroordeelt de gebrekkige medewerking van verschillende actoren (onder andere de Raad) met de bijzondere TAXE-Commissie, wat de uitoefening van haar mandaat heeft belemmerd (Europees Parlement, 2015d). Ten tweede heeft UKIP een paragraaf uit het verslag aangenomen dat kritiek uit op de

³² Het gaat hier om Dartmouth, Batten, Carver, Coburn, Collins, Etheridge, James, Parker en Reid (Europees Parlement, 2015i).

Europese Commissie, de Europese Centrale Bank (ECB) en het Internationaal Monetair Fonds (IMF), omdat die niet genoeg gedaan zouden hebben om belastingontduiking te voorkomen.

De overige amendementen die UKIP aangenomen heeft (afkomstig van de ENF-, de GUE/NGL- of de EFDD-fractie), uiten voornamelijk kritiek op de huidige voorzitter van de Europese Commissie, Jean-Claude Juncker, en de Luxemburgse autoriteiten en verzetten zich tegen meer Europese bevoegdheden inzake fiscaal beleid (Europees Parlement, 2015c, 2015e, 2015f).

Terwijl de meeste van bovenvermelde amendementen en paragrafen verworpen werden in de plenaire vergadering, konden sommigen toch op een meerderheid in het EP rekenen. Het gaat hierbij ten eerste om het amendement van de fractie van de Groenen/Vrije Europese Alliantie. Dit werd aangenomen met een erg grote meerderheid, namelijk 89% van de stemmen. Ten tweede werd ook de paragraaf die kritiek uit op de Europese Commissie, de ECB en het IMF, aangenomen. Dit was met 62% van de stemmen, waarbij enkel de EPP-fractie niet tot de meerderheid behoorde. Tenslotte werd ook een amendement van de GUE/NGL-fractie goedgekeurd met 53,5% van de stemmen. Hier behoorde zowel de EPP-fractie als de ECR-fractie niet tot de meerderheid. In deze drie gevallen behoorde UKIP dus niet tot de oppositie, maar tot de meerderheid. Het is de eerste keer dat er kan vastgesteld worden dat UKIP de duim omhoog steekt bij hoofdelijke stemmingen en dat de desbetreffende tekst wordt aangenomen met een meerderheid van lager dan 85%. Wanneer UKIP in de vorige gevallen de duim omhoog stak en tot de meerderheid behoorde, dan gebeurde dit telkens bij amendementen of paragrafen die met een enorm ruime meerderheid werden aangenomen. Dit is hier in de twee laatste gevallen echter niet het geval: de ene paragraaf werd aangenomen met 62% en het andere amendement met 53,5%. Wat er tevens voor de eerste keer kan vastgesteld worden, is dat er amendementen zijn ingediend van de EFDD-fractie. Bij enkele van deze amendementen staat ook wel degelijk een UKIP'er vermeld bij de auteurs, namelijk Coburn. Dit is wel opmerkelijk. Uit de vorige cases leek het namelijk alsof de EFDD-fractie, en UKIP meer bepaald, nooit amendementen indiende en dus een erg passieve rol opnam. Dit wordt dus door deze case ontkracht. Omdat het echter voor het eerst wordt vastgesteld, houdt de stelling omtrent de passiviteit van UKIP bij het indienen van amendementen wel stand.

UKIP verzet zich wel duidelijk en met één stem tegen alle paragrafen die tot doel hebben de rol van Europa inzake belastingen te vergroten. Zo stemde de partij bijvoorbeeld tegen de oprichting van een verplichte Europese gemeenschappelijke heffingsgrondslag voor de

vennootschapsbelasting en tegen de aansporing gericht aan de Europese Commissie, om een voorstel voor een Europees fiscaal identificatienummer in te dienen.

Ook de stemanalyse van dit rapport bevestigt waargenomen trends uit de voorgaande stemanalyses. Terwijl UKIP tegen stemt op de eindstemming van het rapport, steken de UKIP MEPs wel degelijk hun duim in de lucht voor paragrafen en amendementen die in lijn zijn met hun eurosceptische standpunten.

Tot slot kan er na de analyse van vijf rapporten nog een algemene opmerking gemaakt worden. Het valt op dat er bij elk rapport toch wel vrij veel stemverklaringen van UKIP MEPs voorhanden zijn. Gezien hun passiviteit bij het indienen van amendementen, of hun veelvuldige nee-stemmen in de plenaire vergadering, is het toch belangwekkend dat zij van deze tool wel vlijtig gebruik maken. Daar deze stemverklaringen vol staan met anti-Europese standpunten, lijkt het een logische verklaring dat zij dit instrument aangrijpen om campagne te voeren tegen de Europese Unie.

4.5.2 Conclusie

In dit laatste onderdeel van het onderzoek gingen we op uitgebreide wijze het antwoord na op de volgende deelvraag: *‘Kan er een bepaald patroon of strategie afgeleid worden uit het stemgedrag van de UKIP MEPs?’*. De onderzoeksresultaten toonden aan dat er effectief een welbepaald patroon vast te stellen valt in het stemgedrag van deze MEPs en dat het antwoord op de deelvraag dan ook kortweg ‘ja’ is. Bij eindstemmingen van rapporten in hun geheel stemt UKIP steevast tegen. Slechts in enkele gevallen onthoudt de partij zich en heel soms is ze gewoonweg afwezig of stemt ze niet. Indien men enkel de stemmingen van de rapporten in hun geheel bekijkt, dan lijkt het dus alsof UKIP MEPs met een blinddoek in de plenaire vergadering zitten en systematisch tegen stemmen op elk dossier dat hen voorgeschiedt wordt. Het lijkt alsof ze de inhoud van de rapporten niet eens in beschouwing nemen. Wanneer men echter meer in detail gaat kijken, ontdekt men een genuanceerder beeld. UKIP stemt wel degelijk voor indien iets in lijn is met de eigen partijstandpunten. Het blijkt dus dat deze MEPs toch de inhoud van stukken tekst in beschouwing nemen en er over nadenken. Dit blijkt ook uit de stemverklaringen, waarin de MEPs inhoudelijk aanwijzen waarom een rapport voor hen onaanvaardbaar is.

De stemverklaringen toonden eveneens aan dat UKIP nog steeds met de EU bezig is en trouw blijft aan haar eurosceptische profiel. Deze documenten bevatten immers allemaal anti-EU argumenten om tegen rapporten te stemmen en bij vier van de vijf geanalyseerde rapporten werd in de stemverklaring ook het Brexit-argument aangehaald.

Ook het stemgedrag van UKIP zelf leverde bewijs voor het anti-EU profiel van de partij. UKIP stemt over het algemeen tegen wanneer het gaat over meer macht geven aan de EU of extra Europese regels in het leven roepen. De partij stemt doorgaans dan weer voor wanneer het gaat over kritiek uiten op de EU of over macht teruggeven aan de lidstaten. Hierbij was het opvallend dat de amendementen die UKIP goedkeurt ofwel afkomstig zijn van de ENF-, de EFDD- of de GUE/NGL-fractie (met andere woorden, van uiterst links of uiterst rechts), ofwel een inhoud bevatten die op érg grote steun in de plenaire vergadering kunnen rekenen³³. In die eerste gevallen behoorde UKIP overigens haast telkens tot het minderheidskamp. Deze amendementen werden namelijk bijna steeds verworpen in de plenaire vergadering.

Een andere opvallendheid uit het onderzoek en gerelateerd aan het voorgaande, is het stemgedrag van UKIP MEPs bij amendementen van de ENF-fractie. De partij stemt namelijk steevast voor deze amendementen. Enkel de case betreffende radicalisering en de werving van Europese burgers door terroristische organisaties bevestigt deze tendens niet helemaal en toont drie afwijkingen (zie supra).

Er kan tevens vastgesteld worden dat de EFDD-fractie (inclusief UKIP) erg passief is wat het indienen van amendementen betreft. Enkel bij de laatste case betreffende fiscale rulings konden we zien dat deze fractie enkele amendementen indiende. De ENF-fractie daarentegen is veel actiever en UKIP blijkt deze amendementen ook erg goed in beschouwing te nemen.

In tegenstelling tot de passiviteit bij het indienen van amendementen, kan er geconstateerd worden dat UKIP MEPs wel erg actief gebruiken maken van het indienen van stemverklaringen. Een logische verklaring hiervoor zou zijn dat zij dit instrument aangrijpen om hun anti-EU campagne te promoten.

³³ Op deze regel konden slechts twee uitzonderingen worden vastgesteld (zie supra).

Deze onderzoeksresultaten zijn nuttig om het academisch debat omtrent UKIP enerzijds en dat van stemgedrag in het Europees Parlement anderzijds, te toetsen en aan te vullen.

Uit de literatuurstudie bleek dat UKIP met een strategisch dilemma te kampen heeft, waarbij de partij moet kiezen tussen trouw blijven aan haar anti-establishment profiel en evolueren richting institutionalisering³⁴. Wat betreft UKIP in het Europees Parlement, bevestigt dit onderzoek alleszins dat de partij trouw blijft aan haar anti-EU en anti-establishment profiel. De partij is nog steeds met de Europese Unie bezig en vermijdt enige constructieve bijdrage tot de EU en haar werking. De onderzoeksresultaten wijzen met andere woorden allerminst op enige vorm van institutionalisering van de partij. Of UKIP desondanks toch haar agenda zou verruimd hebben, wat gesuggereerd wordt door Usherwood (2010) en Lynch en Whitaker (2011, 2013), kan door dit onderzoek niet echt bevestigd of ontkracht worden. Hierom besluiten dat de stellingen van Usherwood (2010) en Lynch en Whitaker (2011, 2013) niet kloppen, zou echter voorbarig zijn gezien de relatief beperkte schaal van dit onderzoek. Dit wordt dan ook beter open gelaten voor verder onderzoek.

Met betrekking tot het thema ‘UKIP in het Europees Parlement’ bevestigen de onderzoeksresultaten de bevindingen van Lynch, Whitaker en Loomes (2012). Zij stelden immers dat de rol van UKIP MEPs voornamelijk het verdedigen van het nationaal belang en euroscepticisme moet uitmaken. De resultaten stroken eveneens met het werk van Lynch en Whitaker (2014), dat stelt dat UKIP lid is van de EFD (de huidige EFDD)-fractie om euroscepticisme te promoten en oppositie te ontwikkelen binnen het EP. De onderzoeksresultaten kunnen tenslotte ook met succes aan de conclusies van Brack (2012, 2013) getoetst worden. Deze auteur meende dat UKIP MEPs kunnen gecategoriseerd worden in de ideaaltypische rollen van afwezige en openbare redenaar. Deze rollen komen overeen met het verspreiden van negatieve informatie over de Europese Unie en qua stemgedrag met ofwel tegen stemmen, ofwel zich onthouden. Dit onderzoek naar het stemgedrag vormt een nuttige en specifieke aanvulling van deze werken, daar een dergelijk onderzoek nog een lacune vormde.

Specifiek met betrekking tot het academische debat inzake stemgedrag in het EP, bevestigt het onderzoek eveneens de reeds bestaande wetenschappelijke literatuur. Over wat het stemgedrag van MEPs bepaalt, schuift deze literatuur een tweeledige conclusie naar voor. Ten eerste wordt

³⁴ Een heleboel auteurs kaarten deze problematiek aan, meer bepaald Usherwood (2008, 2010), Abedi & Lundberg (2009), Tournier-Sol (2015), Ford, Goodwin & Cutts (2012), Lynch & Whitaker (2011, 2013) en Lynch, Whitaker en Loomes (2012).

het stemgedrag gedetermineerd door de links-rechts as enerzijds, en de as pro-contra Europese integratie anderzijds³⁵. Ten tweede is het de nationale partij die de controle heeft over de MEPs en die hun stemgedrag bepaalt³⁶. Dat UKIP bijna altijd tegen stemt in de plenaire vergadering en dus sterk haar anti-EU partijstandpunt verdedigt, lijkt te stroken met deze conclusies uit de literatuur. De onderzoeksresultaten onderschrijven evenwel ook een andere conclusie uit dit onderzoeksveld, namelijk dat het de moeite loont en nodig is om nichepartijen te beschouwen als een relevante en aparte onderzoeksgroep. Deze conclusie van Jensen & Spoon (2010) wordt bevestigd door de vaststelling dat UKIP bijna steevast tegen stemt in de plenaire vergadering. Dit patroon geldt immers niet voor eender welke partij in het Europees Parlement. Deze constatacie is dan ook een relevante bijdrage tot de literatuur over stemgedrag in het EP.

³⁵ Dit wordt aangekaart door volgende auteurs: Hix (2001), Hix, Noury en Roland (2006, 2007), Kreppel & Hix (2003) en McElroy en Benoit (2007).

³⁶ Dit wordt in de literatuur geconcludeerd door Hix (2002), Hix, Noury en Roland (2007), Klüber en Spoon (2015) en Raunio (2000).

5 Conclusies

Het doel van deze masterproef was het grondig en nauwgezet in kaart brengen van het stemgedrag van UKIP in het Europees Parlement. Via de analyse van kwantitatieve data afkomstig van VoteWatch Europe en een beperkte analyse van stemverklaringen, werd een antwoord gezocht op de volgende onderzoeksvraag: *‘Wat kan er afgeleid worden uit het stemgedrag van UKIP MEPs? Stemmen ze resoluut tegen alles of is het genuanceerder dan het lijkt?’*.

Uit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat het stemgedrag van UKIP MEPs daadwerkelijk genuanceerder is dan het lijkt. Terwijl ze op eindstemmingen bijna steevast, op een aantal onthoudingen na, tegen stemmen, geven hoofdelijke stemmingen van afzonderlijke paragrafen en amendementen een gevarieerder beeld. Wanneer stukken tekst in lijn zijn met hun eurosceptische standpunten, stemmen ze wel degelijk voor.

In wat volgt worden de vijf deelaspecten van het UKIP stemgedrag besproken, die op basis van de literatuur specifiek met betrekking tot deze partij werden vastgesteld en onderzocht. Deze deelaspecten maken het mogelijk om ons een beeld te vormen van het stemgedrag van UKIP in het Europees Parlement.

Ten eerste kan er geconcludeerd worden dat de UKIP MEPs een uniform blok zijn in het Europees Parlement, maar dan wel een zwak uniform blok. Terwijl de interne stemcohesie van de partij op zich vrij hoog ligt, komen afwijkingen regelmatig voor. Bovendien kan er vastgesteld worden dat de meeste MEPs in het Europees Parlement nog loyaler zijn ten aanzien van hun nationale partijdelegatie. UKIP is met andere woorden niet bepaald de partijdelegatie in het Europees Parlement met de hoogste cohesie. Sommige UKIP’ers blijken wel stelselmatig loyaler te zijn ten aanzien van het partijstandpunt dan andere MEPs van de partij.

Ten tweede blijkt uit het onderzoek dat de UKIP MEPs relatief vaak niet dezelfde stem uitbrengen als de Europese fractie waartoe zij behoren, namelijk de EFDD-fractie. In veel gevallen stemt de partij wel mee met de politieke lijn van de EFDD, maar in vergelijking met andere MEPs in het Europees Parlement wijken de UKIP’ers erg vaak af.

Ten derde tonen de onderzoeksresultaten duidelijk aan dat UKIP haast altijd tot het minderheidskamp behoort bij stemmingen in het Europees Parlement. Slechts in 2 van de 110 gevallen kon er vastgesteld worden dat de partij tot het meerderheidskamp behoort, en dit was tweemaal met betrekking tot een rapport dat verworpen werd in de plenaire vergadering. UKIP

lijkt zich daarom nog steeds te gedragen als een anti-establishment partij en lijkt niet echt opgeschoven te zijn richting institutionalisering, waarbij de partij zich zou conformeren met de klassieke partijpolitiek in het Europees Parlement.

Ten vierde heeft het onderzoek enige duidelijkheid geschapen over in hoeverre het stemgedrag van UKIP MEPs aanleunt bij dat van de Conservative Party MEPs. Het blijkt dat deze partijen vaker verschillend stemmen dan gelijk, maar het verschil is niet zó groot. Bij 61% van de onderzochte stemmingen brachten ze een verschillende stem uit, bij 39% van de stemmingen brachten ze eenzelfde stem uit. Vooral internationale handel, landbouw en begrotingscontrole blijken beleidsdomeinen te zijn waar de partijen van mening verschillen.

Tenslotte kan uit het onderzoek geconstateerd worden dat er effectief een patroon vast te stellen valt in het stemgedrag van UKIP MEPs. Bij eindstemmingen van rapporten in hun geheel stemt UKIP stevast tegen. Slechts in enkele gevallen onthoudt de partij zich en heel soms is ze gewoonweg afwezig of stemt ze niet. Indien men enkel de stemmingen van de rapporten in hun geheel bekijkt, dan lijkt het dus alsof UKIP MEPs geblinddoekt in de plenaire vergadering zitten en systematisch tegen stemmen op elk dossier dat hen voorgeschiedt wordt, zonder de inhoud ervan te overdenken. Wanneer men echter meer in detail gaat kijken en ook de stemmingen over afzonderlijke amendementen en paragrafen in beschouwing neemt, ontdekt men een genuanceerder beeld. UKIP stemt wel degelijk voor indien iets in lijn is met de eigen partijstandpunten. Het blijkt dus dat deze MEPs toch de inhoud van stukken tekst in beschouwing nemen en er over nadenken. Dit blijkt ook uit de stemverklaringen, waar de MEPs inhoudelijk aanwijzen waarom een rapport voor hen onaanvaardbaar is. Bovendien levert het stempatroon bewijs voor het eurosceptische profiel van de partij. UKIP stemt over het algemeen tegen wanneer het gaat over meer macht geven aan de Unie of extra Europese regels in het leven roepen. De partij stemt doorgaans dan weer voor wanneer het gaat over kritiek uiten op de Unie of over macht teruggeven aan de lidstaten. Dit zijn weliswaar amendementen die over het algemeen de eindtekst niet halen, en slechts door een minderheid in het EP gesteund worden. Wat tevens op basis van de stemanalyses kan vastgesteld worden, is enige passiviteit bij UKIP (en de rest van de EFDD-fractie) om amendementen in te dienen. De partij neemt echter wel de amendementen van de hierin veel actievere ENF-fractie goed in beschouwing, en keurt deze bijna altijd goed. De partij is daarentegen wel zeer actief wat betreft het indienen van stemverklaringen. Het lijkt alsof ze dit instrument gretig aangrijpen om hun anti-EU campagne te promoten.

Dankzij deze deelaspecten kan een breed en grondig beeld gevormd worden van het stemgedrag van UKIP MEPs. Als centrale conclusie geldt dat UKIP nog steeds een echte anti-EU partij is, die tot nu toe niet richting institutionalisering evolueerde. Globaal genomen kan ze in het Europees Parlement dan ook als een dood gewicht beschouwd worden, en nooit nuttig in het vormen van een meerderheid. De partij blijkt echter wel de inhoud van voorstellen in het Europees Parlement in overweging te nemen en stemt niet principieel en resoluut tegen alles. *Dat is wat er afgeleid kan worden uit het stemgedrag van UKIP MEPs.*

Een visuele samenvatting van het onderzoek kan teruggevonden worden in figuur 2 en tabel 8 (zie infra). Figuur 2 koppelt terug naar figuur 1 uit 3.2.1 en vult dit aan. Tabel 8 is een overzichtelijke samenvatting van de onderzoeksvraag en deelvragen en de daarbij horende conclusie en deelconclusies.

Deze masterproef verbindt de wetenschappelijke literatuur betreffende UKIP met het meer algemene academische debat inzake stemgedrag in het Europees Parlement en levert aan beide studievelden een relevante toevoeging.

Daar het recente studieveld over UKIP zich voornamelijk focust op het niveau van de partij en de nationale arena en slechts geringe aandacht schenkt aan UKIP op het supranationale niveau, vult dit onderzoek een lacune op in dit wetenschappelijke debat. Weten hoe de partij zich in het Europees Parlement gedraagt is bovendien niet irrelevant, eerst en vooral omdat de partij net het meeste electorale succes boekt op het Europese niveau, maar ook omdat het deze instelling (zoals eveneens de rest van de EU) net sterk contesteert. Dankzij dit onderzoek is het stemgedrag van UKIP in het Europees Parlement geen blinde vlek meer, en weten we welke positie en standpunten de partij in deze instelling inneemt. Bovendien vult dit onderzoek niet enkel en alleen een hiaat op, maar haakt het eveneens in op problematieken die door auteurs (Abedi & Lundberg; Ford, Goodwin & Cutts, 2012; Lynch, Whitaker & Loomes, 2012; Usherwood, 2008, 2010) in de reeds bestaande literatuur naar voor zijn geschoven, zoals bijvoorbeeld het strategische dilemma waar UKIP mee te kampen heeft en de relatie met de Conservative Party. Ook op deze wijze is dit onderzoek een meerwaarde.

In het studieveld betreffende stemgedrag in het Europees Parlement ontbreekt een onderscheid tussen soorten van partijen. In deze specifieke wetenschappelijke literatuur onderzoeken haast alle auteurs Europarlementsleden in het algemeen en als één groep. Jensen & Spoon (2010) vormen een uitzondering en tonen aan dat het de moeite loont en wetenschappelijk relevant is om nichepartijen als een aparte onderzoeksgroep te beschouwen.

Dit onderzoek bouwt verder op het werk van Jensen & Spoon (2010) door één eurosceptische nichepartij in het bijzonder te onderzoeken. Dat UKIP bijna stevast tegen stemt in de plenaire vergadering, is een belangrijke vaststelling en een nuttige toevoeging aan de literatuur, daar dit patroon niet voor eender welke partij in het Europees Parlement geldt.

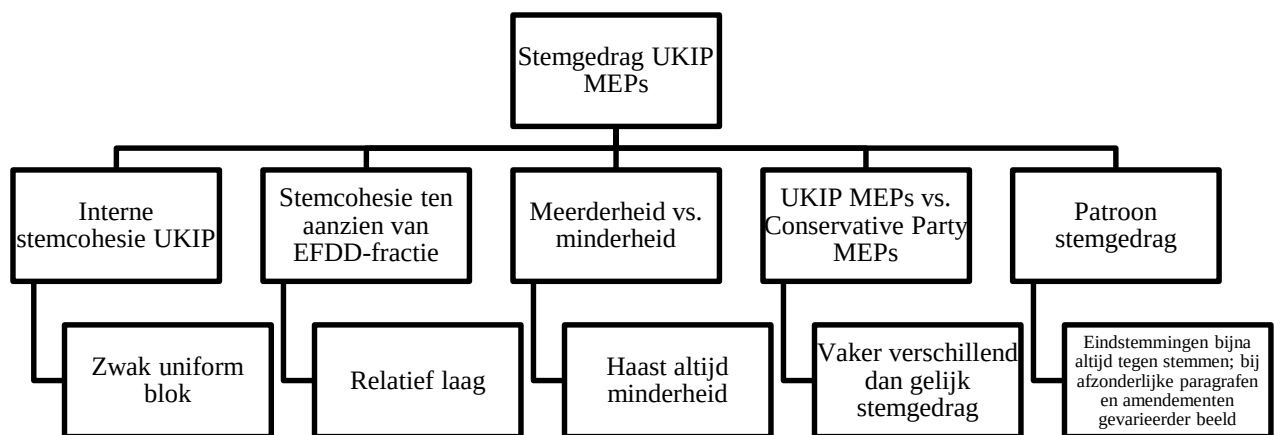
Dit onderzoek kan een aanzet zijn voor een ‘eurosceptische tak’ binnen de literatuur omtrent stemgedrag in het Europees Parlement, waarin niet enkel het stemgedrag van UKIP, maar ook dat van andere eurosceptische partijen onder de loep genomen wordt (denk maar aan het Front National of de Zweden-Democraten). Dit kan al dan niet leiden tot algemene theoretische inzichten over het stemgedrag van eurosceptische partijen in het Europees Parlement.

Specifiek met betrekking tot UKIP kan verder onderzoek nagaan waarom UKIP MEPs soms afwijken van de nationale partijlijn. Deze vaststelling haalde immers de conclusie van Hix et al. (2007) en Faas (2003) onderuit dat de cohesiegraad van nationale partijdelegaties haast perfect is. Bovendien kan deze masterproef niet met volledige zekerheid zeggen of deze afwijkingen gelinkt kunnen worden aan de vaststelling van Usherwood (2010) en Lynch, Whitaker en Loomes (2012) dat er onenigheid is binnen de partij over de richting en de rol van de partij. Tenslotte kan ook verder onderzoek naar de relatie tussen de Conservative Party en UKIP gesuggereerd worden, waarbij de evolutie van beide partijen in rekening wordt genomen en wordt vergeleken met elkaar. Hierover kan dit masteronderzoek immers geen uitspraken doen.

Om deze masterproef te beëindigen, wordt er tot slot nog kort ingegaan op de zwakke punten in dit onderzoek. Een eerste zwakte van het onderzoek is de beperkte schaal. Idealiter had het onderzoek alle hoofdelijke stemmingen onderzocht die tijdens deze legislatuur reeds plaatsvonden in het Europees Parlement. Het onderzoek beperken tot alle INI-rapporten was een pragmatische en realistische keuze, maar geeft uiteraard slechts een deel van het plaatje weer. De conclusies³⁷ in dit onderzoek gelden met andere woorden enkel voor de hoofdelijke stemmingen van deze rapporten. Een tweede beperking is de keuze om slechts vijf rapporten, inclusief de bijhorende stemverklaringen, in detail te analyseren. Uit deze stemanalyses kwamen interessante bevindingen naar boven. Het had nuttig geweest deze techniek uit te breiden naar de rest van de geselecteerde INI-rapporten, wat wegens het beperkte tijds kader

³⁷ Met uitzondering van de conclusies betreffende de interne cohesie van UKIP en de cohesie ten aanzien van de EFDD. Deze conclusies gelden wel voor alle hoofdelijke stemmingen die sinds het begin van de achtste legislatuur hebben plaatsgevonden in het EP.

niet haalbaar was. Tenslotte kan ook het ontbreken van interviews gezien worden als een zwakte in dit onderzoek. Deze bijkomende bron aan informatie zou een rijke toevoeging kunnen geweest zijn aan de onderzoeksresultaten. Dit is echter met zeer veel wilskracht wel geprobeerd. Hier strooide voornamelijk de timing van het concluderen van het onderzoek, namelijk één maand voor het Brexit-referendum, roet in het eten. Het verzoek voor interviews kon haast op geen slechter moment vallen, gezien de MEPs van UKIP en de Conservative Party het momenteel ontzettend druk hebben en ook heel weinig in Brussel zijn. Deze timing kan geïnterpreteerd worden als ongelukkig of pech. Maar langs de andere kant toont het net aan hoe brandend actueel en relevant het thema van deze masterproef is.

Figuur 2. Stemgedrag UKIP MEPs: resultaat

Tabel 8. Overzicht van het onderzoek

Onderzoeksvraag: Wat kan er afgeleid worden uit het stemgedrag van UKIP MEPs? Stemmen ze resoluut tegen alles of is het genuanceerder dan het lijkt?					
Deelvraag (DV)	DV 1: Stemmen de UKIP MEPs als een blok of stemmen ze verschillend?	DV 2: Brengen de UKIP MEPs dezelfde stemmen uit als de rest van de Europese fractie waartoe zij behoren?	DV 3: Behoren de UKIP MEPs bij stemmingen in het parlement veelal tot het meerderheids- of minderheidskamp?	DV 4: Leunt het stemgedrag van de UKIP MEPs nauw aan bij dat van de Conservative Party MEPs?	DV 5: Kan er een bepaald patroon of strategie afgeleid worden uit het stemgedrag van de UKIP MEPs?
Antwoord	De UKIP MEPs zijn een uniform blok, maar wel een zwak uniform blok. Afwijkingen komen regelmatig voor.	De UKIP MEPs brengen relatief vaak niet dezelfde stem uit als de rest van de Europese fractie waartoe zij behoren.	UKIP behoort haast altijd tot het minderheidskamp bij stemmingen in het EP. De partij lijkt zich daarom nog steeds te gedragen als een anti-establishment partij.	De partijen stemmen vaker verschillend dan gelijk. Het verschil is wel niet zo groot.	°Bij eindstemmingen stemt de partij bijna altijd tegen. Bij afzonderlijke amendementen en paragrafen zien we echter gevarieerder beeld. °Ze nemen inhoud van tekst wel degelijk in beschouwing. Nee-stem indien meer macht aan EU. Ja-stem indien kritiek op EU of meer macht aan lidstaten.
Conclusie: Het stemgedrag van UKIP MEPs is daadwerkelijk genuanceerder dan het lijkt. UKIP blijkt nog een echte anti-EU partij te zijn, die nog niet richting institutionalisering geëvolueerd is. De partij blijkt echter wel de inhoud van stukken tekst in overweging te nemen en stemt niet principieel en resoluut tegen alles.					

6 Bibliografie

Attin , F. (1990). The voting behaviour of the European Parliament members and the problem of the Europarties. *European Journal of Political Research*, 18 (5), 557-579.

Abedi, A. & Lundberg, T. C. (2009). Doomed to Failure? UKIP and the Organisational Challenges Facing Right-Wing Populist Anti-Political Establishment Parties. *Parliamentary Affairs*, 62 (1), 72-87.

Benedetto, G. (2008). Explaining the Failure of Euroscepticism in the European Parliament. In A. Szczerbiak & P. Taggart, *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism, Volume 2* (pp. 127-150).

Brack, N. (2012). Eurosceptics in the European Parliament: Exit or Voice? *Journal of European Integration*, 34 (2), 151-168.

Brack, N. (2013). Euroscepticism at the Supranational Level: the Case of the ‘Untidy Right’ in the European Parliament. *Journal of Common Market Studies*, 51 (1), 85-104.

Brack, N. (2015). The roles of Eurosceptic Members of the European Parliament and their implications for the EU. *International Political Science Review*, 36 (3), 337-350.

Dennison, J. & Goodwin, M. (2015). Immigration, Issue Ownership and the Rise of UKIP. *Parliamentary Affairs*, 68 (1), 168-187.

ECR fractie (2015a). ECR stemlijst, 8 september. Brussel.

ECR fractie (2015b). ECR stemlijst, 25 november. Brussel.

ECR fractie (2015c). ECR stemlijst, 2 december. Brussel.

ECR fractie (2016). ECR stemlijst, 12 april. Brussel.

Europees Parlement (2014). *Rules of Procedure*. Brussel.

Europees Parlement (2015a). Debat: De situatie van de grondrechten in de EU (2013-2014), 7 september. Straatsburg.

Europees Parlement (2015b). Stemverklaring: De situatie van de grondrechten in de EU (2013-2014) (A8-0230/2015 - Laura Ferrara), 8 september. Straatsburg.

Europees Parlement (2015c). Amendement 3-8; Verslag A8-0317/2015 Elisa Ferreira, Michael Theurer; Fiscale rulings en andere maatregelen van vergelijkbare aard of met vergelijkbaar effect 2015/2066(INI), 18 november. Brussel.

Europees Parlement (2015d). Amendement 9-10; Verslag A8-0317/2015 Elisa Ferreira, Michael Theurer; Fiscale rulings en andere maatregelen van vergelijkbare aard of met vergelijkbaar effect 2015/2066(INI), 18 november. Brussel.

Europees Parlement (2015e). Amendement 14-21; Verslag A8-0317/2015 Elisa Ferreira, Michael Theurer; Fiscale rulings en andere maatregelen van vergelijkbare aard of met vergelijkbaar effect 2015/2066(INI), 18 november. Brussel.

Europees Parlement (2015f). Amendement 22-31; Verslag A8-0317/2015 Elisa Ferreira, Michael Theurer; Fiscale rulings en andere maatregelen van vergelijkbare aard of met vergelijkbaar effect 2015/2066(INI), 18 november. Brussel.

Europees Parlement (2015g). Amendement 3-12; Verslag A8-0316/2015 Rachida Dati; Het voorkomen van de radicalisering en werving van Europese burgers door terroristische organisaties 2015/2063(INI), 18 november. Brussel.

Europees Parlement (2015h). Amendement 36-47; Verslag A8-0316/2015 Rachida Dati; Het voorkomen van de radicalisering en werving van Europese burgers door terroristische organisaties 2015/2063(INI), 18 november. Brussel.

Europees Parlement (2015i). Stemverklaring: Fiscale rulings en andere maatregelen van vergelijkbare aard of met vergelijkbaar effect (A8-0317/2015 - Elisa Ferreira, Michael Theurer), 25 november. Straatsburg.

Europees Parlement (2015j). Stemverklaring: Het voorkomen van de radicalisering en werving van Europese burgers door terroristische organisaties (A8-0316/2015 - Rachida Dati), 25 november. Straatsburg.

Europees Parlement (2015k). Amendement 1; Verslag A8-0343/2015 Roberta Metsola, Ska Keller; Speciaal verslag van de Europese Ombudsman betreffende het onderzoek op eigen initiatief naar Frontex (OI/5/2012/BEH-MHZ) 2014/2215(INI); 30 november. Brussel.

Europees Parlement (2015l). Stemverklaring: Speciaal verslag van de Europese Ombudsman betreffende het onderzoek op eigen initiatief naar Frontex (OI/5/2012/BEH-MHZ) (A8-0343/2015 - Roberta Metsola, Ska Keller), 2 december. Straatsburg.

Europees Parlement (2016a). Amendement 1-8; Verslag A8-0066/2016 Roberta Metsola, Kashetu Kyenge; De situatie in het Middellandse Zeegebied en de noodzaak van een holistische EU-aanpak van migratie 2015/2095(INI), 6 april. Brussel.

Europees Parlement (2016b). Stemverklaring: De situatie in het Middellandse Zeegebied en de noodzaak van een holistische EU-aanpak van migratie (A8-0066/2016 - Roberta Metsola, Kashetu Kyenge), 12 april. Straatsburg.

Faas, T. (2003). To defect or not to defect? National, institutional and party group pressures on MEPs and their consequences for party group cohesion in the European Parliament. *European Journal of Political Research*, 42 (6), 841-866.

Ford, R. & Goodwin, M. (2014). Understanding UKIP: Identity, Social Change and the Left Behind. *The Political Quarterly*, 85 (3), 277-284.

Ford, R., Goodwin, M. & Cutts, D. (2012). Strategic Eurosceptics and Polite Xenophobes: Support for the United Kingdom Independence Party (UKIP) in the 2009 European Parliament Elections. *European Journal of Political Research*, 51 (2), 204-234.

Gruber, O. & Bale, T. (2014). And it's a Good Night Vienna. How (not) to Deal with the Populist Radical Right: the Conservatives, UKIP and some Lessons from the Heartland. *British Politics*, 9 (3), 237-254.

Hartley-Parkinson, R. (2015, 8 mei). Tories get revenge on Mark Reckless by taking seat back from UKIP. *Metro*.

Hayton, R. (2010). Towards the mainstream? UKIP and the 2009 Elections to the European Parliament. *Politics*, 30 (1), 26-35.

Hix, S. (2001). Legislative Behaviour and Party Competition in the European Parliament: An Application of Nominate to the EU. *Journal of Common Market Studies*, 39 (4), 663-688.

Hix, S. (2002). Parliamentary Behavior with Two Principals: Preferences, Parties, and Voting in the European Parliament. *American Journal of Political Science*, 46 (3), 688-698.

Hix, S., Noury, A. & Roland, G. (2005). Power to the Parties: Cohesion and Competition in the European Parliament, 1979-2001. *British Journal of Political Science*, 35 (2), 209-234.

Hix, S., Noury, A. & Roland, G. (2006). Dimensions of Politics in the European Parliament. *American Journal of Political Science*, 50 (2), 494-511.

Hix, S., Noury, A. & Roland, G. (2007). *Democratic politics in the European Parliament*. New York: Cambridge University Press.

James, W. & Osborn, A. (2014, 21 november). In blow to Cameron, UKIP wins second parliamentary seat. *Reuters*.

Jensen, C. B. & Spoon, J. J. (2010). Thinking locally, acting supranationally: Niche party behavior in the European Parliament. *European Journal of Political Research*, 49 (2), 174-201.

Klüver, H. & Spoon, J. J. (2015). Bringing salience back in: Explaining voting defection in the European Parliament. *Party Politics*, 21 (4), 553-564.

Kreppel, A. & Hix, S. (2003). From “Grand Coalition” to Left-Right Confrontation. Explaining the Shifting Structure of Party Competition in the European Parliament. *Comparative Political Studies*, 36 (1/2), 75-96.

Kreppel, A. & Tsebelis, G. (1999). Coalition formation in the European Parliament. *Comparative Political Studies*, 32 (8), 933-966.

LIBE Commissie (2015a). Verslag over de situatie van de grondrechten in de Europese Unie (2013-2014) – Rapporteur Laura Ferrara. 2014/2254(INI), Brussel.

LIBE Commissie (2015b). Verslag over het voorkomen van de radicalisering en werving van Europese burgers door terroristische organisaties – Rapporteur Rachida Dati. 2015/2063(INI), Brussel.

LIBE Commissie (2016). Verslag over de situatie in het Middellandse Zeegebied en de noodzaak van een holistische EU-aanpak van migratie – Rapporteurs Roberta Metsola & Kashetu Kyenge. 2015/2095(INI), Brussel.

LIBE Commissie & PETI Commissie (2015). Verslag over het speciaal verslag van de Europese Ombudsman betreffende het onderzoek op eigen initiatief naar Frontex (OI/5/2012/BEH-MHZ) – Rapporteurs Roberta Metsola & Ska Keller. 2014/2215(INI), Brussel.

Lynch, P. & Whitaker, R. (2011). Explaining support for the UK Independence Party at the 2009 European Parliament elections. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 21 (3), 359-379.

Lynch, P. & Whitaker, R. (2013). Rivalry on the Right: the Conservatives, the UK Independence Party (UKIP) and the EU Issue. *British Politics*, 8 (3), 285-312.

Lynch, P. & Whitaker, R. (2014). Understanding the Formation and Actions of Eurosceptic Groups in the European Parliament: Pragmatism, Principles and Publicity. *Government and Opposition*, 49 (2), 232-263.

Lynch, P., Whitaker, R. & Loomes, G. (2012). The UK Independence Party: Understanding a Niche Party's Strategy, Candidates and Supporters. *Parliamentary Affairs*, 65 (4), 733-757.

Maerevoet, E., Arnoudt, R. & Segers, F. (2016, 18 maart). Akkoord over vluchtelingen tussen EU en Turkije is rond. *De Redactie.be*.

Mason, R. (2015, 16 juni). Ex-UKIP Janice Atkinson joins Le Pen-led EU group. *The Guardian*.

Mason, R. (2016, 22 februari). Who are the Tory MPs on each side of the EU debate? *The Guardian*.

McElroy, G. & Benoit, K. (2007). Party Groups and Policy Positions in the European Parliament. *Party Politics*, 13 (1), 5-28.

McElroy, G. & Benoit, K. (2012). Policy Positioning in the European Parliament. *European Union Politics*, 13 (1), 150-167.

Minten, D. (2015, 25 april). 'Je kan Cameron niet vertrouwen'. *De Standaard*.

Pidd, H. & Watt, N. (2014, 10 oktober). Clacton byelection: Douglas Carswell wins UKIP's first parliamentary seat. *The Guardian*.

Prodi, R. (2002). *The EU, the UK and the World*. Geraadpleegd op 12 april 2015 op: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-02-186_en.htm.

Raunio, T. (2000). Losing Independence or Finally Gaining Recognition? Contacts Between MEPs and National Parties. *Party Politics*, 6 (2), 211-223.

Rettman, A. (2015, 15 juni). Far-right parties form group in EU parliament. *EUobserver*.

Ross, T. (2015, 24 januari). UKIP MEP Amjad Bashir defects to Conservative Party. *The Guardian*.

Staffordshire Newsletter (2015, 14 januari). New West Midlands Conservative MEP elected following the death of Philip Bradbourn. *Staffordshire Newsletter*.

TAXE Commissie (2015). Verslag over fiscale rulings en andere maatregelen van vergelijkbare aard of met vergelijkbaar effect – Rapporteurs Elisa Ferreira & Michael Theurer. 2015/2066(INI), Brussel.

The Secretary General (2014). *Strategic Planning for the Secretariat-General of the European Parliament*. Brussel.

Thillaye, R. (2014). *British Political Parties in Europe. Reliable, Ambiguous, Reluctant and Dismissive (Policy Paper)*. Londen: Policy Network.

Tournier-Sol, K. (2015). Reworking the Eurosceptic and Conservative Traditions into a Populist Narrative: UKIP's Winning Formula? *Journal of Common Market Studies*, 53 (1), 140-156.

Treib, O. (2014). The voter says no, but nobody listens: causes and consequences of the Eurosceptic vote in the 2014 European elections. *Journal of European Public Policy*, 21 (10), 1541-1554.

"Ukip's David Campbell Bannerman explains why the party cannot deliver" (2014, 16 april). *The Telegraph*.

Usherwood, S. (2008). *The dilemmas of a single-issue party: The UK Independence Party*. Working paper, geraadpleegd op 13 april 2015 op:
<http://epubs.surrey.ac.uk/235575/3/The%20dilemmas%20of%20a%20single%20issue%20party%20Usherwood%20UKIP%20Paper%20Revised.pdf>.

Usherwood S. (2010). *UKIP's Political Strategy: Opportunistic Idealism in a Fragmented Political Arena*. Bruges, Belgium: University Association for Contemporary European Studies.

VoteWatch Europe (2016). *Votes by political groups – European energy security strategy*. Geraadpleegd op 22 april 2016 op:
<http://www.votewatch.eu/en/term8-european-energy-security-strategy-motion-for-resolution-vote-resolution.html>.

VoteWatch Europe (2016). *Votes by political groups – European Semester for economic policy coordination: implementation of 2015 priorities*. Geraadpleegd op 22 april 2016 op:
<http://www.votewatch.eu/en/term8-european-semester-for-economic-policy-coordination-implementation-of-2015-priorities-motion-for-reso-14.html>.

VoteWatch Europe (2016). *MEPs by Member State and political group*. Geraadpleegd op 24 april 2016 op:

<http://www.votewatch.eu/en/term8-european-party-groups.html>.

Watt, N. & Wintour P. (2014, 26 mei). UKIP wins European elections with ease to set off political earthquake. *The Guardian*.

www.efddgroup.eu, geraadpleegd op 24 april 2016.

www.europarl.europa.eu, geraadpleegd in februari, maart en april 2016.

www.guengl.eu, geraadpleegd op 15 april 2016.

www.votewatch.eu, geraadpleegd in februari, maart en april 2016.

Appendix

Tabel A1. Overzichtstabel ‘Europese strategie voor energiezekerheid’ – Uitgebrachte stemmen per politieke fractie

Votes by MEP		Votes by political groups		Defections in the political groups		Votes by member states			
Group	For	Against	Abstentions	Total present	Total absent	Total non voters	Total members	Cohesion	
 ALDE/ADLE	62	0	0	62	8	0	70	100	
 ECR	3	58	4	65	4	3	72	83.85	
 EFDD	1	42	0	43	3	0	46	96.51	
 EPP	42	73	94	209	6	3	218	17.46	
 Greens/EFA	0	46	1	47	1	2	50	96.81	
 GUE-NGL	0	48	0	48	3	1	52	100	
 NI	0	47	0	47	3	1	51	100	
 S&D	169	1	12	182	6	2	190	89.29	

Bron: *Votes by political groups – European energy security strategy* (VoteWatch Europe, 2016).

Geraadpleegd op 22 april 2016 op: <http://www.votewatch.eu/en/term8-european-energy-security-strategy-motion-for-resolution-vote-resolution.html>.

Tabel A2. Overzichtstabel ‘Europees Semester voor de coördinatie van het economisch beleid: uitvoering van de prioriteiten voor 2015’ – Uitgebrachte stemmen per politieke fractie

Votes by MEP	Votes by political groups			Defections in the political groups	Votes by member states			
Group	For	Against	Abstentions	Total present	Total absent	Total non voters	Total members	Cohesion
 ALDE/ADLE	12	47	1	60	7	3	70	67.5
 ECR	0	42	20	62	11	2	75	51.61
 EFDD	1	36	2	39	6	0	45	88.46
 ENF	1	27	3	31	4	4	39	80.65
 EPP	73	3	104	180	27	9	216	36.67
 Greens/EFA	0	43	0	43	4	3	50	100
 GUE-NGL	0	42	0	42	8	1	51	100
 NI	4	7	0	11	2	1	14	45.45
 S&D	0	162	1	163	14	13	190	99.08

Bron: *Votes by political groups – European Semester for economic policy coordination: implementation of 2015 priorities (VoteWatch Europe, 2016).*

Geraadpleegd op 22 april 2016 op: <http://www.votewatch.eu/en/term8-european-semester-for-economic-policy-coordination-implementation-of-2015-priorities-motion-for-reso-14.html>.

Tabel A3. Overzichtstabel Excel, in functie van deelvraag 5

Titel	Datum	Parlementaire commissie	Result of vote	Result Opp/Plur	Result CP/UKIP	UKIP - Max	UKIP - For	UKIP - Against	UKIP - Abstain	UKIP - Didn't vote	UKIP - Absent	UKIP - Documented Absence
Europees Semester voor economische beleidscoördinatie: uitvoering van de prioriteiten voor 2014	22/10/2014	Economische en monetaire zaken	For	Opposition	Same	Against	0	21	0	2	1	0
Sluiting van een associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek Moldavië	13/11/2014	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Different	Against	0	22	0	0	2	0
De EU en het mondiaal ontwikkelingskader voor de periode na 2015	25/11/2014	Ontwikkelingssamenwerking	For	Opposition	Same	Against	0	23	0	0	1	0
Jaarverslag van de ombudsman 2013	15/01/2015	Verzoekschriften	For	Opposition	Same	Abstain	0	0	21	2	1	0
De werkzaamheden van de Paritaire Parlementaire Vergadering ACS-EU	11/02/2015	Ontwikkelingssamenwerking	For	Opposition	Different	Against	0	17	1	4	1	0
Vooruitgang op het gebied van de gelijkheid van vrouwen en mannen in de Europese Unie in 2013	10/03/2015	Rechten van de vrouw en gendergelijkheid	For	Opposition	Different	Abstain	0	0	18	0	4	1
Jaarverslag over het mededingingsbeleid van de EU	10/03/2015	Economische en monetaire zaken	For	Opposition	Different	Against	0	18	0	0	4	1
Jaarverslag 2013 van de Europese Centrale Bank	10/03/2015	Economische en monetaire zaken	For	Opposition	Different	Against	0	18	0	0	4	1
Jaarverslag 2013 over de bescherming van de financiële belangen van de EU - fraudebestrijding	11/03/2015	Begrotingscontrole	For	Opposition	Different	Abstain	0	0	17	2	3	1
Europees semester voor coördinatie van het economisch beleid: jaarlijkse groeianalyse 2015	11/03/2015	Economische en monetaire zaken	For	Opposition	Same	Against	0	17	0	2	3	1
Europees semester voor coördinatie van het economisch beleid: sociale en werkgelegenheidsaspecten in de jaarlijkse groeianalyse 2015	11/03/2015	Werkgelegenheid en sociale zaken	For	Opposition	Same	Against	0	17	0	2	3	1

Governance van de interne markt binnen het Europees semester 2015	11/03/2015	Interne markt en consumentenbescherming	For	Opposition	Different	Against	0	16	0	3	3	1
Jaarverslag van de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid aan het Europees Parlement	12/03/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Same	Against	0	14	0	2	6	1
Jaarverslag over mensenrechten en democratie in de wereld in 2013 en het EU-beleid ter zake	12/03/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Same	Abstain	0	0	14	2	6	1
Jaarverslag over belastingen	25/03/2015	Economische en monetaire zaken	For	Opposition	Same	Against	0	9	0	5	9	0
Tenuitvoerlegging van het Bologna-proces	28/04/2015	Cultuur en onderwijs	For	Opposition	Different	Absent	0	6	0	2	14	1
De Europese film in het digitale tijdperk	28/04/2015	Cultuur en onderwijs	For	Opposition	Different	Absent	0	6	0	2	14	1
Een nieuwe EU-bosstrategie	28/04/2015	Landbouw en plattelandsontwikkeling	For	Opposition	Different	Absent	0	6	0	2	14	1
Jaarverslag 2013 van de Europese investeringsbank	30/04/2015	Economische en monetaire zaken	For	Opposition	Different	Absent	0	5	0	0	17	1
Financiële middelen voor ontwikkeling	19/05/2015	Ontwikkelingssamenwerking	For	Opposition	Different	Against	0	19	1	0	3	0
Veiligere gezondheidszorg in Europa	19/05/2015	Milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	0	3	0
Groene groei mogelijkheden voor kmo's	19/05/2015	Industrie, onderzoek en energie	For	Opposition	Different	Against	0	19	0	1	3	0
Tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid	21/05/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Same	Against	0	18	0	1	4	0
Financiering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid	21/05/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Same	Against	0	18	0	1	4	0
De veiligheids- en defensiecapaciteiten	21/05/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Same	Against	0	18	0	1	4	0
De EU-strategie voor de gelijkheid van vrouwen en mannen na 2015	9/06/2015	Rechten van de vrouw en gendergelijkheid	For	Opposition	Same	Against	0	22	0	0	0	1
Intellectuele-eigendomsrechten in derde landen	9/06/2015	Internationale handel	For	Opposition	Different	Against	0	22	0	0	0	1
Intellectuele-eigendomsrechten: een EU-actieplan	9/06/2015	Juridische zaken	For	Opposition	Different	Against	0	22	0	0	0	1
De stand van zaken in de betrekkingen tussen de EU en Rusland	10/06/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Different	Against	0	22	0	0	0	1

Europese strategie voor energiezuikerheid	10/06/2015	Industrie, onderzoek en energie	Against	Plurality	Same	Against	0	22	0	0	0	1
De strategische militaire situatie in het Zwarte Zeebekken na de illegale annexatie van de Krim door Rusland	11/06/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Different	Against	0	19	0	1	2	1
Evaluatie van het kader voor economische governance: balans en uitdagingen	24/06/2015	Economische en monetaire zaken	For	Opposition	Same	Against	0	12	0	4	6	0
Invoering van multimodale geïntegreerde ticketing in Europa	7/07/2015	Vervoer en toerisme	For	Opposition	Different	Against	0	21	0	0	1	0
Evaluatie van de tenuitvoerlegging van het Zuivelpakket	7/07/2015	Landbouw en plattelandsontwikkeling	For	Opposition	Different	Against	0	21	0	0	1	0
De externe impact van het handels- en investeringsbeleid van de EU buiten de EU	7/07/2015	Internationale handel	For	Opposition	Different	Against	0	21	0	0	1	0
De fruit- en groentesector na de hervorming van 2007	7/07/2015	Landbouw en plattelandsontwikkeling	For	Opposition	Different	Against	0	21	0	0	1	0
Onderhandelingen over het trans-Atlantisch handels- en investeringspartnerschap (TTIP)	8/07/2015	Internationale handel	For	Opposition	Different	Against	0	18	1	3	0	0
Initiatief voor groene werkgelegenheid	8/07/2015	Werkgelegenheid en sociale zaken	For	Opposition	Same	Against	0	17	0	5	0	0
Belastingontwijking en belastingontduiking als problemen in ontwikkelingslanden	8/07/2015	Ontwikkelingssamenwerking	For	Opposition	Same	Against	0	16	1	5	0	0
Hulpbronnefficiëntie: de overgang naar een circulaire economie	9/07/2015	Milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	0	2	0
Veiligheidsuitdagingen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika en vooruitzichten voor politieke stabiliteit	9/07/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Different	Against	0	11	0	9	2	0
Toetsing van het Europees nabuurschapsbeleid	9/07/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Different	Against	0	14	0	6	2	0
Harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten	9/07/2015	Juridische zaken	For	Opposition	Different	Against	0	11	0	9	2	0
Evaluatie van de activiteiten van het Europees Fonds voor Democratie (EFD)	9/07/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Different	Didn't vote	0	8	0	12	2	0
De situatie van de grondrechten in de EU	8/09/2015	Burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken	For	Opposition	Same	Against	0	18	0	3	1	0

Hoorzittingen met de commissarissen: conclusies over de procedure van 2014	8/09/2015	Constitutionele zaken	For	Opposition	Same	Against	0	16	2	3	1	0
Mensenrechten en technologie in derde landen	8/09/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Same	Against	0	17	0	4	1	0
Bescherming van de financiële belangen van de EU: naar prestatie gebaseerde controles van het GLB	8/09/2015	Begrotingscontrole	For	Opposition	Different	Abstain	0	0	17	4	1	0
Familiebedrijven in Europa	8/09/2015	Industrie, onderzoek en energie	For	Opposition	Different	Against	0	15	2	4	1	0
Onderzoek en innovatie in de blauwe economie voor het scheppen van banen en groei	8/09/2015	Industrie, onderzoek en energie	For	Opposition	Different	Against	0	18	0	3	1	0
Jong ondernemerschap bevorderen door middel van onderwijs en opleiding	8/09/2015	Cultuur en onderwijs	For	Opposition	Same	Against	0	18	0	3	1	0
Naar een geïntegreerde aanpak van cultureel erfgoed voor Europa	8/09/2015	Cultuur en onderwijs	For	Opposition	Different	Against	0	18	0	3	1	0
Follow-up van het Europees burgerinitiatief "Right2Water"	8/09/2015	Milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid	For	Opposition	Same	Against	0	15	3	3	1	0
Partnerschapovereenkomst inzake visserij met Guinee-Bissau: vangstmogelijkheden en financiële tegenprestatie (verslag)	9/09/2015	Visserij	For	Opposition	Same	Abstain	0	3	17	1	1	0
Partnerschapovereenkomst inzake visserij met Kaapverdië: vangstmogelijkheden en financiële tegenprestatie (verslag)	9/09/2015	Visserij	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	1	1	0
Protocol tot wijziging van de Overeenkomst van Marrakech tot oprichting van de Wereldhandelsorganisatie (handelsfacilitatieovereenkomst)	9/09/2015	Internationale handel	For	Opposition	Different	Abstain	0	0	20	1	1	0
De stedelijke dimensie van het EU-beleid	9/09/2015	Regionale ontwikkeling	For	Opposition	Same	Against	0	20	0	1	1	0
Investerings ter bevordering van banen en groei: bevordering van de economische, sociale en territoriale cohesie in de Unie	9/09/2015	Regionale ontwikkeling	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	1	1	0
Beoordeling van het Europees Jaar voor actief ouder worden en	9/09/2015	Werkgelegenheid en sociale zaken	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	1	1	0

solidariteit tussen de generaties 2012												
Tenuitvoerlegging van het Witboek over vervoer uit 2011	9/09/2015	Vervoer en toerisme	For	Opposition	Same	Against	0	19	0	2	1	0
Loopbanen van vrouwen in de wetenschap en aan de universiteit	9/09/2015	Rechten van de vrouw en gendergelijkheid	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	1	1	0
Meisje mondig maken door middel van onderwijs in de EU	9/09/2015	Rechten van de vrouw en gendergelijkheid	For	Opposition	Same	Against	0	17	0	4	1	0
EER-Zwitserland: belemmeringen voor de volledige tenuitvoerlegging van de interne markt	9/09/2015	Interne markt en consumentenbescherming	For	Opposition	Same	Against	0	17	0	4	1	0
Sociaal ondernemerschap en sociale innovatie ter bestrijding van werkloosheid	10/09/2015	Werkgelegenheid en sociale zaken	For	Opposition	Different	Against	0	19	0	0	3	0
Totstandbrenging van een concurrerende EU-arbeidsmarkt voor de 21e eeuw: afstemming van vaardigheden en kwalificaties op de vraag en kansen voor werk, als manier om de crisis te overwinnen	10/09/2015	Werkgelegenheid en sociale zaken	For	Opposition	Different	Against	0	17	0	2	3	0
30e en 31e jaarverslag over de controle op de toepassing van het EU-recht	10/09/2015	Juridische zaken	For	Opposition	Same	Against	0	16	0	3	3	0
Mogelijke uitbreiding van de bescherming van geografische aanduidingen door de Europese Unie tot niet-landbouwproducten	6/10/2015	Juridische zaken	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	0	2	0
De rol van de lokale overheden van de ontwikkelingslanden bij ontwikkelingssamenwerking	6/10/2015	Ontwikkelingssamenwerking	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	0	2	0
Gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep	8/10/2015	Rechten van de vrouw en gendergelijkheid	For	Opposition	Same	Against	0	15	0	2	4	1
Op weg naar een nieuwe klimaatovereenkomst in Parijs	14/10/2015	Milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid	For	Opposition	Different	Against	0	19	0	1	1	1
De ebolacrisis: lessen voor de langere termijn	27/10/2015	Ontwikkelingssamenwerking	For	Opposition	Different	Abstain	0	0	20	1	0	1
Europees burgerinitiatief	28/10/2015	Constitutionele zaken	For	Opposition	Different	Against	0	16	1	4	0	1
Een strategie van de EU voor de Adriatische en Ionische regio	28/10/2015	Regionale ontwikkeling	For	Opposition	Different	Against	0	17	0	4	0	1

Cohesiebeleid en evaluatie van de Europa 20-20 strategie	28/10/2015	Regionale ontwikkeling	For	Opposition	Different	Against	0	17	0	4	0	1
De Europese structuur- en investeringsfondsen en gezond economisch bestuur	28/10/2015	Regionale ontwikkeling	For	Opposition	Different	Against	0	17	0	4	0	1
Europees semester voor de coördinatie van het economisch beleid: uitvoering van de prioriteiten voor 2015	29/10/2015	Economische en monetaire zaken	Against	Plurality	Same	Against	0	17	0	0	4	1
Veilig gebruik van systemen van op afstand bestuurde luchtvaartuigen (RPAS) op het gebied van burgerluchtvaart	29/10/2015	Vervoer en toerisme	For	Opposition	Different	Against	0	16	0	1	4	1
Nieuwe uitdagingen en concepten voor de bevordering van toerisme in Europa	29/10/2015	Vervoer en toerisme	For	Opposition	Same	Against	0	16	0	1	4	1
Vermindering van de ongelijkheden, met bijzondere focus op kinderarmoede	24/11/2015	Werkgelegenheid en sociale zaken	For	Opposition	Different	Abstain	0	0	21	0	1	0
Cohesiebeleid en gemarginaliseerde gemeenschappen	24/11/2015	Regionale ontwikkeling	For	Opposition	Different	Abstain	0	0	21	0	1	0
De rol van de EU binnen de VN	24/11/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Same	Against	0	20	0	1	1	0
Fiscale rulings en andere maatregelen van vergelijkbare aard of met vergelijkbaar effect	25/11/2015	Bijzondere commissie fiscale rulings en andere maatregelen van vergelijkbare aard of met vergelijkbaar effect	For	Opposition	Same	Against	0	21	0	0	1	0
Het voorkomen van radicalisering en werving van Europese burgers door terroristische organisaties	25/11/2015	Burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken	For	Opposition	Different	Against	0	21	0	0	1	0
Strategisch EU-kader voor gezondheid en veiligheid op het werk 2014-2020	25/11/2015	Werkgelegenheid en sociale zaken	For	Opposition	Same	Against	0	19	0	2	1	0
Speciaal verslag van de Europese Ombudsman betreffende het onderzoek op eigen initiatief naar Frontex (OI/5/2012/ BEH-MHZ)	2/12/2015	Burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken	For	Opposition	Same	Against	0	11	0	1	10	0
Duurzame stadsmobiliteit	2/12/2015	Vervoer en toerisme	For	Opposition	Same	Against	0	11	0	1	10	0
Op weg naar een Europese energie-unie	15/12/2015	Industrie, onderzoek en energie	For	Opposition	Same	Against	0	21	0	1	0	0
Het Europese elektriciteitsnet voorbereiden voor 2020	15/12/2015	Industrie, onderzoek en energie	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	2	0	0

Tenuitvoerlegging van de Europese Progress-microfinancieringsfaciliteit	15/12/2015	Werkgelegenheid en sociale zaken	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	2	0	0
Een nieuw GVB: structuur voor de technische maatregelen en de meerjarenplannen	15/12/2015	Visserij	For	Opposition	Different	Abstain	0	0	17	5	0	0
Betrekkingen EU-China	16/12/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Different	Abstain	0	0	20	1	1	0
Vorbereidingen van de humanitaire wereldtop: uitdagingen en kansen voor humanitaire hulp	16/12/2015	Ontwikkelingssamenwerking	For	Opposition	Same	Abstain	0	0	20	1	1	0
Ontwikkeling van een duurzame Europese basismetaalindustrie	16/12/2015	Industrie, onderzoek en energie	For	Opposition	Same	Against	3	17	0	1	1	0
Kaderovereenkomst inzake een breed partnerschap en samenwerking tussen de EU en Vietnam (resolutie)	17/12/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Different	Against	0	15	0	3	4	0
Jaarverslag over mensenrechten en democratie in de wereld in 2014 en het mensenrechtenbeleid van de Europese Unie	17/12/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Same	Abstain	0	0	14	4	4	0
Wapenuitvoer: tenuitvoerlegging van Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB	17/12/2015	Buitenlandse zaken	For	Opposition	Same	Against	0	13	0	5	4	0
Jaarverslag over het mededingingsbeleid	19/01/2016	Economische en monetaire zaken	For	Opposition	Same	Against	0	20	0	2	0	0
De rol van de interculturele dialoog, culturele diversiteit en onderwijs bij het uitdragen van de fundamentele waarden van de EU	19/01/2016	Cultuur en onderwijs	For	Opposition	Same	Against	0	20	0	2	0	0
Inventaris en uitdagingen van de EU-verordening financiële diensten	19/01/2016	Economische en monetaire zaken	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	2	0	0
Externe factoren die een obstakel vormen voor vrouwelijke ondernemers in Europa	19/01/2016	Rechten van de vrouw en gendergelijkheid	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	2	0	0
Op vaardigheden gerichte beleidsmaatregelen voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid	19/01/2016	Werkgelegenheid en sociale zaken	For	Opposition	Different	Against	0	20	0	2	0	0

Naar een akte voor een digitale interne markt	19/01/2016	Industrie, onderzoek en energie , Interne markt en consumentenbescherming	For	Opposition	Different	Against	0	17	0	5	0	0
Werkzaamheden van de Commissie verzoekschriften in 2014	21/01/2016	Verzoekschriften	For	Opposition	Different	Abstain	0	1	15	3	3	0
Tussentijdse evaluatie van de biodiversiteitsstrategie van de EU	2/02/2016	Milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid	For	Opposition	Different	Against	0	16	3	2	1	0
Onderhandelingen over de Overeenkomst betreffende de handel in diensten (TiSA)	3/02/2016	Internationale handel	For	Opposition	Different	Abstain	0	0	21	1	0	0
Europees semester voor coördinatie van het economisch beleid: jaarlijkse groeianalyse 2016	25/02/2016	Economische en monetaire zaken	For	Opposition	Different	Against	0	13	0	1	8	0
Europees semester voor coördinatie van het economisch beleid: sociale en werkgelegenheidsaspecten in de jaarlijkse groeianalyse 2016	25/02/2016	Werkgelegenheid en sociale zaken	For	Opposition	Same	Against	0	12	0	2	8	0
Governance van de interne markt binnen het Europees semester 2016	25/02/2016	Interne markt en consumentenbescherming	For	Opposition	Different	Against	0	12	0	2	8	0
Werkzaamheden van de Europese ombudsman in 2014	25/02/2016	Verzoekschriften	For	Opposition	Different	Against	0	11	0	3	8	0
Jaarverslag 2014 van de Europese Centrale Bank	25/02/2016	Economische en monetaire zaken	For	Opposition	Different	Against	0	11	0	3	8	0